

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

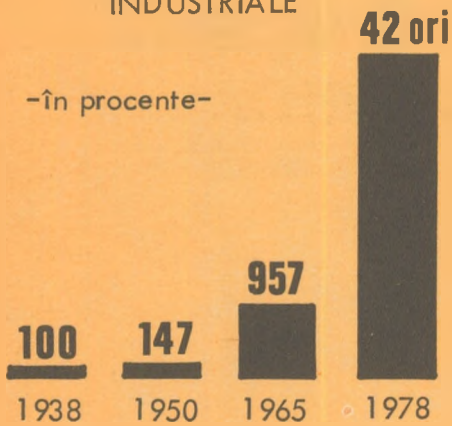
**exigențe
ale trecerii la
o nouă calitate în**

**ACTIVITATEA
DE COMERȚ
EXTERIOR**

IMPETUOASĂ DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE

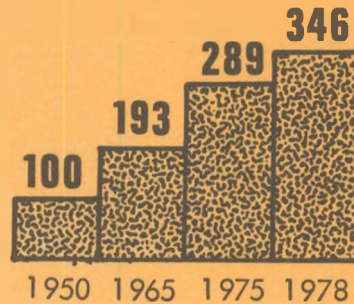
-în procente-

● Producția industrială a întregului an 1938 s-a realizat în 1978 în mai puțin de 9 zile.

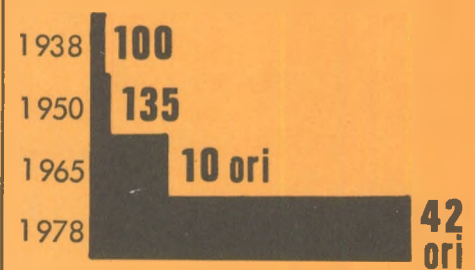
SPORIREA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE

-în procente-

CREȘTEREA VOLUMULUI TOTAL DE INVESTIȚII

-în procente-

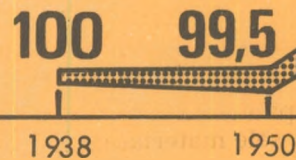
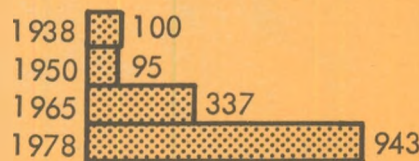

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL

-în procente-

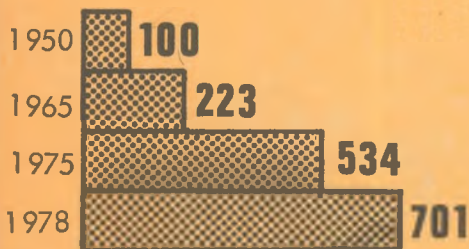
VENITUL NAȚIONAL PE LOCUITOR

-în procente-

DINAMICA FONDURILOR FIXE

-în procente-

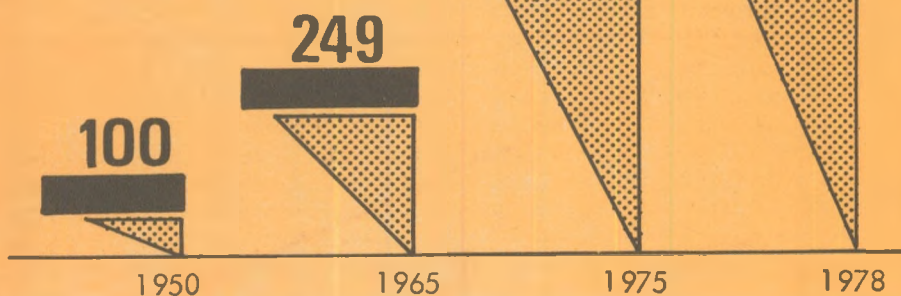

VENITURILE REALE TOTALE ALE POPULAȚIEI

-în procente-

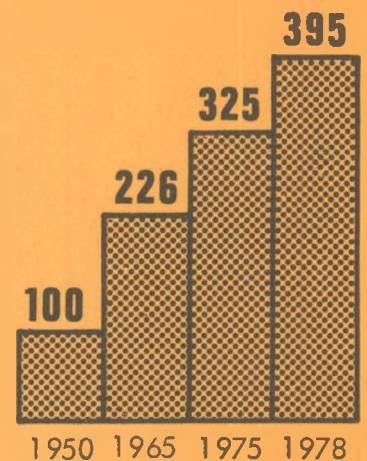
VENITURILE REALE PE LOCUITOR

-în procente-

RETRIBUȚIA REALĂ A PERSONALULUI MUNCITOR

-în procente-

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIE!

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

ÎN PROCESUL de făurire treptată a societății socialiste multilateral dezvoltate, perioada viitorului cincinal se înscrie ca o nouă etapă de ascensiune și importante transformări economice și sociale în țara noastră. Potrivit obiectivelor și sarcinilor înscrise în proiectul de Directive, intensificarea acțiunii factorilor calitativi și creșterii economice va fi definitorie pentru modernizarea în ritmuri susținute a bazei tehnico-materiale. În ansamblul acestui proces intensiv de promovare pe scară largă a atributelor de ordin calitativ, sporirea productivității muncii sociale este unul din factorii cei mai importanți. Tocmai de aceea în cuvântarea ținută la Consfătuirea cu cadrele de conducere din economie, din martie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Productivitatea muncii nu este problemă de cursuri, de economie politică generală, predată la catedră, ci o problemă de viață — așa spune — o cerință vitală a demonstrării practice, prin fapte, a superiorității noii orinduirii“.

Aport substanțial la creșterea venitului național

CREȘTEREA susținută a avuției noastre naționale în perspectivă, a întregii producții materiale, a venitului național, este strâns legată de sporirea productivității muncii sociale. Cîteva calcule reliefează pregnant rolul și aportul productivității muncii sociale în procesul creșterii economice: **dacă unui procent de creștere a productivității muncii sociale la nivelul anului 1975 i-a corespuns un venit național suplimentar de 3,6 miliarde lei, în 1980 valoarea acestui procent ajunge la aproape 6 miliarde lei, deci aproape se dublează.**

Efectele favorabile ale creșterii productivității muncii sociale sînt reliefate de relațiile directe ce se formează între venitul național și populația ocupată. Determinată ca un raport între venitul național și numărul populației ocupate în

sfera producției materiale, productivitatea muncii sociale s-a înscris, în anii cei mai fertili ai construcției socialiste, pe o curbă mereu ascendentă așa cum se desprinde din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1
1965 = 100

	1970	1975	1980
Venitul național	145,2	247,9	407,5
Populația ocupată în sfera producției materiale	99,6	101,3	103,8
Productivitatea muncii sociale (1 : 2)	1,46	2,44	3,93

Aflată sub influența directă a unui amplu complex de factori tehnici, economici și sociali, creșterea productivității muncii sociale în viitorii 5 ani se bazează în continuare pe modernizarea mai intensă a structurii ramurilor și subramurilor economiei naționale, pe accentuarea ridicării nivelului tehnic și înnoirea rapidă a producției, pe înlocuirea produselor învechite cu produse de înaltă tehnicitate, capabile să valorifice superior resursele materiale și umane ale economiei, pe deplasarea cercetării științifice și a ingineriei tehnologice, din laboratoare, în unitățile de producție ș.a. Răspunzînd acestor rațiuni economice ale prezentului și viitorului și ținînd seama că în economia noastră productivitatea muncii este sensibil mai mică decît cea pe care o realizează în prezent țările industrializate, proiectul de Directive a înscris noi obiective și sarcini în stare să asigure o sporire susținută a productivității muncii în toate ramurile producției materiale. **Pe seama creșterii productivității muncii sociale urmează să se realizeze circa 80% din sporul prevăzut al venitului național.** Imaginea generală a efectelor și aportului ce urmează să-l aducă principalii factori cantitativi și îndeosebi cei calitativi, la sporirea productivității muncii sociale este reliefată de datele sintetice prezentate în tabelul nr. 2.

Creșterea în ansamblu a productivității muncii sociale va fi susți-

nută îndeosebi de către sporirea acesteia în industrie, proces ce se va realiza pe baza extinderii automatizării, organizării științifice a producției și a muncii, generalizării lucrului la mai multe mașini, reducerii la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv, utilizării specialiștilor cu prioritate în conducerea nemijlocită a producției. Pe aceste căi, precum și prin altele, **productivitatea muncii în industrie — calculată pe baza valorii producției nete — va crește într-un ritm mediu anual de 7,0—7,5%, circa 80% din sporul producției nete industriale urmînd să se**

Tabelul nr. 2

	1985
Productivitatea muncii sociale — mii lei	cca. 84
Sporul venitului național pe seama productivității muncii sociale în cincinalul 1981—1985 determinat de :	cca. 80%
— creșterea productivității muncii în ramurile producției materiale	cca. 69%
— modificarea structurii populației ocupate în ramurile producției materiale	cca. 20%

obțină pe seama acestui factor esențial al creșterii eficienței activității de producție.

Mutații structurale favorabile sporirii rodniceii muncii

NIVELUL și evoluția productivității muncii sociale, în cel de al 7-lea plan cincinal, se găsește sub influența favorabilă a mutațiilor și îmbunătățirilor ce vor interveni în structura economiei naționale în general și a industriei în special. Această orientare, stabilită de partid ca unul din obiectivele centrale ale dezvoltării economice, are în vedere sporirea în ansamblu a eficienței întregii activități productive, apropierea nivelurilor productivității muncii între diferitele

ramuri și subramuri ale producției materiale. Ca urmare, procesul de modernizare mai accentuată a economiei naționale este conceput a se realiza atât în industrie, cât și în agricultură, în construcții, în transporturi, în toate celelalte ramuri ale producției materiale. La sporul proiectat al venitului național, corespunzător ritmului de creștere de 6,7—7,4%, la care productivitatea muncii sociale urmează să contribuie cu aproape 80%, sporirea rodniciei muncii în ramurile neagricole își va aduce contribuția cu peste 55%, din care industria, ramura cu nivelul productivității muncii cel mai ridicat, cu aproape jumătate. Noile mutații structurale sint reliefate și de către aportul industriei la formarea venitului național, care va crește de la circa 60% în 1980 la 65% în 1985.

O însemnătate primordială pentru susținerea ritmului productivității muncii sociale în viitorul cincinal o are opțiunea partidului și statului nostru pentru **ocuparea, pregătirea și structurarea forței de muncă** la nivelul exigențelor și posibilităților ce le va oferi avântul impetuos al revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele activității productive. În condițiile complexității sporite a întregii activități economice, a afirmării largi a noii calități, superioare, în tot ceea ce vom produce-acțiuni ce devin tot mai dependente de om și de pregătirea lui —, creșterea gradului de calificare constituie factorul esențial al atingerii nivelelor prevăzute ale productivității muncii sociale. Pornind de la această realitate a practicii economice, proiectul de Directive a înscris noi mutații în potențialul de muncă al țării. Din populația ocupată circa 78% va lucra în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură; industria, construcțiile și transporturile vor deține în totalul sectorului neagricol aproape 74%.

Noile mutații în structura pe ramuri a forței de muncă, îndeosebi în favoarea industriei, vor avea efecte favorabile în sporirea productivității muncii sociale. Astfel, o parte importantă din creșterea productivității muncii sociale, circa 25%, urmează să se realizeze pe seama creșterii ponderii populației ocupate în ramurile neagricole și îndeosebi în industrie, concomitent cu o scădere corespunzătoare a forței de muncă ocupate în agricultură. Aceste mu-

tații structurale vor contribui la realizarea în cincinalul viitor a unui spor al venitului național de peste 50 milioane lei.

Efectele promovării largi a progresului tehnic

ÎN CONDIȚIILE ACCENTUĂRII și afirmării largi a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile activității productive, **introducerea progresului tehnic** se detașează în viitorii ani ca unul din factorii principali ai sporirii productivității muncii sociale. An de an s-a intensificat procesul de înzestrare a economiei naționale cu mijloace tehnice tot mai moderne și de înalt randament. Conceperea tuturor tipurilor de mașini și utilaje și integrarea lor organică în procesul de producție este subordonată satisfacerii cerințelor legate de ridicarea calității produselor, a tuturor lucrărilor și serviciilor, în așa fel încât să sporească simțitor eficiența și funcționalitatea lor, să permită creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale.

Asocierea introducerii progresului tehnic cu modernizarea producției, cu introducerea în fabricație de noi produse care valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă, cu ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, precum și cu toate celelalte direcții calitative vor alcătui la un loc factorii decisivi ai sporirii productivității muncii sociale. Calculele arată că nivelele și evoluția productivității muncii se găsesc sub influența directă a introducerii pe scară largă a progresului tehnic; aproximativ 50% din creșterea prevăzută a productivității muncii în industrie va avea loc pe baza introducerii progresului tehnic.

Concomitent cu introducerea largă a progresului tehnic, pe primul plan al întregii activități de producție se va situa folosirea la capacitatea maximă a întregului potențial de producție existent, **ridicarea randamentului general al fondurilor fixe productive, al tuturor capacităților de producție.**

În ridicarea randamentului general al fondurilor fixe — domeniu în care există însemnate rezerve — se ține seama de cerințele unei folosiri cât mai eficiente a mijloacelor fixe, ale obținerii unei producții cât mai mari pe fiecare unitate de fond fix. După unele

calculare rezultă ca o creștere cu numai 1% a indicelui de utilizare a mașinilor unelte, în una din ramurile de bază ale industriei noastre construcția de mașini, ar putea duce la o producție industrială suplimentară de peste 3 miliarde lei. De asemenea, dacă s-ar organiza mai bine activitatea în direcția folosirii integrale și mai bune a mașinilor și utilajelor, dacă acestea ar fi întreținute mai bine, într-o perioadă relativ scurtă s-ar putea realiza, cu aceleași mijloace din dotare, o dublare a producției industriale. Ca urmare, în proiectul de Directive se prevede ca valoarea producției globale industriale la 1 000 lei fonduri fixe să ajungă în 1985 la 1 800 lei, iar a producției nete la peste 600 lei. Pe seama ridicării eficienței fondurilor fixe în industrie urmează să se asigure în 1985 față de 1980 peste 20% din întregul spor prevăzut al venitului național. Realizarea unei astfel de creșteri impune în continuare acțiuni ferme pentru utilizarea maximă a tuturor mașinilor și instalațiilor din dotare.

Reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs

OBTINEREA unui nivel mai ridicat al productivității muncii sociale este nemijlocit legată și de **reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale de producție.** Diminuarea substanțială a consumurilor de materii prime și materiale, și înainte de toate de combustibili și energie, este cerută cu mare acuitate, în condițiile actuale, nu numai de faptul că resursele de care dispunem sint din ce în ce mai limitate, ci și de faptul că aceste consumuri, în multe cazuri, sint mult mai mari la noi decât cele întâlnite în economia țărilor industrializate.

Faptul că la noi pentru realizarea unei unități de venit național — de care depinde direct și nivelul productivității muncii sociale — se cheltuiește mai multă energie decât în alte țări dezvoltate, că materialele, energia și combustibilul incorporate în anumite produse pe care le fabricăm nu se regăsesc cu efecte superioare în performanțele tehnice ale acestor produse, a făcut ca în proiectul de Directive să

Gh. OBREJA
drd. St. MILITARU
C.S.P.

(Continuare în pag. 21)

INTEGRAREA AGRICULTURII ÎN PROCESUL DE OMOGENIZARE SOCIALĂ (II)

2. Lichidarea contradicțiilor sat-orăș și omogenizarea socială rural-urban

LICHIDAREA CONTRADICȚIILOR dintre oraș și sat constituie, așa după cum arată K. Marx „...una din primele condiții ale unității societății”⁷⁾. Eliminarea acestor contradicții și omogenizarea socială a ruralului și urbanului este o problemă deosebit de complexă pe care o are de soluționat socialismul, noua orînduire moștenind acest dezechilibru, rezultat al unei îndelungate evoluții istorice: „cea mai mare diviziune a muncii materiale și a celei spirituale — formula Marx — este separarea orașului de sat care și-a făcut apariția odată cu trecerea de la barbarie la civilizație, de la organizarea tribală la sate, de la provincialism la națiune și persistă în decursul întregii istorii a civilizației pînă în zilele noastre”⁸⁾. Opoziția dintre oraș și sat a apărut și s-a menținut în toate orînduirile bazate pe exploatare, masele muncitoare din agricultura fiind în permanență supuse unei duble exploatare: cea a marilor proprietari funciari și cea a claselor exploatare de la oraș. Transferul plusprodusului din agricultură spre centrele urbane a făcut ca prefurcîndi ruralul să rămînă în urma urbanului din punct de vedere economic, social și cultural. Odată cu construirea economiei socialiste unitare se lichidează și bazele economice ale opoziției dintre oraș și sat, societatea evoluind pe temelia comunității de interese ale orașului și satului. Însă, prin aceasta se lichidează doar caracterul antagonist al contradicției, persistînd încă marile decalaje moștenite de la orînduirile anterioare.

Procesul lichidării contradicțiilor sat—oraș și implicit omogenizarea socială are loc pe două direcții principale: reducerea populației agricole prin transferul în activitățile neagricole din urban și restructurarea economică și socială a ruralului.

Ca urmare a dezvoltării în ritm susținut a industriei s-au produs schimbări profunde în structura pe medii a populației. Astfel, ponderea populației urbane a crescut de la 23,4% în 1948, la 47,8% în 1977. Această schimbare a ponderii s-a datorat, în primul rînd, deplasărilor populației rurale la oraș și, în al doilea rînd, sporului natural al populației urbane. Dezvoltarea industriei și a sectorului terțiar în orașe a preluat nu numai o parte însemnată a populației satelor, dar și întregul spor natural general al populației. Astfel, la o creștere pe ansamblu a populației în 1977 față de 1948 cu circa 36%, populația urbană a crescut de aproape 3 ori. În aceeași perioadă populația rurală a scăzut cu aproape 1 milion de persoane. Cu toate aceste schimbări, în mediul rural se află circa 11 milioane persoane, care locuiesc în peste 13 mii sate, reunite în 2.706 comune.

Dezvoltarea în continuare a industriei și repartizarea ei teritorială echilibrată, va duce la creșterea populației actualelor orașe, precum și la crearea pînă în 1985, potrivit prevederilor Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., a 140 de noi centre orășenești. Ponderea populației din mediul urban va ajunge la 55% în 1985 și la circa 65% în 1990. Populația urbană va crește mai repede decît populația rurală, atît datorită industrializării, cît și sporului natural mai ridicat din mediul urban ca urmare mediei de vîrstă mai scăzute la oraș decît la sat. Cu toate acestea, chiar dacă, pînă în anul 2000, populația noastră rurală ar ajunge la 20—25% din totalul populației — nivel atins în țările dezvoltate — în mediul rural ar mai rămîne totuși 6—8 milioane locuitori, la o populație totală preconizată a fi de 30 milioane locuitori. De aici putem conchide că ștergerea deosebirilor dintre urban și rural nu se va realiza prin dispariția ruralului, ci va avea loc numai o schimbare a proporțiilor urban-rural.

Lichidarea contradicțiilor, apropierea condițiilor de viață de la sat de cele de la oraș, nu poate avea loc prin dispariția ruralului, ci prin realizarea celui de-al doilea proces esențial și anume: restructurarea economică și socială a ruralului. Complexitatea soluționării problemei privind evoluția ruralului și a lichidării contradicțiilor au dus la conturarea unor concepte diferite dintre care două au o circulație mai largă și anume: a) „urbanizarea” ruralului și b) modernizarea (restructurarea) ruralului, el rămînînd în continuare o comunitate economico-

socială distinctă cu trăsături specifice. Nu stă în intenția noastră să intrăm într-o analiză detaliată a acestor două concepte, diferite, ci vom menționa doar că argumentele aduse de un cercetător al problemei (Al. Bărbat)⁹⁾ împotriva „urbanizării” ruralului și pledoria sa pentru un concept al „ruralului modernizat” merită a fi luate în considerare, pentru a fundamenta strategia dezvoltării comunităților noastre rurale în viitor.

Conceptul de „urbanizare” a ruralului are la bază teza superiorității incontestabile și integrale a urbanului și, de aici, soluționarea contradicțiilor prin introducerea trăsăturilor caracteristice orașului în lumea satelor. Ca și în cazul teoriei inferiorității agriculturii față de industrie, analiza și soluțiile nu iau în considerare nici cauzele și nici contextul istoric al apariției și dezvoltării disparităților și contradicțiilor sat—oraș. Societatea umană nu poate fi uniformizată nici ca activitate și nici ca habitat. Dimpotrivă, dacă pornim de la ideea justă că omogenizarea nu înseamnă uniformizare, și de la tendințele obiective de diversificare a activităților economico-sociale, nici ruralul nu poate fi „urbanizat”.

Dezvoltarea comunităților rurale este esențial determinată de specificul activității agricole. Aceasta nu înseamnă că au existat, sau că vor exista localități „pur” agricole, ci doar că această activitate economică va fi în continuare preponderentă. Procesul de dezvoltare economică globală va duce la o diversificare a activității și în comunitățile rurale, avînd loc o dezvoltare nu numai a agriculturii, ci și a industriei, comerțului, serviciilor etc. Orientările stabilite în Proiectul de Directive privind amplasarea industriei în zonele rurale, precum și dezvoltarea complexă a activității economice a consiliilor unice agroindustriale vor crea condiții favorabile pentru o dezvoltare economică echilibrată în profil teritorial. Pe această bază va crește puterea economică a localităților rurale și concomitent se va schimba și structura profesională a forței de muncă din rural. Totodată, dezvoltarea industriei în centrele urbane face ca în localitățile rurale limitrofe să domicieleze o parte importantă a forței de muncă utilizate de această industrie, ceea ce determină o schimbare a structurii sociale a satelor respective. Structura socială a localităților rurale se va schimba și datorită creșterii populației ocupate în sfera serviciilor, a învățămîntului, etc.

Ridicarea nivelului activității economice, îndeosebi prin intensificarea agriculturii, diversificarea profesională și socială, vor menține o serie din trăsăturile specifice ale comunităților rurale. Ridicarea standardului de viață, pe baza creșterii resurselor de sporire a veniturilor, introducerea elementelor de modernizare urbană, de care, în anumite condiții istorice, a beneficiat cu prioritate orașul, vor duce la ștergerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, la înlăturarea contradicțiilor și la omogenizarea socială urban-rural.

3. Creșterea veniturilor — componentă principală a sporirii nivelului de trai al țărănimii

PROBLEMA parității veniturilor producătorilor agricoli constituie una din cele mai însemnate și controversate probleme ale gîndirii social-economice, ea fiind o reflectare a contradicției nesoluționate a disparității istorice a veniturilor. Situația, în trecut, a veniturilor țărănești sub nivelul mediu social a determinat ca revendicarea parității veniturilor să constituie, de secole, obiectivul principal al luptei de emancipare economică și socială a țărănimii. Dacă în evul mediu și, ulterior, în orînduirea capitalistă lozinea de luptă a țărănimii a fost „Noi vrem pămînt”, repartiziția egalitară a pămîntului fiind considerată drept calea principală de rezolvare a problemei standardului de viață, constituind unul din miturile mic-burgheze egalitariste, în orînduirea socialistă se creează pentru prima dată pre-

⁷⁾ K. Marx, Fr. Engels, Ideologia germană, în „Opere” vol. 3, Ed. politică, 1953, p. 51—52

⁸⁾ Idem, p. 94—95

⁹⁾ Vezi Al Bărbat „Ce devine ruralul”, Viitorul social, 4/1973 și „Cu privire la conceptul de „urbanizare”, Viitorul social, 2/1973

misele și condițiile reale pentru apropierea veniturilor pe baza înfăptuirii principiului socialist de repartiție, de asigurare a veniturilor egale la muncă egală.

Conceptul de paritate a veniturilor este deosebit de controversat nu numai datorită faptului că reprezintă interese contradictorii, ci și din considerente de ordin metodologic, întrucât nu există încă metode suficiente de satisfacătoare de comensurare a veniturilor, a costului vieții, a standardului de viață pentru diferitele categorii sociale. Din aceste motive ne vom opri numai asupra tendinței de apropiere a veniturilor, ca o componentă principală a procesului de omogenizare socială.

Abordând problematica din acest punct de vedere, considerăm ca deosebit de elocvente datele prezentate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, din 6 martie a.c.¹⁰⁾ (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	1950	1965	1970	1975	1978	1978 față de 1950
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei, lunar	337	1028	1289	1595	2011	6 ori
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă — lei, lunar	167	495	571	990	1268	7.6 ori
Veniturile ce revin pe o familie din fondurile sociale de consum — lei, lunar	722	3858	6015	8783	10051	13 ori

Creșterea mai rapidă a veniturilor țărănimii față de cele ale personalului muncitor din celelalte sectoare a făcut ca în 1978 decalajul dintre venituri să se reducă de la 52% în 1950 la 36,6% în 1978.

Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, se prevede să crească în 1985 față de 1980, cu 20,0—23,0%, iar în 1990 să fie cu 48—50% mai mari decît în 1980, creșterile respective situîndu-se peste nivelurile de sporire a retribuției reale a personalului muncitor.

Sursa de bază a creșterii veniturilor țărănimii o va constitui sporirea producției agricole și a eficienței ei economice. Pentru a se asigura creșterea producției și a eficienței economice, și pe această bază a veniturilor țărănimii, productivitatea muncii agricole va trebui să sporească mai repede decît retribuția medie, iar fondul de retribuire va trebui să crească mai încet decît producția agricolă globală. Realizarea acestor corelații va asigura, concomitent cu sporirea veniturilor oamenilor muncii din agricultură și fondul de acumulare necesar retribuției largite (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica producției globale agricole, a productivității muncii și a retribuției în perioada 1980—1990¹¹⁾

	1970 = 100,0	
	1980	1990
Producția agricolă globală	232,0	328,0
Fondul de retribuire	180,0	182,0
Productivitatea muncii	5,5 ori	12,5 ori
Retribuirea medie anuală pe o persoană activă	2,9 ori	4,7 ori

În perioada următoare agricultura își va accentua tendința de creștere a producției, utilizînd un număr descrescînd de forță

¹⁰⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, Ed. politică, Buc. 1979, p. 13

¹¹⁾ Vezi: D. Dumitru și C. Iacobyici-Boldișor, Creșterea eficienței cheltuielilor de producție în agricultură, — Studiu prospectiv de sinteză „Ex terra aurum”, 1973.

de muncă, ajungînd ca numărul lucrătorilor din această ramură să se reducă la 1500—1700 mii în 1990, adică o scădere de 3—4 ori față de 1970.

Realizarea acestor corelații va asigura reducerea decalajului dintre veniturile țărănimii și cele ale personalului muncitor de la 36,6% în prezent la 20—10% în 1990.

Aceasta se va putea asigura pe calea ridicării nivelului tehnic al producției, a nivelului de calificare a lucrătorilor din agricultură ce va deveni similar cu cel din industrie, prin utilizarea mai completă și uniformă a forței de muncă în tot cursul anului, prin măsuri de ordin social care să asigure permanentizarea unei populații active în agricultură cu o structură corespunzătoare ca vîrstă și sex.

Pe acest fond de ansamblu, una din problemele cele mai complexe o constituie reducerea disparităților zonale ale veniturilor țărănimii. Și în aceste situații, calea principală o constituie creșterea producției și eficienței economice din zonele agricole mai puțin favorizate. Organizarea și dezvoltarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste reprezintă cadrul de producție și economic cel mai adecvat pentru crearea resurselor necesare lichidării decalajelor și ridicării veniturilor și în zonele care se situează în prezent la un nivel scăzut.

Tendința de omogenizare este reflectată și sub aspectul dinamicii și structurii cheltuielilor familiilor țărănești. Astfel, în 1977 față de 1955, cheltuielile bănești ale acestora au crescut cu 412,8%, depășind ritmul de creștere a cheltuielilor medii pe o familie la nivelul țării.

Apropierea veniturilor țărănimii de cele ale celorlalte categorii de oameni ai muncii se realizează și prin creșterea an de an a fondurilor alocate de la bugetul de stat și din alte fonduri social-culturale. Pe seama veniturilor din fondurile sociale, care reprezintă circa 20% din totalul veniturilor populației, țărănimea beneficiază de servicii și bunuri de la instituții de învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, instituții pentru copii, case de odihnă ș.a. precum și sub formă bănească directă: pensii, burse, ajutoare etc.

Un pas important în apropierea veniturilor locuitorilor satelor de cele ale orășenilor l-a constituit introducerea și generalizarea sistemului de pensionare pentru țărani cooperatori și pentru țărani din zonele necooperativizate. Resursele materiale și financiare actuale nu permit însă o asigurare a unor pensii egale ale țărănilor cu cele ale celorlalte categorii de pensionari. Pe măsura creării fondurilor necesare nivelului pensiilor se va apropia, aceasta, constituind una din condițiile deosebit de importante pentru menținerea în agricultură a unei populații tinere și valide.

În apropierea veniturilor un loc important îl ocupă alocațiile de stat pentru copii. Majorările din martie 1978 asigură o creștere însemnată a veniturilor familiilor țărănești și vor contribui la sporirea natalității și la îmbunătățirea standardului de viață.

Toate acestea demonstrează că în țara noastră socialismul, pe măsura ce se dezvoltă și se consolidează, asigură soluționarea echitabilă a problemei veniturilor întregii populații, inclusiv a aspirației sociale seculare a țărănimii privind paritatea veniturilor.

4. Apropierea trăsăturilor și a standardului de viață al țărănimii de cel al clasei muncitoare și al intelectualității

ÎN ETAPA CONSTRUIRII bazelor societății socialiste au dispărut clasele exploatoare și s-a format o nouă structură socială alcătuită din clase și pături sociale legate organic prin aspirații și interese comune, avînd la bază proprietatea socialistă. În această etapă însă societatea mai poartă în sine în mod obiectiv o serie de inegalități sociale și deosebiri sociale esențiale. Etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se caracterizează prin ridicarea pe o treaptă superioară a pro-

D. DUMITRU

(Continuare în pag. 26)

Exigențe ale trecerii la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior

ORIENTARILE privind dezvoltarea și perfecționarea în continuare a participării României la diviziunea internațională a muncii, cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., vizează realizarea unor mutații profunde care să asigure ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a relațiilor economice externe ale țării noastre și sporirea aportului comerțului exterior la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Aceste orientări se înscriu în cadrul coordonatelor strategice de bază care definesc politica economică externă a partidului și statului nostru, aplicată unitar, consecvent și creator la condițiile concrete din țara noastră și în strânsă concordanță cu tendințele manifestate în evoluția economiei mondiale.

În rîndul acestor coordonate, un loc important îl ocupă dezvoltarea în ritm susținut a schimburilor noastre comerciale externe. Este edificator în acest sens că și în anii actualului cincinal, comerțul exterior al României a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 15%. Această dinamică susținută este însoțită de lărgirea continuă a ariei geografice a schimburilor comerciale externe, România întreprinzând în prezent relații cu peste 140 state de pe toate continentele. Pentru asigurarea stabilității schimburilor, România are încheiate cu partenerii externi numeroase acorduri comerciale și de cooperare pe termen lung.

Sporirea permanentă a eficienței comerțului exterior, care reprezintă un obiectiv important al strategiei relațiilor noastre externe, se realizează prin creșterea ponderii produselor prelucrate la export, îmbunătățirea performanțelor tehnico-calitative ale produselor și creșterea competitivității acestora, aplicarea pe scară tot mai largă a tehnicilor și metodelor moderne de cercetare a conjuncturii economice internaționale și de marketing în scopul adaptării producției și a ofertelor românești la cerințele curente și de perspectivă ale piețelor externe. În ceea ce privește importul, orientarea de bază o constituie asigurarea aprovizionării pe termen lung a economiei naționale cu materii prime, precum și cu mașini și echipamente industriale la nivelul tehnicii mondiale, în special prin perfecționarea de acțiuni de cooperare și specializare în producție.

O caracteristică a relațiilor economice externe ale țării noastre o reprezintă, de asemenea, perfecționarea și diversificarea formelor de colaborare cu alte state prin dezvoltarea tot mai amplă a activității de cooperare în producție, cercetare științifică, comercia-

lizare, operațiuni bancare, turism, transporturi, cooperări pe terțe piețe etc., inclusiv prin constituirea de societăți mixte, precum și prin promovarea unor operațiuni comerciale complexe — mai puțin uzitate pînă în prezent — care să asigure realizarea unui aport valutar cît mai ridicat.

Putem aprecia că lupta pentru o nouă calitate în activitatea de comerț exterior va avea drept corolar creșterea eficienței participării la circuitul economic mondial prin: creșterea pe cale intensivă a volumului exporturilor, specializarea mai accentuată a producției pentru export, extinderea cooperării industriale, sub diverse forme, revitalizarea activității de marketing, inclusiv în domeniul prețurilor, și financiar-valutar, realizarea unei promovări active a exporturilor, extinderea operațiunilor de comerț exterior pe termen lung care să asigure stabilitatea aprovizionării din import.

Un mecanism eficient de comerț exterior

PARALEL cu preocupările pentru dezvoltarea participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, au fost introduse o serie de măsuri de natură conceptuală și organizatorică menite să contribuie la creșterea eficienței comerțului exterior.

În primul rînd, ele au vizat perfecționarea cadrului general de desfășurare a relațiilor economice externe. În vederea asigurării unei concepții unitare în promovarea schimburilor externe, au fost create condiții pentru realizarea unei legături organice între toate compartimentele economiei naționale care participă, sub o formă sau alta, la activitatea de comerț exterior. Astfel, prin noua organizare s-a avut în vedere realizarea pe plan intern a integrării producției cu activitatea de cercetare-proiectare și de comerț exterior. Această organizare a răspuns de altfel, și unui deziderat impus de activitatea practică — apropierea producției de piața externă.

Un capitol însemnat al conducerii și organizării în acest domeniu îl reprezintă îmbunătățirile aduse pe linia perfecționării mecanismului de comerț exterior. Potrivit noilor cerințe, unitățile producătoare pentru export au răspunsul sporit în ceea ce privește activitatea de planificare, realizarea și devășirea planului de export, asigurarea necesarului de comenzi și contracte pe perioade cît mai lungi.

Preocupările pe linia perfecționării sistemului de comerț exterior au vizat,

totodată, crearea unui cadru legislativ cuprinzător, menit să asigure reglementarea unitară a activității prin stabilirea de norme generale, competențe și responsabilități la nivelul tuturor factorilor care contribuie la realizarea schimburilor cu străinătatea (ministere economice, centrale industriale, întreprinderi producătoare și de comerț exterior). Cadrul legislativ, care are în centrul său Legea nr. 1/1971 privind activitatea de comerț exterior și cooperare economică și tehnico-științifică internațională, este perfecționat în permanență, conform cu noile cerințe impuse de restructurarea cantitativă și calitativă continuă a exporturilor și importurilor, lărgirea ariei geografice a schimburilor, diversificarea formelor de schimb, dezvoltarea cooperării în producție. Astfel, au fost adoptate acte normative menite să reglementeze participarea țării noastre la crearea de societăți mixte de producție și comercializare în România și în străinătate, a fost adoptat Codul vamal și se află în pregătire Codul de comerț exterior, prin care se urmărește sistematizarea și unificarea reglementărilor de export-import și cooperare economică internațională.

Volumul comerțului exterior — unul dintre indicatorii macroeconomici cei mai dinamici

INTREAGA evoluție a comerțului exterior românesc și sarcinile de bază privind dezvoltarea acestui sector, cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., constituie o mărturie elocventă a felului în care partidul asigură respectarea unității dialectice dintre obiectivele specifice etapei actuale de dezvoltare economico-socială și obiectivele strategice vizînd o perspectivă cît mai îndepărtată. După cum rezultă din proiectul de Directive, dezvoltarea comerțului exterior este concepută prin prisma exigențelor impuse de afirmarea cu putere în cincinal a revoluției tehnico-științifice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, realizarea unor structuri industriale moderne prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, accentuarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, precum și perfecționarea celorlalte sectoare de activitate.

Pornind de la rezultatele atinse pînă în prezent, este prevăzut ca în deceniul următor, activitatea de colaborare și cooperare economică a României cu

toate statele lumii să joace un rol și mai mare în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

În proiectul de Directive sînt prefurcate principalele direcții de dezvoltare a schimburilor noastre comerciale, care vor conduce la ridicarea pe o treaptă calitativă nouă a participării României la diviziunea internațională a muncii, trăsăturile comerțului nostru exterior urmînd să se apropie tot mai mult de cele care sînt caracteristice țărilor cu economie dezvoltată.

În acest sens, este de remarcat dinamica susținută a volumului comerțului exterior, al cărui ritm mediu anual de creștere, de 8,5—9,5%, va devansa în cincinalul următor ritmurile de creștere a principalilor indicatori sintetici care caracterizează dezvoltarea economiei noastre naționale, respectiv produsul social (ritm mediu de creștere 6,0—6,6%), venitul național (6,7—7,4%) și producția globală industrială (8,0—9,0%). Potrivit orientărilor de perspectivă, în anul 1990 volumul comerțului exterior urmează să atingă un nivel de peste două ori mai mare decît în anul 1980. Această trăsătură, care a devenit caracteristică comerțului nostru exterior încă din actualul deceniu, reliefează pe de o parte potențialul ridicat al economiei naționale de a se inseria într-o proporție mereu crescîndă în diviziunea internațională a muncii, iar pe de altă parte politica promovată cu consecvență de către partidul și statul nostru, în direcția folosirii la maximum a avantajelor pe care le oferă o astfel de participare la dezvoltarea și diversificarea economiei naționale.

În cincinalul următor, o dinamică mai accentuată va fi imprimată exportului, care va spori pe ansamblu cu 60—71%, comparativ cu creșterea de 50—57% ce este prevăzută pentru întregul comerț exterior. Această creștere prioritară a exportului are drept scop, așa după cum se menționează în proiectul de Directive, realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Prioritate creșterii intensive

DEZVOLTAREA în ritm susținut a exportului României în cincinalul viitor va fi asigurată în special pe seama sporirii gradului de valorificare la extern a produselor exportate și mai puțin pe seama creșterii volumului fizic al exportului. Astfel, valorificarea superioară a produselor exportate va fi realizată, în primul rînd, prin creșterea ponderii la peste 65% în anul 1985 a produselor provenite din industria construcțiilor de mașini, chimie și industrie ușoară. În acest scop, vor fi introduse în nomenclatorul de export produse înalt prelucrate, cu perspective bune de comercializare, caracterizate printr-un preț unitar și un aport valutar ridicat. Astfel, un loc important în livrările industriei construcțiilor de mașini va fi deținut de instalațiile și echipamentele complexe, mijloacele de

transport auto, mașini-unelte, tractoare și mașini agricole, produse electronice și electrotehnice, articole de mecanică fină și optică, precum și produse ale industriei aeronautice. În domeniul industriei chimice se va pune un accent sporit pe majorarea exportului de produse de sinteză fină și de mic tonaj, în special medicamente, coloranți, biostimulatori, produse cosmetice, reactivi ș.a. În industria ușoară, exporturile vor fi orientate tot mai mult spre anumite tipuri de confecții, tricotaaje și încălțăminte care să asigure o valorificare mai bună pe piețele externe.

Pe linia preocupărilor vizînd îmbunătățirea structurii schimburilor externe se înscrie și **reducerea** treptată sau, în unele cazuri, chiar **eliminarea** din nomenclator a acelor produse care nu se justifică la export sub aspectul gradului de valorificare a materiilor prime și al competitivității, cerințe ce se impun o dată mai mult, avînd în vedere tendințele ce se manifestă în prezent în economia mondială, îndeosebi creșterea prețurilor la materii prime și energie, și dificultățile în aprovizionare.

Totodată, pe linia valorificării superioare a produselor la export, pentru cincinalul următor este prevăzută **organizarea de capacități care să realizeze** — în exclusivitate sau în cea mai mare parte — **produse destinate exportului**, care să corespundă din punct de vedere calitativ și funcțional cu cerințele și concurența de pe piețele externe.

O condiție a creșterii eficienței comerțului exterior o reprezintă, totodată, **îmbunătățirea activității de comercializare a produselor românești în străinătate**, prin elaborarea unor strategii de promovare cuprinzătoare și flexibile. Sînt avute în vedere măsuri menite să elimine de cît posibil canalele intermediare de distribuție, să asigure stabilitatea mărfurilor pe piețele externe și creșterea prestigiului mărcilor de fabrică românești, să conducă la îmbunătățirea serviciilor post-vînzare și a propagandei comerciale.

Pentru perfecționarea activității tranzacționale a firmelor românești și, în general, a întregii activități de comerț exterior, proiectul de Directive prevede necesitatea **studierii temeinice a tendințelor pieței externe**. În acest fel se va asigura orientarea investițiilor și a producției pentru export în concordanță cu aceste tendințe și se va stabili strategia de export în funcție de situația conjuncturală.

În același timp, în cincinalul 1981—1985, comerțul exterior va juca un rol important în aprovizionarea economiei naționale cu mari cantități de materii prime, mașini, utilaje și alte produse. Cu toate acestea, pornind de la necesitatea ca România să devină, la finele deceniului viitor, independentă din punctul de vedere al importului de energie, în cincinalul care urmează va fi **diminuat** considerabil importul de petrol și alți combustibili.

În scopul asigurării unor condiții cît mai eficiente pentru producția și activitatea tranzacțională, practica reclamă cu tot mai multă stringență ca relațiile dintre parteneri să aibă la bază

acorduri și contracte pe termene cît mai îndelungate. „Nu se poate realiza o producție de calitate și înaltă tehnicitate — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — fără acorduri de lungă durată, nu se poate produce fără o perspectivă îndelungată, nu numai de cinci ani, ci chiar de 10—15 ani”.

Alături de schimbul tradițional de produse, cooperarea economică și tehnico-științifică va ocupa un loc tot mai important în relațiile economice externe ale țării noastre. Referitor la această formă avansată a schimburilor economice internaționale, proiectul de Directive subliniază, în primul rînd, contribuția pe care cooperarea și specializarea în domeniul construcțiilor de mașini trebuie să o aducă la accelerarea progresului tehnic și, în general, la creșterea eficienței activității economice din țara noastră. În această direcție, se are în vedere încheierea unor acțiuni de cooperare și în celelalte ramuri industriale — în transporturi, agricultură și în domeniul tehnico-științific.

Pentru România, cooperarea economică internațională va continua să joace un rol însemnat nu numai în domeniul asigurării pe termen lung și în condiții avantajoase a necesarului sporit de materii prime din import, ci, în egală măsură, și în promovarea unor exporturi de mașini și utilaje, mijloace de transport, bunuri industriale de larg consum ș.a.

În cadrul relațiilor cu țările membre ale C.A.E.R., România va acționa în direcția promovării cooperării și specializării în sfera producției materiale și în alte domenii de interes reciproc, conform programelor speciale de colaborare pe termen lung și celorlalte înțelegeri convenite între părți. Vor fi lărgite, de asemenea, formele de cooperare în producție cu celelalte țări socialiste.

Activitatea de cooperare a României cu țările în curs de dezvoltare se va realiza cu precădere nu numai în domeniul extracției de materii prime, ci și în cel al prelucrării acestora în produse finite, în concordanță cu obiectivele de dezvoltare economică a statelor respective.

În cadrul diversificării formelor de colaborare cu alte state, se va pune un accent sporit pe extinderea cooperării tripartite în producție și comercializare, care, după cum dovedește experiența internațională, deschide posibilități mai largi în valorificarea eficientă a potențialului tehnologic, financiar și uman al partenerilor.

Transpunerea în practică a prevederilor proiectului de Directive, care — în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului — trebuie considerate ca obiective minime — va marca trecerea la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, acest sector amplificîndu-și contribuția la accelerarea procesului de apropiere a României de nivelul statelor avansate.

Ion BUJORCĂ
Costel DAN

Institutul de economie mondială

EFORTURI SPORITE PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A PROGRAMULUI DE INVESTIȚII

POLITICA consecventă de dezvoltare în ritmuri înalte a economiei noastre se reflectă și în amplul program de investiții, care se ridică, în anul 1979, la 233,1 miliarde lei, ceea ce reprezintă cu circa 20% mai mult decât realizările din anul precedent și aproape un sfert din întreg volumul de investiții prevăzut a se realiza în acest cincinal. Materializarea fondurilor alocate va însemna punerea în funcțiune a unui mare număr de obiective, din care 800 noi capacități de producție importante, industriale și agrozootehnice, 300 mii de apartamente și alte obiective productive și social-culturale, continuarea și amplificarea unor lucrări mari începute în anii precedenți, precum și începerea a circa 900 capacități importante care să asigure legătura cu planul pe anul 1980 și cu noul cincinal 1981—1985.

În acest cadru apare clară și evidentă necesitatea amplificării eforturilor tuturor factorilor implicați în buna desfășurare a procesului investițional — constructor, beneficiar, proiectant, furnizor de utilaje tehnologice — în vederea accelerării ritmului lucrărilor pe șantiere și scurtării duratelor de execuție a noilor capacități de producție.

Bilanțul realizării planului de investiții pe 8 luni pune în evidență o **dinamică ascendentă a volumului de lucrări de construcții-montaj realizat în comparație cu perioada corespunzătoare din anul precedent.** Investițiile din fondurile statului realizate în acest an (până la finele lunii august) au fost cu 16% mai mari decât cele din aceeași perioadă din anul 1978. Au fost conectate la circuitul productiv un număr de peste 300 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante și au fost date în folosință populației, până la 1 august a.c., un număr de peste 98 mii de apartamente. Important de subliniat este faptul că un număr de 42 de capacități au fost puse în funcțiune cu 6—9 luni mai înainte de termenul planificat, ceea ce a exercitat o influență pozitivă asupra producției, consumului intern, exportului și acumulărilor.

Ținând seama însă de sarcinile de investiții planificate și de stadiul recuperării restanțelor din anul trecut reprogramate în anul curent, **realizările până la sfârșitul lunii august prezintă mari rămăneri în urmă** atât la volumele de investiții (tabelul nr. 1), cât și la punerile în funcțiune a capacităților și darea

tanțe și realizarea integrală a punerilor în funcțiune prevăzute pentru acest an face necesară rezolvarea în condiții superioare față de trecut a problemelor care condiționează obținerea unor ritmuri superioare de execuție pe șantiere.

Recuperarea grabnică a restanțelor în livrarea utilajelor

O **PROBLEMĂ** de primă importanță, în care furnizorii de utilaje tehnologice — în primul rând cei din cadrul industriei construcțiilor de mașini și, pentru importuri, cei coordonați de către Ministerul Comerțului Exterior — pot și trebuie să-și aducă o contribuție mai substanțială decât până acum o constituie livrarea de urgență a utilajelor tehnologice restante (față de termenele contractuale), de care depinde punerea în funcțiune. La apariția volumului important de utilaje restante (29,1% din totalul utilajelor contractate cu termene până la începutul lunii august a.c.) contribuțiile cele mai importante au fost aduse de către întreprinderea de construcții de mașini Reșița (în restanță cu mii de tone de utilaje, ce întârzie realizarea unor capacități la Combinatul siderurgic Galați și la întreprinderea de țevi Roman ș.a.). Întreprinderea „1 Mai” Ploiești (cu utilaje nelivate pentru capacitățile de la Combinatul siderurgic Galați, întreprinderile „Oțelinox”-Tirgoviște, „Laminorul”-Brăila, „Danubiana”-București ș.a.), precum și întreprinderile: „Unio” Satu-Mare, „23 August”-București, întreprinderea de mașini grele Baia Mare și întreprinderea de utilaj chimic București. **Pentru eliminarea rămănerilor în urmă la livrare, în toate aceste unități se cer depuse eforturi sporite pentru uzinarea utilajelor restante, verificarea lor atentă pe standurile de probă, expedierea rapidă pe șantiere.** Este necesară, totodată, o mai mare receptivitate și operativitate a producătorilor în efectuarea remediilor la eventualele deficiențe care pot apare ca urmare a transporturilor sau în timpul probelor tehnologice.

Nu este însă mai puțin adevărat că pe numeroase șantiere s-au acumulat importante stocuri de utilaje tehnologice (la Combinatul minier Oltenia, la centralele termoelectrice Anina și Turceni II, „Oțelinox”-Tirgoviște, la combinatele siderurgice: Galați, Călărași, la întreprinderea de mașini grele București, Combinatul petrochimic Midia, Combinatul chimic Craiova ș.a.) cu durată normală de staționare pe șantier depășită. Pentru eliminarea acestor stocuri, formate fie datorită livrărilor dezasortate, fără unele părți și aparataje, fie livrării în altă ordine decât cea rațională pentru montaj, sau primirii utilajelor pe șantiere necorelat cu termenele de punere în funcțiune a noilor obiective, se impune luarea unor măsuri corelate de către constructorii și titularii de investiții, prin accelerarea asamblării acestora în mai multe schimburi, prin preluarea montării lor într-o proporție mai mare în regie proprie de către beneficiari.

Concentrarea activității constructorilor pe obiectivele prioritare

PREOCUPĂRI sporite sînt necesare și pentru soluționarea unor probleme legate de îmbunătățirea activității organizațiilor de construcții-montaj prin utilizarea cu mai înaltă eficiență a potențialului tehnico-material și uman de care dispun și concentrarea acestuia la capacitățile de produc-

Tabelul nr. 1

Realizarea planului de investiții în perioada
ianuarie-august 1979

În întreprinderi beneficiare din sectoarele :	Total	Construcții-montaj
— energie electrică	95,2	91,8
— industria construcțiilor de mașini	95,9	88,3
— industria metalurgică	91,9	102,3
— industria ușoară	90,7	73,9
— economie forestieră și materiale de construcții	30,8	83,1
— construcții industriale	79,7	45,8
— industria chimică	64,9	73,4

în folosință a locuințelor. Cele mai mari nerealizări sînt localizate în principal la obiectivele unor beneficiari din chimie, metalurgie, industria materialelor de construcții, minerit, unele lucrări de amenajări hidroenergetice. Recuperarea acestor res-

ție cu termene de dare în exploatare în acest an. Acest lucru se impune cu atât mai multă acuitate cu cât în perioada parcursă din acest an s-au înregistrat nerealizări mari ale planului de construcții-montaj la organizațiile de construcții aparținând de ministerele construcțiilor industriale, transporturilor și telecomunicațiilor, energiei electrice, industriei chimice, minelor petrolului și geologiei, industriei metalurgice și de un mare număr de consilii populare.

Este adevărat că acest lucru s-a datorat și greutatea pe care le-au întâmpinat constructorii în aprovizionarea cu unele materiale de construcții și prefabricate, utilaje și mecanisme de construcții. Constructorilor nu le-au fost livrate mari cantități de ciment, oțel beton, plase de sîrmă, construcții metalice, prefabricate din beton armat ș.a., au primit neritmic unele materiale de construcții, în special în partea ultimă a trimestrului, fapt care a produs perturbări în buna organizare a lucrului pe șantiere, în asigurarea frontului de lucru continuu pentru muncitori, pentru utilaje și mijloace de transport, precum și în asigurarea frontului de montaj pentru utilaje sosite pe șantier. Este cazul constructorilor de pe șantierele: Fabricii de ciment și var Medgidia II (cu realizări ale planului de construcții-montaj de numai 28,9%), Întreprinderii de detergenți Timișoara (34,0%), Filaturii de vignonie Vlădeni (32,3%), Filaturii de fire de bumbac Focșani (32,6%) ș.a.

În vederea remedierii acestor neajunsuri apare necesară o preocupare sporită din partea furnizorilor de materiale și prefabricate (în special din cadrul M.I.M. și M.E.F.M.C.) pentru asigurarea cu mai multă ritmicitate a șantiierelor cu materialele, prefabricatele și confecțiile metalice contractate. Nu este însă mai puțin adevărat că numeroase rămăneri în urmă pe șantiere au apărut și datorită faptului că unora constructorii nu foloseau la indici înalți toate utilajele și mijloacele de transport pe care le au în dotare, fie datorită lipsei lor de preocupare pentru asigurarea forței de muncă calificate, fie datorită unei exploatare și întrețineri necorespunzătoare a parcului de utilaje de construcții. Un control inopinat efectuat simultan în trim. II a.c. de organele Băncii de Investiții pe un număr de peste 150 șantiere din cadrul M.C. Ind., M.I.M., M.E.E., M.A.I.A., M.I.C.M. și M.E.F.M.C. a scos în evidență neutilizarea unui mare număr de utilaje și mijloace de transport, din care unele în stare nouă, datorită unor lipsuri organizatorice de natura celor semnalate, defecțiunilor tehnice neînțelurate la timp și indisciplinei în activitatea șoferilor și mecanicilor de utilaje. Într-un trimestru de vîrf în construcții, cum a fost trimestrul II din acest an, fondul de timp disponibil al utilajelor a fost folosit mult sub posibilități (tabelul nr. 2).

Ca urmare, organizațiilor de construcții le revine sarcina de mare responsabilitate de îmbunătățire radicală a modului cum sînt folosite utilajele de construcții și mijloacele de transport din dotarea șantiierelor.

Tabelul nr. 2

Gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al unor utilaje principale din construcții în trim. II a.c.

Grupa de utilaje	%
— excavatoare	43,1
— screpere și autoscrepere	26,1
— buldozere	45,1
— încărcătoare	40,9
— centrale de beton	53,5
— macarale turn	52,2
— automacarale și macarale mobile	43,9

Rezultate bune în această direcție se pot obține prin defalcarea sarcinilor de producție pînă la ultima verigă (lot, formație de lucru), organizarea unei evidențe stricte a mișcării utilajelor și mijloacelor de transport și a lucrului prestat, corelarea utilizării mijloacelor de transport cu utilajele de excavat, întărirea disciplinei în muncă a mecanizatorilor și conducătorilor auto la intrarea în schimbul I și la părăsirea schimbului II, școlarizarea numărului necesar de mecanici de utilaje și conducători auto, asigurarea pieselor de schimb ș.a.

Desigur, în paralel cu eforturile pentru realizarea indicatorilor de plan pe acest an, o atenție deosebită se cere acordată pregătirii încă de pe acum, în mai bune condiții decît în anii precedenți, a condițiilor de bază pentru un start superior al investițiilor în anul 1980. În acest scop este necesar să se pună un accent deosebit — mai ales de către beneficiari și proiectanți — pentru întocmirea și aprobarea documentației tehnico-economice pentru obiectivele noi de investiții prevăzute să fie începute în anul ce vine și totodată a documentației de execuție pentru volumul de lucrări ce trebuie realizat în 1980 și îndeosebi în primul semestru al anului viitor. O activitate tot atît de susținută trebuie desfășurată de beneficiarii de investiții împreună cu furnizorii de utilaje pentru precizarea și soluționarea, încă din acest an, a problemelor pe care le ridică contractarea utilajelor tehnologice din planul pe anul 1980, cu respectarea condiției privind corelarea termenelor de livrare cu necesitățile de montaj și de punere în funcțiune. Concentrarea tuturor acestor eforturi pentru realizarea integrală a planului de investiții pe acest an și pregătirea realizării sarcinilor viitoare creează premise importante pentru realizarea producțiilor necesare satisfacerii în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și ale exportului.

Gh. RUSCANU

Banca de Investiții

PRIORITĂȚI ÎN AGRICULTURĂ

● Finalizarea recoltării la orzoaică, în cinepă și fasole pentru boabe ● Livrarea ritmică a legumelor către piață și fabricile de conserve ● Eforturi sporite pentru accelerarea recoltării florii soarelui, sfeclii de zahăr și porumbului boabe ● Efectuarea arăturilor pentru însămînțările de toamnă.

ÎN ACESTE ZILE, activitatea din agricultură este deosebit de intensă, concentrînd toate forțele mecanice și umane la recoltarea, transportul și depozitarea roadelor acestui an agricol.

Se depun ultimele eforturi pentru încheierea cît mai grabnică a recoltării unor culturi ce aparțin practic campaniei agricole de vară, culturi care la data de 3 IX erau deja într-un stadiu foarte avansat în ce privește recoltatul: orzoaică (94%), în ulei (90%), în fibră (85%), cinepă (75%), fasole pentru boabe (92%).

Totodată, se constată o ameliorare a ritmului de recoltare, transport și livrare

a legumelor către piață și fabricile de conserve, rămîind încă să se facă eforturi sporite pe această linie, asigurîndu-se o bună aprovizionare a populației.

Gradul de realizare a programelor de recoltare a principalelor culturi la 3 IX a.c.

	ha		
	Plan	Realizat	%
Sfeclă de zahăr (program pînă la 30 IX)	126 800	43 546	34
Floarea soarelui	524 844	150 941	29
Porumb boabe (program pe august)	38 900	26 023	72
Arături pentru însămînțări de toamnă	3 551 191	1 237 749	35

În prezent, accentul principal se deplasează spre accelerarea recoltării la principalele culturi, cele care constituie ponderea majoritară a campaniei agricole de toamnă: sfecla de zahăr, floarea soarelui și porumbul boabe. Stadiul actual al realizărilor (vezi tabelul) evidențiază necesitatea depunerii în continuare a unor eforturi deosebit de intense pentru îndeplinirea integrală și în timp optim a programelor stabilite.

Concomitent, se impune acordarea unei atenții sporite și arăturilor de toamnă (cantitativ și calitativ), ca factor hotărîtor al pregătirii producției agricole a anului viitor.

Mobilizarea cît mai intensă a oamenilor muncii din agricultură, a tuturor locuitorilor satelor la efectuarea muncilor din această perioadă reprezintă garanția necesară a evitării oricăror pierderi de recoltă, a transportării rapide și depozitării în bune condițiuni a producției obținute.

I. S.

REDUCEREA CONSUMULUI ENERGETIC PE ÎNTREG FLUXUL PRODUCȚIEI DE OȚEL

ÎN PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările pînă în 1990 sînt prevăzute sarcini importante pentru dezvoltarea intensivă a metalurgiei feroase. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la **ședința de lucru consacrată perfecționării activității în industria siderurgică, este necesar ca în acest sector — mare consumator de energie electrică și combustibil — să se depună eforturi sporite pentru ca creșterea susținută a producției și îmbunătățirea substanțială a calității oțelurilor să se realizeze în condițiile unui consum de energie și combustibil sensibil redus pe întreg fluxul producției metalurgice.** În întreprinderile industriale siderurgice va trebui să se acționeze mai consecvent, pentru recuperarea unor rămăneri în urmă, pentru îndeplinirea integrală în acest an a prevederilor de plan la producția de oțel și laminate, la celelalte produse meta-

lurgice, cu consumuri reduse și cu o eficiență sporită. Este de aceea necesar ca să se asigure aplicarea pe scară largă a procedurilor tehnologice cu productivități ridicate și randamente energetice sporite, optimizarea proceselor de fabricație, tipizarea cît mai accentuată a producției, încadrarea riguroasă în normele de consum stabilite.

În vederea realizării exemplare a acestor sarcini de mare însemnătate pentru ridicarea eficienței activității productive și economisirea resurselor energetice, în toate întreprinderile metalurgice — de cercetare, proiectare, de producție și construcții — se elaborează și se aplică măsuri de reducere a consumului de combustibili, se intensifică acțiunile vizînd valorificarea mai amplă a resurselor interne de cărbune în fabricarea metalului, scăderea consumului de coals în furnal, adoptarea unor structuri și a unor tehnologii noi în producția de oțel capabile să diminueze substanțial energia încorporată în produs.

Valorificarea mai amplă a resurselor interne de cărbune în fabricarea metalului

DINTRE TOATE procesele tehnologice care intervin în metalurgia oțelului, consumul specific de energie primară cel mai ridicat — 60—65% — îl are sectorul furnale — cocsării (tabelul).

Consumul energetic pe faze ale procesului tehnologic metalurgic

Faza tehnologică	Consum net de energie 10 ⁶ Kcal/kg
Elaborarea fontei în furnal	3,710
Producerea coalsului	3,0
Elaborarea oțelului :	
— Martin	1,31
— electric	0,83
— de convertizor	0,53
Laminare (ajustare)	1,25
Laminare (degrositoare)	0,41
Turnare (continuă)	0,25

Din examinarea cifrelor prezentate în tabel reiese că **producerea fontei în furnale necesită un mare consum energetic**, deci în primul rînd mult coals metalurgic, dar și combustibili auxiliari. După cum se știe coalsul metalurgic se produce în bateriile de cocsificare din cărbuni cocsificabili printr-o distilare la temperaturi înalte. După date O.N.U., din rezervele mondiale globale de cărbuni, huiile cocsificabile reprezintă cea. 20%, iar pe piața mondială prețul coalsului este aproximativ egal cu prețul grului. Țările care nu posedă cărbuni cocsificabili — printre care și țara noastră — folosesc pentru fabricarea coalsului cărbuni slab cocsificabili, cu semicoals de fluidizare, utilizat ca degresant în pasta șarjelor de coals. Deși în cincinalul 1981—1985 producția de huiă spălată pentru coals va crește cu 59%, totuși coalsul indigen obținut din huiă spălată este insuficient, motiv pentru care trebuie să importăm și coals și cărbuni cocsificabili.

Dar dacă pînă acum coalsul și cărbunul cocsificabil se găseau în cantități mai mari și la prețuri convenabile, în

prezent și în perspectivă volumul și costul acestor resurse pe plan mondial determină necesitatea unei reduceri de amploare a consumului siderurgic, precum și valorificarea mult mai amplă a resurselor interne de cărbune în fabricarea metalului.

În acest context, ca o acțiune importantă se conturează tendința tot mai accentuată a introducerii în șarjele de cocsificare a cărbunului neaglutinat (energetic) slab cocsificabil pînă la 50%. Pentru valorificarea acestuia în procesele siderurgice, pe plan mondial sînt elaborate tehnici de măcinare cît mai mărunțită, de amestecare optimă, uscarea cît mai avansată și preîncălzire a șarjei pînă la 200—250° C, cu stamparea (presarea) pastei, cu sau fără lianți. În stadiul actual, aceste tehnici, încercate și la noi de către Institutul de cercetări metalurgice (I.C.E.M.) permit, concomitent cu creșterea ponderii în șarjele de coals a cărbunilor energetici P.A.L. din Valea Jiului, o oarecare îmbunătățire a proprietăților fizico-mecanice ale coalsului metalurgic indigen. **Continuarea experimentărilor urmărește, pe lîngă creșterea productivității bateriilor de coals cu pînă la 40%, și mărirea proporției în șarjă a huielor energetice PAL, slab cocsificabile, pînă la 70%.** De asemenea, se mai îmbunătățesc și calitățile fizico-mecanice și granulometrice ale coalsului de clasa 60—25 mm pentru indicele M 40 cu 1—3%, iar pentru M 10 cu 1—2%, în funcție de componența șarjei. În acest mod se vor asigura tehnologiile noi, care să permită folosirea mai largă în siderurgie a bazei proprii de cărbuni energetici inferiori și slab cocsificabili indigeni, diminuarea corespunzătoare a importului, economisirea unor importante fonduri valutare.

La aceste eforturi se cer adăugate și cele de sporire a productivității cocsării. Prin prevederea de a se construi la combinatele siderurgice din Galați și Călărași baterii de cocsificare de mare capacitate, cu camere orizontale, cu volum mare, înalt productive (1,5—2 mil. t/an), se estimează realizarea unei reduceri de 15 000 tcc/an la Galați și de 30 000 tcc/an la Călărași. Creșterea producției de coals poate fi influențată și

prin scuturarea duratei șarjelor de cocsificare de la 15—12 la 8 ore, utilizînd procedee tehnologice cu randamente sporite, ca și prin mărirea vitezei de cocsificare de la 25—30 mm/h la 50 mm/h prin determinarea unui mers continuu al agregatelor de fabricație. Acest lucru necesită însă condiții speciale și cere **înlocuirea actualelor cărămizi de silică, utilizate în proporție de 70%, cu cărămizi de magnezit, cu conținut redus de fier, cărămizi corindonice, siliceocarburundice etc.** Industria materialelor refractare din țară va trebui să asimileze prin efort propriu producerea materialului refractar corespunzător necesar metalurgiei (existînd surse bogate de materii prime de bază), avînd în vedere că noile materiale refractare de natura celor menționate permit mărirea cu 50% a productivității bateriilor de cocsificare.

Scăderea mai accentuată a consumului de coals în furnale

NU TREBUIE UITAT totuși că însăși producerea coalsului necesită mari cantități de energie. Ca urmare, **diminuarea pe toate căile a consumului de coals — în special la furnal, unde se folosește cantități însemnate — este o acțiune de maximă importanță.** Teoretic, în furnal, consumul de coals uscat este de 380 kg t fontă. La noi, pînă acum, consumul specific de coals a scăzut de la 693 kg/tona de fontă în anul 1970, la 589 kg/tona anul trecut, iar pentru acest an este prevăzut un consum de 558 kg coals tona de fontă. La combinatul siderurgic Hunedoara, printr-o bună pregătire a calității încălziturii și creșterea temperaturii aerului insuflat în agregate, consumul de coals pe tona de fontă elaborată a scăzut față de cel din anul 1970 cu 104 kg t.

1. Astfel de rezultate sînt posibile la furnalele aflate în funcțiune prin **perfectoinarea „rețetei” șarjei, prin creșterea gradului de**

preparare a materiilor prime introduse în furnal (minereuri, cocs și fondanți), mărirea temperaturii și presiunii vîntului, îmbogățirea lui cu oxigen, înlocuirea parțială a cocsului, etc. Pentru mărirea producției de fontă și micșorarea consumului de cocs, minereurile extrase se îmbogățesc, iar pentru a le mări reductibilitatea și a economisi energia și pe această cale, la încărcarea în furnal se omogenizează și aglomerează în instalații continue de aglomerare (minereurile de fier indigene de la Ghelar—Teliuc sărace, sub 30% Fe, sînt îmbogățite prin preparare la un conținut de 50—55% Fe). Necesitatea amplificării unor astfel de acțiuni este de maximă importanță dacă se are în vedere că fiecare procent de fier adăugat în șarja furnalului scade consumul specific de cocs cu 1,5—2,5%. Apare totodată în evidență necesitatea ca — desigur, în limita unor oferte și prețuri acceptabile — organele și organizațiile de comerț exterior să-și sporească eforturile, de prospectare a pieței pentru procurarea cantităților de minereu de fier importat la un nivel calitativ superior.

2. La noile furnale, prin orientarea investițiilor în siderurgie spre construirea unor asemenea agregate de capacități mari, de peste 1 000 m³ volum util, s-au obținut, în paralel cu sporirea producției de metal, însemnate economii de cocs.

Presiunea ridicată la gura de încărcare pe care o face posibilă o astfel de instalație facilitează și îmbunătățește considerabil condițiile gazodinamice ale curgerii ascendente a gazelor în interiorul furnalului, aceasta fiind considerată de specialiști ca cea mai importantă măsură pentru creșterea productivității furnalului. Pentru fiecare 0,1 atmosferă în plus se realizează o creștere a productivității de 1%, concomitent cu posibilitatea utilizării materialului măruit în șarjă care, datorită suprafețelor specifice mari, sînt favorabile transferului de căldură pentru reducerea minereului și scurgerea fontei, deci economisirii energiei.

3. În fine, utilizarea unor procedee tehnologice moderne, îmbunătățite, conduce la însemnate economii de cocs. Astfel, prin insuflarea în furnal a aerului îmbogățit cu oxigen pînă la 30—35% și gaz metan (vînt combinat), prin intensificarea topirii în furnal productivitatea este sporită în prezent, la unele dintre furnalele combinatelor noastre siderurgice, cu 2—2,5% pentru fiecare procent suplimentar de oxigen (în vînt), micșorîndu-se consumul de cocs cu 0,7—0,9 kg pe mc gaz metan insuflat. Pe lîngă extinderea experienței bune în aplicarea unor procedee moderne existente, se impune și extinderea unor procedee noi apărute pe plan mondial care au randamente înalte. În ultimii 10 ani, în tehnologia mondială modernă, folosită la furnale, pentru intensificarea topirii, și deci economisirea cocsului și pentru mărirea radicală a productivității, se injectează în creuzet, fără vînt, gaze reduscătoare fierbinți (produse de conversie), îmbogățite cu 30—35% oxigen tehnic rece, cu un conținut mic de oxidanți care conțin carbon și hidrogen. În acest caz consumul de cocs, comparativ cu procedeele cu insuflare numai

cu vînt îmbogățit cu oxigen și gaz metan, s-a redus cu 25—28%, iar productivitatea a crescut cu 23—29%.

Este imperios necesar ca industria de materiale refractare din țară, cu materii prime indigene, aflate în abundență, să asimileze producția unor materiale refractare speciale adecvate, în vederea micșorării importului. Trebuie avut în vedere însă că produsele refractare sînt tot niște materiale energofage, mari consumatoare de energie și combustibili pentru ardere, așa că extinderea utilizării lor și fabricarea anumitor sortimente se cer însoțite de calcule riguroase care să permită pe întregul flux producere-utilizare un consum minim de energie.

Tehnologiile moderne în sprijinul minimizării consumului energetic

PRACTIC, pînă în anul 1900, rolul precumpănitor în producția mondială de oțel l-au avut procedeele Bessemer și Thomas, iar din 1900 procedeul Martin. Cu apariția în 1952 a convertizorului cu oxigen, procedeul Siemens-Martin pierde treptat poziția, cedînd locul convertizoarelor și cuptoarelor electrice cu arc. Modificări radicale în structura elaborării fontelor, oțelurilor și laminatelor au apărut din anul 1955. Dacă în anul 1955, oțelul Martin reprezenta aproape 80% din producția mondială de oțel, această pondere a scăzut în anul 1960 la 70%, apoi la circa 40% în 1970, iar în 1980 va fi de circa 10—12%. Această scădere se datorește noilor tehnologii care utilizează pe scară industrială oxigenul pur în procesele de afinare a fontelor în convertizoarele tip LD, precum și creșterii ponderii oțelului electric în totalul producției de oțel.

După părerea specialiștilor, o producție limitată de oțel Siemens-Martin se va menține pînă în anul 2000, datorită folosirii oxigenului insuflat în baia metalică, care intensifică procesul actual de elaborare a metalului. După anul 1970 procesul LD cu convertizor, cu productivitate ridicată, practic adaptabil pentru folosirea oricărui tip de fontă, a permis realizarea unei game foarte variate de mărci de oțeluri, aliate și slab aliate. Actualmente, acesta este procedeul cu cea mai mare pondere în producția mondială de oțel. Se estimează, că pînă în 1980, producția mondială de oțel a convertizoarelor să ajungă la 560 000 000 tone/an. În 1978, producția mondială a convertizoarelor a fost ceva mai mică decît producția de oțel cumulată a tuturor celorlalte procedee luate la un loc.

Ponderea oțelului electric din producția mondială de oțel este în continuă creștere. Astfel, în 1960 ea reprezenta 10%, în 1970 crește la 13,5%, ajungînd în 1979 la 16,5%. În anul 2000, după unele prognoze, va atinge 41%, în funcție de disponibilitățile de fier vechi, de materiale prereduse (burete de fier) elaborate după tehnologia fără cocs și de costul energiei electrice, al electrozilor și oxigenului insuflat.

În țara noastră, în anul 1973, din producția de 11,779 milioane tone oțel a țării, 43% a fost realizată în cuptoare Martin. În 1980, această pondere va scădea la 30—32%, oprindu-se treptat pro-

ducția cuptoarelor SM de la Oțelul Roșu și Hunedoara, pe măsură ce intră în funcțiune la aceste unități siderurgice noi cuploare electrice de 50 și 100 tone, precum și la cele de la Cimpia Turzii, Călărași și Tirgoviște. Pînă în anul 1985, producția noastră de oțel va spori anual cu 15—18% și va ajunge la 20—20,4 milioane tone, realizată în proporție de 60% în convertizoare cu insuflarea de oxigen pur, procedeu mai economic sub aspect energetic.

La toate acestea se adaugă faptul că se depun eforturi considerabile în vederea îmbunătățirii structurii producției, prin care să se determine o reducere a consumului energetic. Ca urmare, în anii următori, se va dezvolta mai accentuat și producția acelor game de sortimente de oțeluri speciale, slab și bogat aliate, care să asigure, pe lîngă satisfacerea din resurse interne, inclusiv prin schimburi echilibrate de sortimente și tipodimensiuni cu alte țări, necesarul industriei construcțiilor de mașini (indeosebi al ramurilor cu tehnică de vîrf — electronică, mecanică fină, optică, construcțiile aerospațiale, energetică nucleară) și un consum de energie și combustibil redus. Calculele arată că dacă și în cincinalul următor am fi continuați să producem oțel în structura sortimentală din 1975—1980, ar fi trebuit să se consume suplimentar circa 400 000 tone combustibil convențional.

Întărirea respectării disciplinei tehnologice și de plan, exploatarea rațională, întreprinerea și repararea de calitate a agregatelor siderurgice este o altă sursă importantă de economisire a energiei în toate combinațiile siderurgice. Pentru că, la Combinatul de oțeluri speciale din Tirgoviște, de exemplu, datorită opririlor accidentale survenite în instalațiile electrice (care înseamnă pierdere de producție de oțel și risipă de energie), consumurile energetice ale cuptoarelor electrice sînt cu 20% mai mari ca la C.S. Hunedoara, deși agregatele sînt foarte apropiate din punct de vedere constructiv. Sînt necesare măsuri de genul celor semnalate și pentru că o altă formă de creștere a consumurilor energetice neraționale o constituie pierderile de oțel, pînă la 2% (sau 2 tone de oțel) rebut la o șarjă de 100 tone, pentru care s-au consumat peste circa 1 300 kWh energie electrică, datorită atît nerespectării disciplinei tehnologice prin folosirea în șarjă a 300 kg metale neferoase: cupru, crom, nichel, plumb, zinc. Pe lîngă rebutarea șarjelor se mai declasează importante cantități de metale. Pentru evitarea unor asemenea situații se impune ca bazele de specialitate de colectare și sortarea fierului vechi de la Titu și Berceni să selecteze mai riguros fierul vechi, recuperînd toate metalele neferoase, pentru eliminarea rebutării șarjelor oțelurilor slab și bogat aliate.

Desigur, acestea sînt doar unele direcții de acțiune din paleta bogată a posibilităților de economisire a energiei în metalurgie. Esențial este ca în fiecare combinat să se acționeze mai intens, pe toate căile, pentru ca creșterea producției să se realizeze în condițiile economisirii energiei.

prof. ing. D. C. TRĂUȘANU

PREȚUL — PÎRGHIE DE STIMULARE A PROGRESULUI TEHNIC (I)

UNA DIN PRINCIPALELE forme de introducere a progresului tehnic în economie, care constituie în prezent cea mai eficace cale de reducere a consumurilor materiale și în general de sporire a eficienței economice, este re-proiectarea produselor existente și asimilarea de produse noi, cu performanțe superioare. Amploarea acestei acțiuni în țara noastră poate fi apreciată după faptul că în ramurile prelucrătoare ale industriei, ponderea produselor noi și modernizate, intrate în fabricația curentă de la începutul acestui cincinal, a crescut de la 20,1% în 1977 la 27,5% în 1978, urmînd să ajungă la 34% în acest an.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar din țara noastră în direcția orientării mai accentuate a întreprinderilor spre creșterea eficienței muncii sociale determină o intensificare a rolului activ al prețurilor în stimularea diversificării și modernizării produselor. Ținînd seama de rolul important pe care îl au produsele cu nivel tehnic ridicat și de calitate superioară atât în economisirea resurselor materiale și de muncă cît și în satisfacerea într-un grad superior a cerințelor consumului productiv și personal, precum și de sensibilitatea pe care o manifestă în prezent unitățile economice față de nivelul și corelațiile prețurilor, sistemului de prețuri îi revine sarcina de a stimula — în strînsă interacțiune cu celelalte pîrghii economice — asimilarea cît mai rapidă a produselor noi și utilizarea la maximum a performanțelor acestora.

Cerințele pe care stimularea progresului tehnic le ridică față de stabilirea prețurilor la produsele noi și modernizate sînt diferite, în funcție de faptul dacă sînt analizate din punctul de vedere al producătorilor, al beneficiarilor sau al economiei naționale. Producătorii sînt interesați să obțină prețuri cît mai ridicate, care să le acopere costurile și să le asigure o masă sporită de beneficiu, pe seama căreia să-și îmbunătățească sau cel puțin să-și mențină indicatorii valorici stabiliți prin plan și să aloce sume mai mari la fondurile proprii de dezvoltare și stimulare materială. Beneficiarii noilor produse — de mașini, utilaje sau materii prime și materiale — sînt interesați, în primul rînd, ca prin utilizarea acestora în producție să-și asigure reducerea costurilor la produsele pe care le fabrică și respectiv să obțină un volum mai mare de beneficiu, care să le permită realizarea unor indicatori valorici superiori și sporirea alocațiilor și fondurilor proprii de dezvoltare și stimulare materială. În condițiile realizării investițiilor într-o măsură sporită din fonduri proprii și credite, precum și a obligativității rambursării investițiilor efectuate pe seama bugetului, unitățile be-

neficiare sînt, de asemenea, interesate în achiziționarea mașinilor și utilajelor la prețuri cît mai scăzute. În același timp, interesele economiei naționale cer ca prețurile produselor noi sau modernizate să reflecte cheltuielile de muncă socialmente necesare pentru fabricarea lor și totodată să stimuleze intensificarea producției prin ieftinirea relativă a produselor noi comparativ cu cele existente.

ÎN CE MĂSURĂ modul actual de formare a prețurilor satisface aceste cerințe diferite și chiar contradictorii? Potrivit reglementărilor în vigoare, la determinarea prețurilor pentru mijloacele de producție industriale preocuparea majoră trebuie să fie stimularea introducerii în fabricație a produselor noi, de înalt nivel tehnic și cu eficiență sporită, în care scop se prevede posibilitatea luării în calcul a unei rentabilități mai mari decît cea a produselor similare. De asemenea, se asigură orientarea unităților producătoare spre creșterea calității producției prin diferențierea prețurilor pe calități și acordarea unor beneficii mai mari pentru produsele de calitate superioară. În scopul protejării intereselor beneficiarilor, se prevede ca prețurile produselor noi să asigure acestora — la efect util egal — cheltuieli mai mici sau cel mult la același nivel cu cele determinate de folosirea produselor similare existente. În același timp, pentru dimensionarea cît mai obiectivă a prețurilor produselor noi, printre criteriile de corelare a acestora cu prețurile produselor similare, Legea prețurilor pune pe primul plan raportul dintre valorile de întrebuințare a produselor, concretizate în caracteristicile tehnico-funcționale de durabilitate, estetice, de confort etc. Analiza acestor reglementări cît și îndeplinirea și depășirea an de an a sarcinilor privind introducerea în fabricație a produselor noi și modernizate evidențiază faptul că **metodologia în vigoare de stabilire a prețurilor oferă posibilități reale de stimulare a înnoirii și modernizării produselor.**

ÎN PRACTICA stabilirii prețurilor la produsele noi se resimt însă unele carențe și dificultăți, dintre care cea mai gravă este aceea că, în ciuda prevederilor legale, **adeseori prețurile produselor noi se stabilesc de fapt pe baza costurilor antecalculat** și a cotei de beneficiu preluate de la produsul similar, fără să se țină seama de valoarea de întrebuințare, respectiv de eficiența acestora la beneficiar. Oricît de obiectiv ar fi determinate costurile de producție și oricît de severă ar fi analiza critică a acestora din partea organelor de prețuri, subestimarea corelării prețurilor sub aspectul valorii de întrebuințare a produselor — în condițiile situației

de monopol pe care o au majoritatea unităților producătoare ca urmare a specializării producției — generează pericolul creșterii absolute și relative a prețurilor, cu toate consecințele negative ce decurg din aceasta pentru beneficiarii și respectiv pentru economia națională. Se știe că nu totdeauna sporul de costuri pe care îl necesită fabricarea produselor modernizate sau nou asimilate este proporțional cu creșterea valorii de întrebuințare a acestora, comparativ cu produsele existente în fabricație. Facem, desigur, abstracție de cheltuielile de asimilare propriu-zise, care fiind finanțate din fondul pentru introducerea tehnicii noi nu se reflectă în costuri ca atare, ci numai prin cotele procentuale de prelevări pentru constituirea fondului menționat, ce se cuprinde în prețurile tuturor produselor aflate în fabricație. Deoarece progresul tehnic nu poate fi un scop în sine, este evident că în asemenea situații produsele nu sînt eficiente din punct de vedere economic și deci nu ar trebui introduse în fabricație decît dacă considerente de ordin superior justifică producerea lor. Accentul exagerat ce se pune pe costuri, în detrimentul valorii de întrebuințare, nu stimulează pe producători pentru înnoirea și diversificarea reală a produselor, face ca la stabilirea prețurilor să prevaleze interesele producătorilor, ceea ce nu stimulează reducerea consumurilor materiale și de muncă. De aceea, **o primă condiție pentru creșterea rolului prețurilor în stimularea progresului tehnic o constituie aplicarea riguroasă a reglementărilor legale privind stabilirea prețurilor produselor noi.**

Nu este mai puțin adevărat că la aplicarea formală sau ignorarea corelării prețurilor sub aspectul valorii de întrebuințare contribuie și dificultățile, uneori insurmontabile, ce se întîmpină în practică la compararea valorii de întrebuințare a produselor. În principiu, orice produse similare ca destinație, particularități constructive, componentă etc. pot fi comparate destul de precis. Dar alegerea parametrilor tehnico-economici care să se ia în calcul cît și cuantificarea influenței acestora asupra prețurilor reprezintă o problemă foarte dificilă, rezolvată pînă acum numai parțial și cu multe inconsecvențe. Ca atare, **problema esențială a creșterii rolului prețurilor în stimularea progresului tehnic o constituie precizarea pentru fiecare grupă sau subgrupă omogenă de produse a parametrilor tehnico-funcționali și economici care determină valoarea de întrebuințare.**

Acești parametri trebuie stabiliți de organele tehnice competente și înscrși în standarde și celelalte documentații

dr. Constantin TUDORAN

(Continuare în pag. 13)

TÎRGUL DE MOSTRE — instrument de perfecționare a relației PRODUCĂTORI — CONSUMATORI

Interes crescând din partea populației

AX-A EDIȚIE a Tîrgului anual de mostre de bunuri de consum, prin modul de organizare și desfășurare, prin interesul deosebit al populației, a constituit o amplă manifestare economică pe plan național, asigurând prezentarea largă a potențialului producției bunurilor de consum aflat, într-un continuu proces de dezvoltare, înnoire și modernizare.

Cele peste 200 000 de expozate, remarcabile prin varietate, funcționalitate și mod de prezentare au exprimat, în fapt, realizările și progresele pe care le înregistrează industria de bunuri de consum — alimentară, textile — încălțăminte, articole electro-casnice, electronice, mobilă, produse chimice etc. O remarcă specială se impune în legătură cu preocuparea deosebită a expozanților de a realiza și prezenta la tîrg produse care asigură valorificarea superioară a materiilor prime din țară, concomitent cu satisfacerea la un grad tot mai ridicat a variatelor cerințe de consum ale populației.

Este edificator faptul că peste 500 din produsele expuse în cele 21 de pavilioane au primit diploma de onoare a celei de a X-a ediții a Tîrgului de mostre de bunuri de consum. Dintre acestea am menționa cu deosebire: modele de încălțăminte cu fețe textile, diverse articole de înlocuitori de piele, confecții și tricotate realizate din noi amestecuri de fibre naturale și artificiale, mașini de spălat rufe „Alba Lux 115 și „Alba Lux 12”, mixerul „Argimix”, aparatul „Diastar” pentru proiectarea diapozitivelor, unele garnituri de mobilă (camere pentru tineret „Nina”, sufrageria „Horezu”) și altele. Dealtfel, la a X-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum s-a realizat o certă intensificare a acțiunii de testare a numeroase produse noi prin vânzări experimentale aflate în rețeaua de desfacere din incinta tîrgului, cât și prin magazinele universale din București și multe județe ale țării. Drept rezultat numai prin rețeaua din incinta tîrgului s-a realizat un volum al vânzărilor de circa 100 milioane lei.

O trăsătură esențială a tîrgului de mostre de bunuri de consum a constituit-o realizarea unui larg dialog cu publi-

cul vizitator — circa 400 000 de oameni ai muncii, veniți din toate colțurile țării, respectiv cu 50 000 mai mulți decît la ediția anterioară. Avînd un pronunțat caracter de lucru, tîrgul de mostre de bunuri de consum a oferit largi posibilități pentru exprimarea preferințelor, opiniilor și sugestiilor vizitatorilor, ceea ce în esență înseamnă o participare mai mare a populației la angajarea fondului de marfă pentru anul 1980. Este vorba deci de stabilirea mai judicioasă pe această cale a structurii ofertei de mărfuri din magazine, într-o mai mare concordanță cu cerințele populației. În mod concret, largul dialog cu publicul s-a realizat printr-un complex de acțiuni bazate pe metode științifice și anume: investigarea prin chestionare de sondaj; dialoguri „consumatori-producători-comerț”; mese rotunde pe diferite teme. La acestea se adaugă și faptul că mulți dintre vizitatori au consemnat opiniile și sugestiile lor în caiete de impresii din fiecare pavilion al tîrgului.

Ca instrument de studiere a cererii populației tîrgul de mostre de bunuri de consum capătă de la o ediție la alta o tot mai mare însemnătate, fiind o ocazie în felul ei unică de investigare multilaterală a necesităților și preferințelor consumatorilor. Funcționarea noului mecanism economic în cadrul căruia rolul contractelor economice este mult sporit reclamă în mod imperios fundamentarea deciziilor de orientare a producției de bunuri de consum pe informații exacte. Ia zi privind posibilitățile de desfacere, contribuind astfel la creșterea vitezei de circulație a mărfurilor și eliminarea stocurilor neraționale.

Date prețioase privind structura cererii

ÎN CONTINUARE ne propunem să prezentăm, într-un mod sintetic, unele din rezultatele obținute în investigarea cererii de mărfuri a populației, organizată și realizată de Institutul de economie comerțului interior și a turismului, în colaborare cu cadre didactice și studenți ai Facultății de comerț din Academia de Studii Economice București.

Sondajele pe bază de chestionare au fost orientate, la ediția din acest an, cu prioritate spre cunoașterea comportamentului consumatorilor față de produsele noi. Investi-

garea prin această metodă — larg utilizată în cercetările de piață și din alte țări — s-a concentrat asupra a 150 produse, respectiv cu 50 mai multe decît la ediția din anul precedent.

Pentru numeroase articole de confecții, tricotate, încălțăminte, ca și pentru produse electrocasnice și electronice, mobilă, articole de sport și turism etc. prin problematica chestionarelor elaborate s-a urmărit obținerea unui bogat material informațional cu privire la obiceiurile de consum, gradul de utilitate al produsului, motivația acceptării sau neacceptării produsului, modul de comercializare etc. Se poate considera ca o noutate faptul că în programul de cercetare s-a cuprins, în mod special, o gamă variată de articole pentru noi născuți.

Urmărind să asigurăm cercetării un caracter cât mai operativ de lucru, în acțiunea de fundamentare a contractelor ce se încheie între comerț și producători, s-a acordat o atenție deosebită prelucrării operative pe calculatorul electronic a informațiilor culese cu această ocazie. A fost astfel posibil să punem operativ la dispoziția reprezentanților industriei și comerțului rezultatele cercetării noastre. Desigur, nu este vorba doar de o centralizare a datelor din cele peste 100 000 chestionare completate, ci de o prelucrare pe segmente de populație fiind seama de unele caracteristici socio-economice (vîrstă, categorie social-profesională, localitate de domiciliu), ceea ce permite utilizatorilor o cunoaștere mai adîncită a cerințelor, gusturilor și preferințelor consumatorilor.

Limitîndu-se la unele produse ce au constituit obiectul sondajelor, punem în evidență următoarele:

În scopul orientării producătorilor de confecții, tricotate și încălțăminte s-au solicitat de la vizitatori informații referitoare la obiceiul de a purta diferite articole, rezultînd: — la tricotate pentru femei situarea pe primul plan a puloverelor (34%) și bluzelor (23,7%), urmate de fuste (17,7%) și rochii (17,2%). Cu valori sensibil mai reduse au apărut jachetele (11,4%) și vestele (6,0%); în cazul bărbaților, puloverul este articolul de îmbrăcăminte de tricot cu solicitarea cea mai mare (45,2%), și de asemenea există un obicei cu o frecvență importantă (28,5%), de a purta bluze din tricot. Jachetele și vestele apar cu o

frecvență sensibil mai redusă (26%); în legătură cu opțiunea între fustă și pantalon, într-o proporție considerabilă (83% din total) femeile interviuate au arătat că preferă să poarte — în sezonul cald — fusta, iar 17% au opinat pentru pantalon. Privind însă sezonul rece, structura preferințelor diferă esențial (73% optează pentru pantalon și 27% pentru fustă), ceea ce situează funcționalitatea drept criteriu prioritar de apreciere; referitor la îmbrăcăminte bărbătească exterioară de primăvară sau toamnă, s-a constatat că pardesiile sînt purtate mai frecvent (35% din total), decît impermeabilele (25%) și canadienele (25%). Obiceiul de a purta pardesie din stofă se manifestă cu o mai mare intensitate la persoanele vîrstnice, iar canadienele sînt preferate într-o mai mare proporție de persoanele tinere:

Intervievate asupra preferințelor privind încălțăminte de iarnă, în proporție de 70% vizitatoarele și-au exprimat opțiunea de a purta cisme, în timp ce 17% au fost pentru ghete, 9% pentru botine și 4% pentru pantofi adecvați sezonului rece; în cazul încălțăminte de vară pentru bărbați, informațiile culese arată orientarea în proporții egale (28%) a preferințelor pentru purtarea sandalelor, saboților și a pantofilor perforați. Doar 15%, dintre cei intervievați au optat pentru pantofi neperforați; la încălțăminte de vară pentru copii, preferințele se concentrează în proporție de 64% pentru sandale, în proporție de 17% pentru saboți și de 14% pentru pantofi tenis, ghete baschet. De reținut și faptul că pentru copii cu o vîrstă de pînă la 4 ani părinții preferă pentru vară ghete decupate (perforate);

Și în cazul confecțiilor pentru copii a rezultat o anumită structurare a preferințelor pentru diferite articole. Astfel, în sezonul de vară, pentru fete se preferă cu prioritate (66% din total), completurile jachetă-fustă, iar în proporție de 34% completurile jachetă — pantalon. Pentru băieți preferințele se localizează la combinațiile jachetă-pantalon scurt (61%, față de 39% pentru jachetă-pantalon lung);

O problemă importantă ce a fost cuprinsă în programul de cercetare a constituit-o cunoașterea gradului de acceptare, de către consuma-

tori, a articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte realizate din alte materii prime decât cele cu tradiție. Prelucrarea răspunsurilor din chestionare ne-a permis să punem în evidență unele aspecte cum sînt:

— la îmbrăcăminte din tricot pentru femei preferințele se concentrează, în mod prioritar, spre cele confecționate din melană, rețon, fire sintetice și în cu poliester (55% din total). Dacă pentru tricotațele din bumbac preferințele au încă valori ridicate (32%), pentru cele din lînă și alte fire naturale preferințele apar relativ reduse (15%);

— în cazul costumelor și compleurilor pentru copii, datele de structură sub raportul preferințelor pe tipuri de țesături arată: în general, o mai mare orientare spre cele din țesături tip bumbac (53% atît la fetele cît și la băieții), decît spre țesăturile tip în și altele. Structurarea preferințelor apare sensibil diferențiată în funcție de vîrsta copiilor, în sensul că la cei de pînă la 7 ani (fetele și băieții) preponderente sînt preferințele pentru țesăturile tip bumbac. În același timp, la copii din grupa de vîrstă 11—14 ani țesăturile tip în sînt preferate în proporții mai mari (43—46%), decît la copii pînă la 4 ani (32—37%);

— o tendință semnificativă apare din datele cu privire la materialul de confecționare a fetelor de încălțăminte, respectiv o mai accentuată solicitare a materialelor textile. În acest an față de anul precedent. Spre exemplificare, arătăm că la actuala ediție a țîrgului, 12% dintre vizitatorii intervievați și-au exprimat preferința pentru încălțăminte de vară cu fețe din materiale textile, în timp ce la ediția de anul trecut această pondere a fost de 7%.

Comportamentul consumatorilor față de modă s-a putut desprinde atît pe baza datelor din chestionarele de sondaj completate la standurile unde au fost expuse articolele de confecții, tricotațe și încălțăminte, cît și din opiniile exprimate în taloane de aprecieri completate de mulți dintre vizitatorii ce au asistat la prezentările de modă organizate în cadrul țîrgului;

— un prim aspect s-a referit la preferințele pentru linia de confecție a articolelor din tricot pentru femei, rezultînd că 53% din totalul vizitatoarelor intervieuate și-au exprimat preferința pentru croiala dreaptă (largă), iar 47% pentru cele cambrate. De remarcat că preferința pentru croială dreaptă (largă), s-a manifestat cu o frecvență de (55%), la vizitatoarele cu domiciliul în București, față de

44% la cele din alte orașe, și de 35% la cele din localități rurale;

— la cămășile pentru bărbați preferințele s-au concentrat în proporție de 55% spre cele cambrate, față de 38% pentru cele cu linia dreaptă și 7% pentru cele tip bluzon. Este de remarcat că tineretul (persoane pînă la 29 ani), și-a exprimat mult mai ferm preferințele spre cămășile cambrate (68%), decît cele cu linia dreaptă (24%) și tip bluzon (8%);

— la încălțăminte pentru bărbați, două aspecte de modă au fost cercetate și anume: opțiunile pentru forma vîrfului pe de o parte și înălțimea tocului pe de altă parte. A rezultat că aproape $\frac{2}{3}$ din numărul persoanelor intervieuate și-au manifestat preferința pentru încălțăminte cu vîrful rotunjit și circa $\frac{1}{3}$ pentru vîrful ascuțit. Tinerii s-au arătat foarte interesați (54% din persoanele cu o vîrstă de pînă la 24 ani) pentru încălțăminte cu vîrful ascuțit. Referitor la înălțimea tocului, orientarea prioritară continuă să fie tocul normal (pînă la 3 cm), în condițiile în care la tineret s-au înregistrat totuși o pondere apreciabilă a preferințelor și pentru tocul mai înalt

(47% din totalul persoanelor cu o vîrstă de pînă la 24 ani):

— referitor la încălțăminte pentru femei, pe primul plan se situează preferințele pentru modele de vîrf ascuțit și toc înalt de 7—8 cm (36% din total), după care urmează încălțăminte cu vîrful alungit și tocul pînă la 6 cm (26%), modele cu vîrful rotunjit și tocul de 3—5 cm (23%), iar cele cu vîrful ascuțit și tocul foarte înalt de 9—11 cm au polarizat 15% din preferințe. Tineretele mai receptivă la noutate și modă preferă cu prioritate (66% din total) încălțăminte cu vîrful ascuțit și tocul de 7—11 cm.

Tot în legătură cu moda, dintr-o investigație specială efectuată în rîndul tinerilor vizitatori a reieșit că cei mai mulți (49% din total) preferă îmbrăcăminte ce se încadrează într-o nouă linie a modei, dar rămîne condiționat de o verificare în timp a acesteia. 26% preferă numai anumite articole vestimentare de ultimă modă, 17% preferă îmbrăcăminte de ultimă modă, iar 8% optează pentru îmbrăcăminte clasică.

dr. Aurel VAINER
dr. Lupu DIMA

În numărul viitor al revistei noastre vom continua prezentarea rezultatelor investigațiilor asupra cererii efectuate în cadrul țîrgului de mostre.

Prețul — pirghie de stimulare a progresului tehnic

(Urmare din pag. 11)

tehnice. În cazul mașinilor și utilajelor cu destinație bine precizată, pe baza acestor parametri producătorul împreună cu beneficiarul ar putea relativ ușor determina eficiența utilizării acestora comparativ cu cea a mașinilor și utilajelor existente, care sînt baza raporturilor de prețuri între produsele noi și cele similare. Pentru mașinile și utilajele cu destinații multiple, precum și pentru materiile prime și materialele noi, pornind de la parametrii caracteristici ce vor fi prevăzuți în documentația tehnică, cu ajutorul metodelor matematice și al tehnicii electronice de calcul, organele de prețuri, în colaborare cu cele tehnice, ar putea identifica dependențele existente între parametrii tehnico-economici ai produselor pe de o parte și costuri respectiv prețuri, pe de altă parte. Odată determinate, dependențele menționate ar putea servi ca bază obiectivă la stabilirea prețurilor produselor noi din grupele respective pe parcursul unei perioade mai îndelungate (cît nu intervin noi parametri tehnico-economici), contribuind simultan și la creșterea substanțială a operativității în acest domeniu.

Intensificarea rolului prețurilor în stimularea progresului tehnic este condiționată în prezent și de perfecționarea reglementărilor referitoare la introducerea în fabricație a produselor noi sau

modernizate. În prezent, nu sînt puține cazurile cînd, abia la analiza propunerilor de preț, adică după ce s-au făcut importante cheltuieli cu modernizarea sau asimilarea de noi produse, se stabilește că acestea necesită costuri prea mari față de valoarea de întrebuintare reală. Există, de asemenea, deficiențe în ce privește aprecierea exactă a performanțelor noilor produse, care în procesul de utilizare se dovedesc a fi mai reduse. În alte cazuri, performanțele superioare ale produselor, care justifică un preț corespunzător mai ridicat decît al celor similare, nu pot fi pe deplin valorificate în condițiile concrete ale beneficiarilor. Perfecționarea reglementărilor la care ne referim trebuie să vizeze respectarea unor criterii minime de eficiență încă din faza de cercetare și elaborare a noilor produse, sporind răspunderea unităților de cercetare, a întreprinderilor producătoare, precum și a celor beneficiare pentru asimilarea unor produse de înalt nivel tehnic, care să ducă realmente la reducerea cheltuielilor de fabricație și respectiv pentru utilizarea la nivelul maxim a performanțelor produselor.

PENTRU CREȘTEREA rolului stimulator al prețurilor în perfecționarea produselor se impune să fie dezvoltate și concretizate unele elemente ale metodologiei de stabilire a prețurilor, legiferate în prezent numai ca prin-

cipii generale. Avem în vedere stabilirea unor limite minime și maxime ale beneficiului mai ridicat menit să stimuleze fabricarea produselor noi, precizarea proporțiilor în care să se împartă între producători și beneficiari sporul de efect economic al produselor noi, stabilirea mai detaliată a modului cum trebuie să se facă comparația între produsele noi și cele existente sub aspectul valorii de întrebuintare și al costurilor. Toate acestea s-ar putea realiza prin elaborarea unor noi norme metodologice de stabilire a prețurilor, mai complete decît cele actuale elaborate pe principalele ramuri de producție. Eventual s-ar putea elabora norme metodologice specifice pentru produsele cu destinație tehnico-productivă, ținînd seama de problemele deosebite pe care le ridică acestea la calcularea prețurilor.

Totodată, luînd în considerare interesele relativ deosebite ale producătorilor față de cele ale beneficiarilor, deosebire care se accentuează în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, este necesar să se asigure o mai mare participare — și implicit răspundere — a beneficiarilor la determinarea prețurilor mijloacelor de producție. În practică, pentru produsele mai importante și în prezent organele de prețuri cer și acordul beneficiarului asupra nivelului de preț propus de producător, dar legiferarea acestui acord ar contribui la generalizarea lui și mai ales ar obliga pe beneficiari să facă o analiză mai atentă a performanțelor și eficienței noilor produse.

Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul sporirii eficienței

DEZBATERE „R. E.”

Informatica: sarcini calitativ noi în optimizarea sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale

AVANTAJELE UNEI ORGANIZĂRI ÎN FLUX TEHNOLOGIC (I)

ACCELERAREA trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale, perfecționarea conducerii științifice a societății se înscriu printre principalele obiective-ale cincinalului 1981—1985, prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. Înfăptuirea lor va beneficia de o contribuție considerabil sporită din partea informaticii.

Se are în vedere lărgirea puternică și perfecționarea dotării necesare unei largi utilizări a metodelor cibernetice, prin realizarea a noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrare a datelor, precum și de teleinformatică, producția tehnicii de calcul

*) *Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională* (M. Drăgănescu), nr. 2/1979;

Considerații privind o industrie de programe pentru calculatoare electronice (V. Baltac), nr. 5/1979; *Aspecte ale evoluției informaticii în raport cu dezvoltările tehnologice actuale* (M. Guran), nr. 11/1979; *Organizare și informatică* (C. V. Negoită), nr. 17/1979; *Cibernetica, factor de creștere a eficienței* (supliment), nr. 17/1979; *Optimizarea transporturilor, o componentă de bază a economiei moderne* (I. Săndulescu), nr. 22/1979; *Tehnică de calcul și nevoile unei conduceri eficiente* (supliment), nr. 23/1979; *Probleme actuale ale activității centrelor teritoriale de calcul electronic* (M. Drăgănescu, M. Roșu), nr. 24/1979.

urmind să dețină o poziție prioritară în structurarea creșterii industriei electronice, în 1985, de 2,3—2,4 ori față de 1980.

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale va permite realizarea orientărilor principale în domeniul informaticii, prevăzute în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1980—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 :

- intensificarea cercetărilor pentru organizarea și funcționarea optimă a sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale, bazat pe utilizarea largă a metodelor cibernetice și a tehnicilor moderne de calcul ;

- dezvoltarea și perfecționarea sistemelor informatice pentru procesele tehnologice, precum și pentru conducerea activității întreprinderilor și centrelor industriale ;

- elaborarea și perfecționarea sistemelor informatice de ramură, precum și a celor funcționale la nivelul economiei naționale pentru statistică, planificare, aprovizionare tehnico-materială, sistemul financiar-bancar și alte activități ;

- organizarea și perfecționarea sistemelor informatice teritoriale ;

- elaborarea de soluții optime pentru constituirea și funcționarea sistemului informatic național, inclusiv a rețelei

de calculatoare și de transmisie a datelor.

Intr-o astfel de viziune prospectivă, științifică, informatica românească se va alinia procesului general al trecerii la o nouă calitate, urmînd să ducă la o schimbare profundă în conducerea vieții economice și sociale, să contribuie într-o măsură decisivă la asigurarea unei înalte eficiențe în toate domeniile acesteia.

Amploarea problemelor legate de un asemenea program pune pe deplin în lumină necesitatea ca pentru a genera o eficiență multiplicată la utilizator, însăși informatica, privită ca sistem, să-și regleze la un nivel superior eficiența propriei funcționări, ceea ce implică și adaptarea la noile cerințe a organizării sale interne, a organizării relațiilor sale cu mediul.

Pe această temă de deosebită însemnătate și actualitate, revista noastră — oferind în continuare o tribună pentru schimbul de idei inițiat printr-o serie de intervenții ce s-au bucurat de audiență în rîndurile cititorilor*) — a solicitat și publică începînd cu acest număr, în cadrul dezbaterii ale cărei temă și titlu au fost sugerate de proiectele documentelor apropiatului Congres al partidului, opinii ale unor specialiști în domeniu. Sperăm ca din confruntarea și însumarea selectivă a propunerilor să rezulte, pentru informatica deceniului viitor, soluții adecvate îndeplinirii rolului ce-i revine în dezvoltarea economico-socială dinamică și eficientă a României socialiste.

Obiectivele pe care proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. le prevăd în domeniul informaticii, îndeosebi sarcina cercetării de profil de a elabora soluții optime pentru constituirea și funcționarea sistemului informatic național, conferă dimensiuni calitativ noi relației organizare-conducere-informatică.

Amintesc în acest sens că în articolul publicat în „Revista economică”, dr. C. Negoită pune problema unei condiționări a eficienței introducerii, respectiv utilizării informaticii, de asigurarea organizării corespunzătoare ; „organizarea nu presupune neapărat investiții, dar poate aduce beneficii ; informatica presupune neapărat investiții, dar poate să nu aducă beneficii” — afirma în concluzie (nu fără dreptate) autorul¹⁾.

Avînd în vedere importanța deosebită a problemei puse pentru activitatea celor peste 30 000 de oameni ai muncii care activează în domeniul informaticii, răspund cu interes inițiativei făcute de revistă, de a participa la continuarea schimbului de opinii. Precizez că în cele ce urmează noțiunile de organizare și conducere sînt utilizate în sensul definițiilor de lucru date în notă²⁾ și că am urmărit să rămîn cît mai mult posibil în domeniul faptelor.

1) Dr. C. Negoită : Organizare și informatică, Revista economică, nr. 17, 1979.

2) **Organizare** : alegerea, dimensionarea și structurarea resurselor, precum și definirea relațiilor esențiale din interiorul sistemului economic în concordanță cu obiectivele și restricțiile acestuia, astfel încît personalul uman să acționeze unitar, cu efort fizic cît mai mic și satisfacție cît mai mare.

Conducere : dezvoltarea resurselor existente și (sau) angajarea unor resurse noi și/sau dezangajarea unor resurse existente și/sau modificarea relațiilor dintre resurse, pe baza prevederii evoluției sistemului și mediului ambiant (în sensul complementului în raport cu universul) și a urmăririi acestor evoluții, prin acte subiective de voință (denumite decizii) care generează comenzi asupra resurselor sistemului, astfel încît evoluția sistemului economic să fie mai favorabilă sau cel puțin posibilă, rămînînd în permanență compatibilă cu restricțiile exterioare sistemului.

1. CARACTERUL SISTEMIC AL CONCEPȚIEI P.C.R. PRIVIND PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII, A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMIC-SOCIAL ȘI INTRODUCEREA INFORMATICII

PORNIND DE LA SARCINILE trasate de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a P.C.R. din 1967, de la teoria conducerii societății socialiste, ale cărei baze au fost puse de tovarășul Nicolae Ceaușescu (importanța cuvîntare la Colocviul pentru știința conducerii, din 1971 și care poartă amprenta excepționalei sale personalități), **Partidul Comunist Român consideră acțiunile de perfecționare a organizării și conducerii, a sistemului informațional economico-social și de introducere a informaticii drept componente ale procesului general de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.** Evident, componentele amintite se găsesc în interdependență dialectică și nu în relație de dependență orientată. Un exemplu în acest sens îl constituie **ansamblul documentelor de partid** format din hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din octombrie 1971, hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 și decretele de perfecționare a structurilor organizatorice, din 1973 (inclusiv Decretul nr. 499/1973 cu privire la organizarea unitară a activității de informatică). Trebuie relevată și **concepția tehnică avansată preconizată în aceste documente** — de exemplu : crearea de centre electronice de calcul în acces multiplu (teleinformatică), prevăzută în programul adoptat în anul 1967 ; elaborarea treptată a sistemelor informatice integrate, decizie adoptată în anul 1971.

Obiectivele preconizate în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic continuă și dezvoltă pe un plan superior această orientare, urmărind accelerarea perfecționării sistemului informațional economico-social și a ridicării nivelului tehnico-științific al informaticii.

CONDUCERE-ORGANIZARE

2. EFICIENȚA POTENȚIALĂ A ORGANIZĂRII DE TIP FUNCȚIONAL

DIN PUNCTUL DE VEDERE al resurselor materiale de toate felurile, organizarea este cu necesitate orientată pe concepția fluxului tehnologic; alegerea soluțiilor tehnologice, dimensionarea capacităților de producție și rezolvarea a numeroase alte probleme asociate se efectuează, în esență, pe baza unor criterii tehnico-economice precis formulabile. Desigur, respectarea acestora presupune și alegerea corectă a utilajelor (din punctul de vedere al caracteristicilor tehnice și al siguranței în funcționare), asigurarea a suficiente puncte de control de calitate la intrarea, intermediare și la ieșirea procesului de producție, prevederea și dimensionarea corectă a stocurilor materiale, a resurselor destinate întreținerii și reparațiilor, stabilirea corectă a modului de informare cu privire la desfășurarea procesului tehnologic și a modului în care el este comandat etc.

O caracteristică deosebită a sistemelor reprezentate prin unitățile economico-sociale o constituie prezența oamenilor. În cadrul unui asemenea sistem, oamenii sînt angajați în a) realizarea și deservirea procesului tehnologic (personal direct productiv) și b) asigurarea funcționării în ansamblu a unității, a dezvoltării sale și a conectării eficiente cu restul sistemului economico-social (personal indirect productiv) (fig. 1).

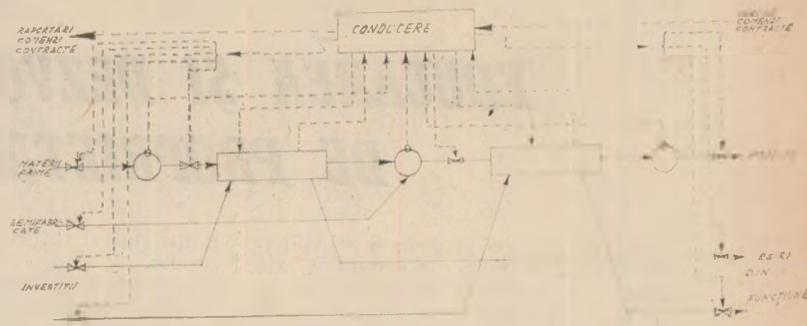

Fig. 1; Schemă — puternic simplificată — a unui subsistem economico-social (unitate economică de producție)

belul din casetă, din care rezultă că organizarea funcțională constituie o alternativă net preferabilă. Se poate, de asemenea, observa că în condițiile unei organizări de tip convențional, informatica poate să capete caracterul automatizării unor prelucri de date în fluxuri paralele (care se includ prin diferite colective/compartimente (fig. 2) ceea ce poate reprezenta

Organizarea de tip convențional			Organizarea de tip funcțional	
Tendințe	Ațiuni	Consecințe	Ațiuni	Consecințe
Preferințe pentru activități care implică efort redus	Preferarea activităților de tip prelucrare a datelor	Generarea de birocrație. Evitarea luării de decizii, prin împingerea lor în sus	Raționalizare, introducerea progresului tehnologic	În activitatea de prelucrare de date se vor crea baze de date, se vor standardiza proceduri. Activitatea metodologică va tinde spre realizări generale tipizabile
Tendința de mărire a compartimentului (unității)	Solicitări de mărire a efectivului. Solicitarea de informație de la unitățile subordonate	Tendința de umflare a aparatului	Mărirea contribuției la pregătirea și luarea deciziei	Intensificarea activității de analiză și prognoză
Muncă și conducere colectivă în unitate	Ședințe periodice, participanți cu experiențe similare pe domenii delimitate strict.	Performanțe greu de evaluat. Nivel redus al muncii și conducerii colective. Proceduri de lucru bazate pe experiențe.	Luarea deciziei impune și conducere colectivă, avînd în vedere specializarea, deci diversitatea experienței	Definirea precisă a sarcinilor și răspunderilor, făcînd posibilă evaluarea performanțelor și întărirea caracterului colectiv al muncii
Colaborarea cu alte organizații	Antrenarea de specialiști precis identificați, pe domenii	Îngreuiază colaborarea dintre organizații, precum și pregătirea, difuzarea și aplicarea deciziilor luate	Colaborarea se orientează conform specialității organizației și compartimentelor	Fiecare unitate contribuie direct la progresul de ansamblu

Unei unități economico-sociale i se asociază, în general, cel puțin două procese (subsisteme): un proces de **prelucrare materială** și un proces de **prelucrare de informație**³⁾. Există și unități economico-sociale în care majoritatea oamenilor sînt folosiți în procesul de prelucrare de informație, acesta reprezentînd astfel activitatea de bază a unității. O importanță categorică a acestor unități economico-sociale o reprezintă unitățile de coordonare (de exemplu: centrale industriale, departamente, ministere): asigurarea eficienței activității lor este deosebit de importantă pentru sistemul economico-social în ansamblu, întrucît ele generează informație de comandă către unitățile de bază, influențînd direct activitatea acestora.

Desigur, eficiența activității procesului de prelucrare de informație depinde și de modul de organizare a acestuia, putîndu-se vorbi de o **organizare de tip convențional** (în care se definesc colective și compartimente de lucru conform necesității evaluate pe domenii, fiecare compartiment asigurînd — între altele — și operațiile de culegere, calcul, selecție, păstrare a datelor care-i revin prin natura atribuțiilor) și o **organizare de tip funcțional** sau în flux tehnologic (în care activitățile de culegere, calcul, păstrare, transmitere a datelor, cele de proiectare — respectiv perfecționare — a sistemului informațional și cele de analiză și pregătire de decizie pe domenii sînt concentrate în colective/compartimente distincte). Deosebirile fundamentale dintre organizarea convențională și cea funcțională sînt sugerate în ta-

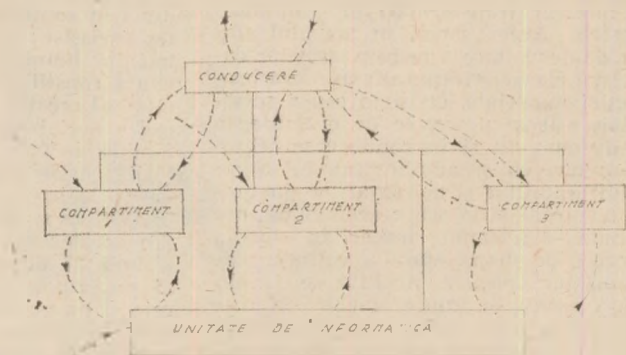

Fig. 2; Schema fluxului informațional specifică organizării de tip convențional

realizarea mai costisitoare (și eventual mai înecată) a unor operații relativ simple. Organizarea funcțională este cu atât mai eficientă cu cît dispune de un suport informațional mai performant, inclusiv un sistem informațional avansat. În fine, este important de observat că trecerea de la organizarea de tip convențional la cea de tip funcțional se poate realiza pe deplin în cadrul legislativ existent și treptat.

³⁾ În sensul teoriei organizării și conducerii, procesului de prelucrare materială îi corespunde subsistemul operațional, iar procesului de prelucrare a informației îi corespund subsistemele informațional și decizional.

dr. Nicolae COSTAKE

Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică

EDUCAREA ȘI DEZVOLTAREA CONȘTIINȚEI DE PROPRIETAR SOCIALIST (I)

CALITATEA de proprietar socialist reflectă situația nouă a oamenilor, de stăpâni ai mijloacelor de producție și beneficiari ai tuturor bunurilor ce se creează în societate, precum și transformări adânci în conștiința membrilor societății, în modul lor de a gândi și acționa în procesul muncii, în atitudinea față de avutul obștesc, în relațiile lor reciproce etc.

Conștiința de proprietar socialist — ca orice atribut transformator din conștiința oamenilor este un proces complex și de durată, ea nu s-a format și maturizat dintr-o dată, ci evoluează treptat. La început, când a avut loc trecerea oamenilor muncii din situația de nonproprietari sau mici producători în cea de proprietari socialiști, elementul principal al acesteia îl constituia sentimentul că pământul, minele, uzinele, fabricile, băncile, magazinele, căile ferate etc., le aparțin în comun, lor, și ca urmare, ei se află într-o poziție egală — unii față de alții — cu privire la mijloacele de producție. În plan educațional, un loc deosebit ocupa conștientizarea la fiecare om al muncii a calității de proprietar și a rolului pe care-l are în societate. În cadrul muncii în comun și al obținerii roadelor ei, locul posesivului „al meu” este luat de „al nostru”; interesele și motivațiile particulare se integrează tot mai mult în cele generale, ale colectivului sau ale întregii societăți.

Un amplu proces de transformări

CALITATEA de proprietar socialist a crescut și crește odată cu țara însăși; trecerea de la o etapă de progres la alta în evoluția socialismului marchează iminent transformări în conținutul acesteia. Accentuarea, în actualul stadiu de dezvoltare a țării, a laturilor calitative ale activității, atât în sfera producției materiale, cât și în cea a serviciilor, atât în procesele de execuție a produselor, cât și în conducerea tehnico-economică și administrativă, la nivelul unităților și al ramurilor, în profil teritorial și la scara economiei naționale — reclamă înnoiri în modul concret de manifestare a calității de proprietar colectiv. Aceasta se realizează astăzi în împrejurările în care există încă diferențe între oamenii muncii în privința nivelului de pregătire, a dezvoltării spirituale, a condițiilor de muncă și de trai.

Dezvoltarea calității de proprietar socialist este un proces complex care presupune transformări continue în situația celor ce stăpinesc avuția națională și cerințe noi privind nivelul conștiinței și implicit reflectarea acesteia în atitudinea și comportamentul lor; ea înscamnă manifestarea la un nivel superior a dreptului colectiv de a stăpâni și utiliza valorile materiale și spirituale și exteriorizarea acestuia într-un aport maxim, în momentul dat, la progresul general al țării. Există mai

multe laturi inseparabile ale acestui proces.

1. Odată cu mărirea obiectului proprietății, calitatea de proprietar socialist se dezvoltă, extinzându-se asupra unui volum mereu sporit de valori de întrebuințare; oamenii muncii devin mai bogați pe măsura creșterii bogăției sociale, ale cărei dinamici și ritmuri se oglindesc în dinamica și ritmul creșterii bunăstării. Dezvoltarea calității de proprietar socialist se exprimă astfel în lărgirea ei ca dispoziție, ca apropiere. Creșterea în anul 1978, față de nivelul anului 1950, de 29 de ori a producției industriale, de 3,5 ori a producției agricole și de 13 ori a venitului național, întărirea potențialului economic au însemnat mărirea avuției poporului român, a tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri, fără deosebire de naționalitate.

Dar nu numai atât. Acum, la peste 31 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție de la 11 iunie 1948, se remarcă prezența unor mari prefaceri în structura proprietății socialiste, în sensul că partea covârșitoare a acesteia este rezultatul efortului colectiv al poporului român, eliberat de exploatare, în anii socialismului, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român. În perioada care a trecut s-au construit numeroase noi obiective economice și edificii social-culturale; numai în cincinalul 1966—1970 au fost create și puse în funcțiune 1500 obiective și capacități de producție, iar în 1971—1975, 1869; în anii 1976 și 1977 au fost construite circa 1000 obiective și capacități de producție, iar în anul 1978 s-au dat în exploatare integral sau parțial 657 capacități de producție principale, din care 594 industriale și 63 agrozootehnice.

Totodată, s-au produs schimbări adânci în conținutul calității de proprietar socialist; oamenii muncii stăpinesc laolaltă bunuri care în pondere dominantă constituie rodul activității în comun, al creației lor, desfășurate într-un cadru social-economic nou. Valoarea fondurilor fixe existente în economia țării noastre a crescut de la 207 miliarde lei, în anul 1950, la 1600 miliarde lei în 1978, ceea ce înseamnă că peste 87% din acestea au fost produse numai în ultimii 27 de ani, prin efortul comun al poporului, în condițiile în care el este și proprietar și beneficiar.

2. Dezvoltarea calității de proprietar socialist include în sine ridicarea nivelului de conștiință socialistă a maselor, creșterea îndatoririlor și răspunderilor fiecăruia. În prim planul atenției se impune: extinderea grijii față de avutul obștesc, preocuparea de a instaura la fiecare loc de muncă un climat de responsabilitate, simțul datoriei, spiritul gospodăresc în folosirea resurselor, interesul sporit în a administra mai bine și în a cântări mai atent asupra destinației rezultatelor dobândite etc. Dreptul de a stăpâni, de a beneficia, de a obține foloase este inseparabil de îndatoriri și obligații ale membrilor societății față de avutul obștesc. În

această direcție, este necesar să se acorde o mare importanță „activității politico-educative, ridicării conștiinței politice a fiecărui om al muncii, (fiind scama că pe măsură ce fiecare înțelege tot mai bine rolul ce îi revine în cadrul colectivului de muncă, al adunării generale, în societate, cu cât participă mai activ și responsabil la soluționarea problemelor, cu atât rezultatele vor fi mai bune în toate domeniile”.⁴⁾

Nu scăpăm din vedere faptul că cerințele generale pe care le ridică făurirea socialismului multilateral dezvoltat, adresându-se unor oameni calitativ inegali (diferenți ca pregătire, dezvoltare spirituală generală) se reflectă inegal în gradul de înțelegere și în aportul lor la progresul economico-social. De aici, rolul deosebit de mare al hotărârilor partidului nostru privind întărirea activității politico-educative și a măsurilor privind eliminarea treptată a deosebirilor esențiale între clase și categorii sociale.

Grija față de avutul obștesc constituie astăzi trăsătura caracteristică a activității oamenilor muncii din țara noastră, ce se manifestă în fiecare moment, prin fapte mai mici sau mai mari, dând la iveală cu o deosebită forță, unitatea de voință și acțiune ale poporului în a-și apăra bogățiile lui, evidențind tot mai mult eit de ale noastre sint valorile, bunurile națiunii.

3. Dezvoltarea calității de proprietar socialist este adine înfăptuită de procesul complex de perfecționare a relațiilor de proprietate socialistă. Una din marile transformări ce au loc în cadrul proprietății socialiste cooperatiste este ridicarea gradului de socializare a ei. Constituirea de asociații intercooperatiste și înființarea, pe baza efortului comun, a unor crescătorii de păsări și animale, producerea de răsaduri și legume în sere și solarii, construirea unor unități de depozitare și prelucrare, sisteme de irigații, etc., ca proprietate comună a cooperativelor asociate, implică schimbări în conștiința cooperativitorilor, proprietatea socialistă de grup avind astfel o sferă mai largă de cuprindere. Unități de producție de felul celor menționate mai sus apar și în cadrul raporturilor de cooperare între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, ceea ce determină modificări în conștiința de proprietar socialist a țărănilor cooperatori și a celorlalți oameni ai muncii.

Un rol deosebit în dezvoltarea calității de proprietar socialist și în creșterea producției agricole îl are trecerea la conducerea și planificarea unitară a întregii activități de producție agricolă, prin crearea, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, pe baza hotărârii adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979. Ast-

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea rostită la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August” din Capitală, publicată în „Știința” din 15 februarie 1979.

fel, a luat naștere un cadru organiza-toric și economic mai bun pentru va-lorificarea superioară a fondului fun-ciar, a mijloacelor tehnice și a forței de muncă de care dispune agricultura. În esență, este vorba de o **formă supe-rioară de cooperare în producție**, între unitățile agricole de stat și cele coope-ratiste, **de conlucrare în procesul con-ducerii**, a celor două forme de proprie-tate socialistă, de conlucrare a claselor și categoriilor sociale din agricultura socialistă în domeniul organizării și conducerii, al cercetării științifice, etc., de îmbinare mai activă a rolului statu-lui cu rolul organismelor colective de conducere a unităților agricole socia-liste.

Perfecționarea și dezvoltarea proprie-tății socialiste stă la baza ridicării ni-velului de trai al poporului; de aceea, sarcinile stabilite de partid în acest sens au devenit preocupări ale oame-nilor muncii, ale întregului popor. Ei sînt tot mai mult interesați de felul în care se folosesc mașinile, utilajele, instalațiile și construcțiile gospodărești ale întreprinderilor, terenurile agri-cole, animalele de muncă și de produc-ție, școlile și bibliotecile, mijloacele de transport etc. Chemarea colectivelor de oameni ai muncii, înfăptuită astăzi în întreprinderi și exprimată concentrat prin cuvintele: „noi producem, noi controlăm, noi răspundem”, este o re-lectare adîncă a dezvoltării conștiin-ței socialiste, a calității de proprietar socialist. A te simți direct răspunzător față de muncă, de ceea ce tu însuși produci, de gospodărirea propriilor re-surse constituie dovada unor schimbări profunde în conștiință și **exteriorizarea unei gândiri înaintate**, a atitudinii pa-triotice, a luptei pentru promovarea na-tivului.

Dezvoltarea calității de proprietar socialist nu are loc automat, fără luptă; elementul nou în activitatea și com-portamentul general al membrilor so-cietății se statornicește ca rezultat al unui complex de factori în cadrul că-roră educația și învățămîntul, munca însăși, au un rol hotărîtor.

În viața social-economică se întîlnesc încă unii oameni care nu muncesc pe măsura capacității lor, dorind în schimb, să primească tot mai mult de la societate, care nu vădește interes în folosirea resurselor și în apărarea avu-tului obștesc, care delapidază bunuri, care urmărește îmbogățirea pe căi ilic-ite etc. Față de aceștia, partidul adop-tă o poziție fermă, de combatere și con-damnare socială, de extirpare totală a unor asemenea fenomene din peisajul realității noastre constructive în per-manent dinamism, în condițiile unei ample activități de educare socialistă, și ridicare a nivelului de conștiință.

Participarea tot mai eficientă la gospodărirea avutului obștesc

CALITATEA DE PROPRIETAR SO-CIALIST presupune ca oamenii muncii să manifeste pricepere nu numai în a pune în funcțiune și a utiliza, spre exemplu, strungul, banda rulantă, instalația de extracție a țiteiului, trac-

torul sau locomotiva etc., ci și ca ei să-și aducă **contribuția la perfecționa-re organizării și conducerii activității, să participe activ la elaborarea și adop-tarea hotărîrilor, la conducerea socie-tății**. Consiliile oamenilor muncii — or-gane colective de conducere din întreprinderi și centrale, din unitățile eco-nomice și sociale, precum și adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi oferă terenul propice afir-mării lor ca factor de progres în dome-niul producției, în înfăptuirea reparti-ției, gospodărirea avutului obștesc, în-lăturarea proprietății socialiste, îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă etc.

Ridicarea calității de proprietar so-cialist la un nivel superior, în actuala etapă, reclamă **sporirea aportului oa-menilor muncii la întărirea disciplinei și ordinii sociale, la creșterea eficienței muncii în toate ramurile**: industrie, agricultură, construcții, transporturi și telecomunicații, învățămînt și cercetare științifică, ocrotirea sănătății, artei și culturii etc. Democrația și disciplina se află într-o unitate organică, sînt insepa-rabile, condiționîndu-se reciproc: dezvoltarea democrației socialiste nu exclude, ci presupune întărirea disci-plinei și ordinii, lupta împotriva ma-nifestărilor de anarhie în muncă.

Dezvoltarea calității de proprietar so-cialist în procesul perfecționării meca-nismului economico-financiar își gă-sește expresie în însăși **întărirea au-to-gestiunii economico-financiare, a auto-conducerii muncitorești**. Manifestarea ei la un nivel mai înalt are loc în du-blu sens: a) al creșterii inițiativei col-lectivelor de oameni ai muncii și al fructificării în interesul progresului a potențialului lor de gândire științifică, tehnică și organizatorică și b) al **mări-rii răspunderii** colectivelor de lucrători, a unităților economice, a fiecărui om al muncii.

Pe lîngă succesele deosebite obținute în toate sectoarele de activitate, se în-țilnesc încă situații care nu fac dovada înțelegerii pe deplin a responsabilității pe care o incumbă calitatea de proprie-tar colectiv; în unele întreprinderi există cazuri de folosire incompletă a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și a timpului de lucru, de menținere la un nivel ridicat a consumurilor specifice de materii prime și materiale, de creș-tere sub posibilități a productivității muncii, atitudinii de risipă a bunului obștesc. Or, manifestarea la un nivel superior a calității de proprietar so-cialist în condițiile noului mecanism economico-financiar, presupune **spori-rea spiritului de răspundere atît al or-ganelor colective de conducere, cît și al fiecărui om al muncii**, în parte. Gri-ja pentru administrarea și gospodărirea eficientă a capacităților de produc-ție, a materiilor prime și materialelor etc., a resurselor de muncă de care dis-punem, lupta împotriva oricăror forme de risipă — în fiecare unitate — tre-buie să apară ca rezultat a punerii în mișcare într-o rațională îmbinare a intereselor individuale, colective și ge-nerale.

După cum se știe, unitățile eco-no-mice de stat și cooperatiste constituie forme concrete în care este organizată și funcționează proprietatea socialistă, în țara noastră. Elementul esențial, nou, în perfecționarea mecanismului

economico-financiar, constă în aceea că fiecare unitate răspunde direct de des-fășurarea activității, fără să mai aștep-te ca cineva din afară să-i rezolve pro-blemele. În lumina indicațiilor tovară-șului **Nicolae Ceaușescu**, cuprinse în cuvîntarea sa la Constătuirea cu ca-drele de conducere din industrie, con-strucții, transporturi și agricultură, din 5 martie 1979, noul mecanism eco-nomico-financiar trebuie înțeles, în primul rînd, în sensul întăririi răspun-derii întreprinderilor, colectivelor de oameni ai muncii, a organismelor col-lective de conducere, în mobilizarea tu-turor rezervelor de creștere a eficienței economice, la realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Referindu-se la or-ganisme de conducere colectivă, tovară-șul **Nicolae Ceaușescu** spunea că „**Fiecare trebuie să înțeleagă faptul că în calitate de coproprietar al mijloace-lor de producție, producător și benefi-ciar al roadelor muncii — răspunde de felul cum este administrată și gospodă-rită partea din avuția socialistă incre-dințată colectivului respectiv**”. Senti-mentul de proprietar socialist capătă astfel o **nouă dimensiune**, fiecare orga-nism colectiv de conducere, fiecare om al muncii trebuind să devină tot mai conștient de drepturile și îndatoririle pe care i le conferă calitatea de stăpin al întreprinderilor, în procesul dezvoltării.

Există o multitudine de aspecte ale creșterii răspunderii și manifestării mai depline a calității de proprietar socia-list. Creșterea rolului întreprinderilor în planificarea și desfășurarea produc-ției necesită cunoașterea aprofundată a realității, dar și răspunderea fiecăruia în a asigura ca prevederile să oglin-dească ceea ce este posibil de realizat în cele mai bune condiții. Înțelegerea rolului nivelurilor orientative și nor-mative de plan în încadrarea activității unităților în opțiunile generale ale societății și da naștere la modificări în comportamentul oamenilor, îmbogățind conținutul calității de proprietar co-lectiv.

Asigurarea resurselor reproducției lărgite pe seama beneficiului ca și în-cheierea din timp, înainte de întocmi-rea planului de producție, a contracte-lor de desfacere a mărfurilor pe piața internă și externă, contribuie la întări-rea în conștiința proprietarilor socia-liști a simțului de răspundere, de ordi-ne și disciplină în alocarea și utilizarea propriilor resurse.

Cerințe sporite ridică în fața oame-nilor muncii dezvoltarea economico-socială a țării în perioada cincinalului 1981—1985. În lumina prevederilor cu-prinse în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., un accent tot mai mare se va pune pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale. În acest proces, se impune manifestarea unui **înalt simț de răspundere în gospodărirea energiei, a tuturor materiilor prime și materialelor**, în promovarea unui re-gim sever de economii, în cheltuirea cu maximă eficiență a fiecărui leu și des-fășurarea unei activități economice rentabile. Dar nu numai atît. De mare însemnătate este și introducerea cît mai rapidă în producție a cuceririlor revoluției tehnico-științifice. j

prof. dr. Constantin ENACHE

↳ **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Constătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agri-cultură, 6 martie 1979, București, Ed. po-litică, 1979, p. 37.

Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad [III]

DOUA DIRECTII PRINCIPALE de acțiune pentru asigurarea necesarului de forță de muncă și valorificarea ei eficientă sînt constituite de: a) atragerea în mai mare măsură a femeilor în activitatea productivă; b) calificarea cadrelor necesare economiei județului pe baza unor programe concrete, corelate cu cerințele de perspectivă ale producției. La aceste probleme ne vom referi în continuare.

Rezerve pentru creșterea gradului de ocupare a femeilor

ÎN JUDEȚUL ARAD, femeile reprezintă în prezent 51,5 la sută din totalul populației. În ce privește resursele de muncă, în 1979 din totalul de 360 526 persoane 153 244 sînt femei, înregistrîndu-se astfel o creștere de 544 persoane față de începutul anului 1977, cînd a avut loc ultimul recensămînt. Se constată totuși că resursele de muncă neocupate cuprind în mare parte femei — cu deosebire din zonele agricole, din jurul centrelor economice Gurahonț, Sebiș, Ineu, Săvirșin etc. Concret, în totalul resurselor de muncă neocupate femeile reprezintă 67,6 la sută, ceea ce înseamnă, în cifre absolute, 29 528 femei; din acestea 8 750 reprezintă eleve și studențe, 9 105 — persoane cu muncă casnică din familiile încadraților, 5 055 — persoane cu muncă casnică din familiile membrilor C.A.P. și făranelor individuali, 5 147 resurse de muncă disponibile etc. Proiectînd evoluția resurselor de muncă în perspectiva anilor 1981—1985 se preconizează o creștere a resurselor de muncă feminine ocupate, de la 124 662 în 1981, la 125 566 în 1985, cu precădere în industrie (+ 5 215 persoane) și o scădere mai pronunțată a numărului acestora în agricultură (— 7 255 persoane).

Atît pentru prezent cît și pentru perspectivă se relevă un însemnat potențial de resurse de forță de muncă feminină rămas neocupat, ceea ce face ca în acțiunea de asigurare a necesarului de forță de muncă la nivelul județului și valorificarea ei eficientă o importanță deosebită să o prezinte atragerea forței de muncă feminine în activitatea productivă, amplificarea măsurilor menite să ducă la crearea condițiilor materiale prielnice folosirii eficiente a forței de muncă feminine, afirmării femeii pe plan profesional și social. În acest cadru urmărind cu consecvență aplicarea în practică a hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973 cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică și socială, a țării, Comitetul județean de partid, împreună cu organizațiile de masă și obștești au întocmit programe concrete de măsuri prin care se urmărește să se asigure atît în acest cinci-

nal, cît și în perioada următoare, o mai bună utilizare a forței de muncă feminine, creșterea numărului de femei în toate sectoarele de activitate.

Potrivit acestor programe, s-a stabilit ca ponderea femeilor din județul Arad în principalele ramuri să crească în anul 1980 față de anul 1975 în mod sensibil (tabelul nr. 1). Este de men-

Tabelul nr. 1

Creșterea ponderii femeilor în principalele domenii de activitate	Femei în total personal în:	
	1975	1980
TOTAL INDUSTRIE	34,0	39,1
— Construcții de mașini	21,5	26,5
— Chimic	29,0	38,0
— Exploatarea lemnului	6,5	7,0
— Prelucrarea lemnului	26,0	29,0
— Textilă	64,0	75,0
— Confecții	82,0	84,0
— Alimentară	45,5	50,5
— Industria cooperatistă	55,5	61,0
— Agricultură de stat	35,0	30,0
— Circulația mărfurilor	54,0	60,0
— Telecomunicații	48,5	55,0
— Învățămînt, cultură, artă	64,0	66,0
— Ocrotirea sănătății	76,0	77,5
— Administrație	31,0	35,5

ționat că programe speciale de măsuri au fost stabilite pentru întreprinderile de industrie ușoară din județul Arad, întreprinderi în care, prin specificul activității, numărul femeilor încadrate — deși destul de mare în prezent — poate spori și mai mult în perioadele următoare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Creșterea ponderii femeilor în principalele unități ale industriei ușoare	Ponderele femeilor în:	
	1975	1980
— Tricoul Roșu	84,2	87,0
— Întreprinderea textilă	68,0	70,3
— Libertatea	70,1	72,1
— Întreprinderea de confecții	89,9	89,9
— Arădcanca	66,6	71,4
— Victoria	55,0	55,3

Analiza situației existente la sfîrșitul anului trecut, evidențiază că aceste programe au început să prindă viață. Dovezile în acest sens sînt constituite de creșterile înregistrate de la an la an, atît la numărul total al femeilor încadrate, cît și în ce privește ponderea lor în totalul personalului muncitor. Astfel, față de anul 1977, la sfîrșitul anului 1978 numărul femeilor încadrate a crescut cu 2 537, ceea ce înseamnă o creștere de 5,6 la sută, nivelul respectiv devansînd dinamica pe ansamblul personalului muncitor care a fost de numai 2,14 la sută; de asemenea, ponderea femeilor a crescut față de aceeași perioadă cu 1,33 la sută; în special pe seama creșterilor înregistrate în unitățile de industrie ușoară — Întreprinderea textilă „Tricoul Roșu“, „Libertatea“, Întreprinderea de

bunuri metalice precum și în unitățile comerciale și ale industriei alimentare. Este de remarcant faptul că, cele mai accentuate creșteri s-au înregistrat la categoria muncitorilor, cu precădere cu urmare a măsurilor luate în sectiile de producție, în vederea adaptării ergonomice a locurilor de muncă, în așa fel încît, să fie accesibile și muncii femeilor. Se preconizează ca asemenea acțiuni să se extindă mult în viitor.

O altă acțiune importantă a urmărit depistarea tuturor locurilor de muncă care pot fi ocupate de femei, întocmindu-se în acest scop un nomenclator al meseriilor pretabile muncii feminine și pe baza căruia s-au făcut comparații cu situația existentă în fiecare unitate economică din județ. În urma acestei analize de detaliu s-a desprins concluzia că, deși în cea mai mare parte aceste locuri de muncă sînt ocupate de femei (peste 90 la sută), mai sînt încă 568 care constituie potențiale locuri de muncă pentru femei; cele mai multe dintre acestea sînt localizate la unități cum sînt: Întreprinderea de vagoane, Întreprinderea de strunguri, Combinatul de îngreșăminte chimice, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport, „Victoria“, U.T.A., Întreprinderea de confecții, etc. (desigur, cumulînd toate aceste locuri de muncă rezultă o cifră mult mai mare, care a fost însă diminuată de depășirile înregistrate în unele sectoare cum sînt: agricultura, industria alimentară, comerț, etc.). Pentru a cunoaște cît mai corect posibilitățile de valorificare a forței de muncă feminine în județ, aceste analize s-au aprofundat, stabilindu-se după o cercetare amănunțită și locurile de muncă ușoare ocupate de bărbați. Pe total județ au fost stabilite 4 211 astfel de locuri de muncă.

Atragerea resurselor de muncă feminină neocupate în activitatea economică — în special în cea industrială — este un proces complex, care nu se rezolvă de la sine sau prin simple măsuri administrative. Trecearea femeilor din activitatea casnică cu deosebire în ramurile producției materiale implică deopotrivă acțiuni și răspunderi largi din partea tuturor factorilor de la nivel local.

Prin măsurile stabilite în acest scop, a căror materializare va continua și în viitor, se pot menționa: crearea unor noi unități prestatoare de servicii către populație, acțiuni care are în vedere ușurarea muncii casnice a femeilor și, firesc, asigurarea unor noi locuri de muncă adecvate femeilor; organizarea producției și a muncii în unitățile cu pondere mare a forței de muncă feminine, astfel încît să permită crearea schimburilor cu program redus pentru femeile cu copii; introducerea servicii pe bază de comenzi prin unități care funcționează cu orar special în scopul reducerii timpului necesar pentru aprovizionarea cu produse agro-alimentare, amenajarea în continuare de unități tip „Gospodina“, care vor contribui la reducerea însemnată a

1) Date culese și prelucrate de la Consiliul județean al femeilor și Comisia teritorială de planificare.

timpului afectat activității casnice a femeii; amenajarea unor cantine restaurant, la care se poate servi masa pe bază de abonament și a unor noi unități tip „autoservire”; extinderea rețelei de creșe și grădinițe, în acest cîncinal numărul locurilor în creșe și grădinițe fiind suplimentat cu circa 1 000; urmărirea modului în care se face aprovizionarea populației cu produsele solicitate de piață și a modului în care se asigură transportul în comun și transportul de la domiciliu la locul de muncă pentru persoanele care fac naveta. În paralel se desfășoară un complex de acțiuni care are ca scop ridicarea nivelului de cultură al femeilor, dezvoltarea conștiinței socialiste în spiritul eticii și echității socialiste, creșterea nivelului calificării lor profesionale, etc., organizîndu-se pentru aceasta, dezbateri, mese rotunde, întâlniri cu specialiști și activiști de partid și de stat, concursuri pe meserii, expuneri, ș.a.

Așa cum arătam, este necesară valorificarea mai bună a rezervelor de forță de muncă feminină existente în zonele agricole ale județului; în aceste zone se găsește cea mai mare parte a resurselor de muncă neocupate. Mai mult, în aceste localități avem de-a face și cu o utilizare cu totul necorespunzătoare a forței de muncă — în special feminine — care lucrează în sectorul cooperativelor agricole de producție. De exemplu, din cele 32 766 femei care muncesc în agricultura cooperatistă a județului, 12 486 femei nu-și realizează minimum de norme stabilit; în plus, un număr de 9 572 femei, membre ale C.A.P. nu lucrează deloc în cooperativă, limitîndu-se la activități în gospodăria personală. Evident este vorba de un însemnat potențial de muncă ce va trebui în viitor valorificat în mod corespunzător, asigurîndu-se astfel creșterea numărului personalului muncitor din alte sectoare, pe măsura dezvoltării acestora și extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor în agricultură. Măsurile luate de conducerea partidului privind înființarea consiliilor unice agroindustriale, conduc la o folosire mai judicioasă a forței de muncă disponibile în sectorul cooperatist al agriculturii. În aceeași direcție va acționa totodată amplasarea noilor obiective de investiții în centrele economice din afara municipiului; această acțiune trebuie desfășurată însă în paralel cu asigurarea condițiilor de pregătire profesională a femeilor, cu crearea celorlalte condiții care să permită trecerea femeilor de la o activitate sporadică la activități industriale, comerciale etc.

O preocupare pentru toți factorii locali: calificarea, perfecționarea, orientarea pregătirii profesionale

PROCESUL de modernizare continuă a bazei tehnico-materiale a economiei a schimbat esențial raportul dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca simplă și cea complexă, desigur în favoarea celei din urmă. Pentru ca procesul de producție să se desfășoare în condiții normale, fără perturbări, se impune o deplină concordanță între volumul și tehnici-

tatea mijloacelor de producție, pe de o parte, și volumul și pregătirea profesională a cadrelor care le manevrează pe de altă parte. Asigurarea structurii calitative a forței de muncă este deci o necesitate obiectivă, impusă de nivelul de dezvoltare a mijloacelor de producție. În condițiile construirii unui mare număr de obiective industriale moderne, a modernizării și reutilizării tuturor capacităților de producție existente, procese în care și județul Arad — asemenea celorlalte județe ale țării — este puternic antrenat, calificarea cadrelor și în primul rînd, a muncitorilor, reprezintă una dintre problemele importante de a cărei soluționare depinde utilizarea eficientă a fondurilor fixe puse la dispoziție, depinde înaintea de toate, realizarea sarcinilor de plan, atît în fiecare unitate, cît și în profil teritorial.

Dinamismul caracteristic dezvoltării, amplasarea unor mari și moderne obiective industriale pe teritoriul județului a determinat și va determina și în viitor un amplu proces de formare a cadrelor, într-un ritm rapid și în proporții de masă. Numai în perioada 1976—1980 vor trebui calificați un număr de 46 258 muncitori, în meseriile specifice ramurilor industriale ale județului, precum și în unele meserii noi care vor apare în legătură cu finalizarea noilor obiective de investiții. În mod deosebit se va pune accent pe asigurarea necesarului de forță de muncă în meseriile deficitare ale județului cum sînt: dulgheri, zidari, fierari-betonisti, sondori, sudori, operatori chimisti, etc.

În vederea asigurării forței de muncă necesare dezvoltării județului Arad, în actualul cîncinal și în perspectivă, a fost inițiat un vast program de pregătire a cadrelor, atît pentru activitatea de concepție, cît și pentru cea de execuție, stabilîndu-se necesarul total de forță de muncă ce urmează să fie pregătît în această perioadă, formele și modalitățile de pregătire, precum și structura acestui necesar pe meserii. Potrivit acestui program, în perioada anilor 1976—1985 numărul total al persoanelor ce vor trebui asigurate pentru dezvoltarea viitoare a județului se ridică la 84 022 persoane din care 77 758 muncitori calificați, ceea ce înseamnă 92,5 la sută din total, iar 6 264 persoane respectiv 7,5 la sută din total vor fi cadre de specialitate cu studii medii și superioare. Dintre aceștia, peste 46 380 persoane, adică 55,2 la sută din totalul forței de muncă necesare o vor reprezenta femeile.

O importanță deosebită în ce privește asigurarea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă o are perioada 1979—1980; în acești ani au loc cele mai multe puneri în funcțiune prevăzute pentru cîncinalul în curs precum și cea mai accentuată creștere a valorii producției industriale pe seama dezvoltării și modernizării de la unitățile existente, ceea ce va determina un nivel de producție pentru ultimul an al cîncinalului de peste 21 miliarde lei. În vederea recrutării și calificării personalului muncitor necesar activității productive, punerii în funcțiune și exploatării noilor capacități de producție, consiliile oamenilor muncii din unitățile economice, în colaborare cu comisia județeană de planificare, Oficiul forței de muncă și alte organe de resort, au întocmit programe noi de măsuri pentru această perioadă, întocmind în acest scop ba-

lanțe ale forței de muncă pe localități, zone și centre economice, precum și balanțe pe categorii ale tineretului, ale muncitorilor calificați, ale femeilor, etc. Cu acest prilej, s-a procedat totodată la reactualizarea necesarului de forță de muncă, în funcție de sarcinile actuale de creștere a productivității muncii.

În urma analizelor efectuate pe baza cifrelor de plan defalcate pe secții, ateliere, schimburi, pe meserii și specialități, a fost evidențiat pe bază de grafice necesarul de forță de muncă pe structură, rezultînd un necesar de personal muncitor de 7 687 oameni pentru 1979 și 9 492 pentru anul 1980. Din totalul personalului muncitor necesar pentru perioada amintită, 3 890 reprezintă muncitori calificați, 387 cadre medii și 215 cadre cu pregătire superioară, din care 155 cu pregătire tehnică. Formele de pregătire pentru acest necesar au fost stabilite astfel: stagiul de practicanț în prima treaptă de liceu (792 oameni), stagiul de practicanț treapta a II-a liceu (1 713), absolvenți ai școlii profesionale (1 472), absolvenți ai cursurilor de calificare (3 993), pregătite la locul de muncă (930). În cadrul acestor grafice a fost defalcat separat numărul de femei cuprinse în diferite forme de pregătire profesională: 1979 — 2 073 și în 1980 — 2 248.

În scopul perfecționării calificării profesionale s-a acționat la stabilirea, pentru fiecare an, pe baza propunerilor unităților, a numărului de personal care va urma cursurile de perfecționare. Pentru anul 1980 de exemplu, necesarul de perfecționat a fost stabilit la 24 855 oameni, din care, în cadrul unităților 21 006 oameni, iar în afara unităților 3 849 oameni. O acțiune strîns ancorată în activitatea propriu-zisă de pregătire a forței de muncă a fost și este și în viitor cea legată de orientarea școlară și profesională a tinerilor care urmează să-și aleagă o profesie. Această activitate a cunoscut o remarcabilă ascensiune în județul Arad după plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, odată cu trecerea la generalizarea învățămîntului liceal, la nivelul primei trepte de liceu. În acest scop se vor organiza multiple acțiuni în colaborare cu Inspectoratul școlar. De asemenea, la nivelul comunelor, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat au fost mobilizați deputații consiliilor populare comunale în vederea sporirii eficienței colaborării școală-familie în procesul de orientare școlară și profesională și a educării elevilor prin muncă și pentru muncă prin variate forme ale activității școlare și extrașcolare. O importanță deosebită în activitatea desfășurată la nivelul județului în acest sector o are editarea, începînd cu anul 1973, a Ghidului de orientare școlară și profesională, care cuprinde prezentarea amănunțită a structurii învățămîntului liceal din județ, a meseriilor pregătite în licee, necesarul de forță de muncă, indicații și contraindicații pentru diferitele meserii, posibilitățile de plasare a absolvenților, precum și prezentarea perspectivelor de dezvoltare ale județului în perspectivă. De asemenea, se distribuie în școli micromonografiile profesionale și alte materiale de propagandă, în vederea orientării elevilor spre meserii specifice economiei județului nostru.

Maria LAIU
Arad

CONCEPTELE DIALECTICE ȘI PROCESUL ECONOMIC

MARTORII apropiați ai progresului în științele naturii atestă că odată cu creșterea dimensiunilor lumii fizice pe care o putem explora s-a schimbat și imaginea asupra ei. Astfel, în ultimii ani a devenit mai clară importanța proceselor ireversibile, s-a accentuat atenția acordată proceselor orientate. Mai mult, există tendința vizibilă de a identifica astfel de procese și în domeniul social. Pentru aceasta a fost lărgită aria de cuprindere a unor concepte, au fost reconsiderate înțelesurile primare ale altora și, în sfârșit, au fost introduse concepte noi. După mai mult de o sută de ani de evoluție a limbajului științific s-a simțit chiar nevoia unor analize critice și o astfel de analiză încearcă profesorul Georgescu-Roegen într-o carte fascinantă dedicată unei critici a folosirii modelelor matematice în sistemele sociale. *) Cercetător erudit dar și scriitor talentat, autorul face o sinteză impresionantă, de largă respirație, pentru a aborda în mod original teze extrem de actuale.

Chiar în primele rânduri ale introducerii autorul își precizează poziția: homo oeconomicus nu poate fi redus la o abstracție care înlătură din comportamentul său orice înclinație culturală; omul nu acționează mecanic în viața economică.

Pentru a susține această poziție, el argumentează în mod ingenios că procesul economic este entropic, ceea ce înseamnă că nu este reversibil, se desfășoară într-un singur sens. Entropia, termen care în greacă înseamnă întoarcere, este cunoscută în fizică pentru a desemna o mărime de stare care măsoară energia indisponibilă pentru efectuarea unui lucru mecanic. Legea entropiei — așa cum a fost formulată acum mai bine de o sută de ani — spune că într-un sistem izolat entropia crește, transformarea fiind ireversibilă. Cenușa rezultată din arderea cărbunelui nu mai poate fi folosită pentru încălzire. Se admite deci că entropia joasă este o condiție necesară pentru ca ceva să fie util.

Procesul economic este, astfel, conceput ca un sistem deschis, în care se petrece o continuă transformare a entropiei joase (materii prime) în entropie înaltă (deșeuri nerecuperabile). În această viziune, dezvoltarea economică nu se poate reduce la o **creștere pură**, adică la amplificarea proceselor de cernere a entropiei joase cu sitele existente; este necesară **inovația**, adică apariția unor site mai fine care să permită reducerea proporției de deșeuri.

În ultimă instanță, problema producției se reduce la exploatarea rezervelor de diverse forme de entropie joasă aflate în scoarța pământului și la exploatarea fluxului de entropie joasă care ajunge pe pământ sub formă de radiație solară. Concluzia se impune singură: în viitor procesele economice vor trebui orientate nu pe seama stocurilor, ci pe seama fluxului. Trebuie observat că Georgescu-Roegen făcea această observație cu mult înaintea crizei energice-

*) Nicholas Georgescu-Roegen: *Legea entropiei și procesul economic*, Ed. politică, București, 1979

tice, când mulți economiști mai vorbeau despre rezerve infinite.

Reproșul pe care îl face Georgescu-Roegen abordărilor clasice, de tipul modelelor Leontief, este legat de ignorarea inovației. Nici un model de creștere — spune el — nu surprinde apariția noului și tocmai acesta pare a fi determinant. Științele economice au considerat pînă acum că sistemul economic este izolat, ceea ce pune imediat problema delimitării lui. În realitate frontierele domeniului economic nu sînt de loc precise, ci mai degrabă inconjurate de o „penumbră dialectică” în care se împletesc cu socialul și politicul. „Numai factorii sociali și politici ar putea explica, de exemplu, uriașa deosebire dintre dezvoltarea economică a Americii de Nord și a Americii Latine resursele naturale fiind tot atât de bogate în ambele”.

Problema delimitării, chiar aproximative, a sferei economice nu este simplă. Economia „nu poate face abstracție de homo ethicus, homo religiosus și toți ceilalți homines”, adică ea nu înseamnă numai alocare de mijloace date pentru îndeplinirea optimă a unor scopuri date. Întrebarea pe care și-o pune Georgescu-Roegen este „de ce o știință interesată de mijloacele, scopurile și repartitia economică poate să refuze în mod dogmatic să studieze și procese prin care se creează noi mijloace economice și noi scopuri economice”. El consideră că „dacă plasa noastră științifică lasă aceste elemente să se strecoare prin ea rămînem doar cu o umbră a fenomenului concret”.

Sensul original al termenului „oikonomia” — cel de gospodărire — rămîne și azi perfect valabil. Gospodărirea nu este însă un proces natural, care se desfășoară după o rețetă fixă, așa cum sînt procesele din fizică, ci determinat de om, ale cărui concepții evoluează în timp. Georgescu-Roegen observă că variabilitatea în timp, natura evolutivă a procesului economic este cea care exclude înțelegerea tuturor aspectelor lui importante cu ajutorul unui model „aritmorfic”. Aritmorfia și critica ei sînt de fapt principalele teme ale acestei cărți. Conceptele aritmorfice, cum sînt numerele, au frontiere precise. Autorul susține o teză clară: fizica se poate baza pe astfel de concepte, nu și științele sociale. „Fizica este îndreptățită să se bizuie numai pe ce poate fi perceput de simțuri, adică numai pe ce este observabil. Dar economia politică nu are absolut nici un motiv să trateze drept ficțiune izvoarele acțiunii economice — trebuințele, credințele, anticipările, atitudinile instituționale etc”.

În această carte Georgescu-Roegen a adunat dovezi pentru a demonstra că nici o știință nu poate evita complet noțiunile dialectice. Dovezile sînt clare, demonstrația este însă implicită: nu rezultă imediat legătura dintre cele două teze, cea antiaritmorfică și cea proentropică. Dacă se face însă un studiu atent atunci cititorul poate face singur această demonstrație.

Georgescu-Roegen face parte dintre acei economiști care reclamă plasarea economiei în timp — în perspectivă is-

torică — nefiind mulțumit cu folosirea timpului ca parametru. Surprinderea modificărilor rapide de structură — pentru că despre asta este vorba — nu este simplă și de aceea omul de știință recurge la „concepte dialectice”. Acestea evoluează ca înțelepe pe măsură ce „în timp” surprind „aparitia noutății prin combinație”. „Un număr imens de noțiuni aparțin acestei categorii: printre ele se află noțiunile esențiale pentru judecățile omului, ca „bun”, „dreptate”, „nevoie”. Ele nu au limite aritmorfice: în schimb sînt inconjurate de o zonă de penumbră în cadrul căreia se suprapun cu contururile lor. Într-un moment istoric o națiune poate fi o „democrație” cit și o „non-democrație” după cum există o vîrstă la care omul este deopotrivă „tînăr” și „bătrîn”. Este de la sine înțeles că legea fundamentală a Logicii, Principiul Contradicției „B nu poate fi deopotrivă A și non-A”, nu se poate aplica categoriei de noțiuni menționate. Din contra, trebuie să admitem că, cel puțin în anumite cazuri, „B este deopotrivă A și non-A”. Georgescu-Roegen numește dialectice conceptele care încalcă principiul contradicției. El notează că „nimeni nu poate avansa vreun argument împotriva noțiunilor dialectice fără a recurge mereu la ele”.

Este interesant de observat că, astfel prezentat, un concept dialectic este un „concept vag”. Cred că nu ar fi de loc prea greu de demonstrat că Georgescu-Roegen este un precursor al utilizării raționamentului aproximativ în știință.

Într-o discuție în vara anului 1978, atunci cînd i-am avansat această teză — amintind și de o sugestie a academicianului Octav Onicescu — Georgescu-Roegen s-a arătat circumspect. Teoria conceptelor vagi — spunea el — pare tot aritmorfică și, în sprijinul acestei afirmații, l-a invocat pe Husserl, care socotea faptul evident. „Nici cea mai perfectă geometrie, spunea el, nu-i permite cercetătorului să exprime în noțiuni precise ceea ce exprimă alif de direct, de inteligibil și de potrivit prin cuvintele crestat, dințat, lenticular, umbeliform și altele, noțiuni simple care sînt fundamental și nu accidental inexacte și care, prin urmare, sînt și nematematice”.

În sprijinul tezei că profesorul N. Georgescu-Roegen a fost un precursor al ideii nuanțării conceptelor matematice, am reproduce următoarele cuvinte ale prof. Solomon Marcus: „O dată cu pătrunderea metodelor matematice în disciplinele umaniste și sociale, a devenit esențială rafinarea metodelor matematice, în așa fel încît ele să devină din ce în ce mai apte de a modela structuri tot mai nuanțate. Teoria conceptelor vagi este unul din instrumentele prin care cercetarea actuală face față acestui deziderat. Această teorie este încă o dovadă a caracterului perimat al unei opoziții celebre, enunțată de către Pascal, aceea dintre spiritul geometric (adică matematic) și spiritul de finețe. Matematica modernă este capabilă să modeleze procese care aparțin prin excelență domeniului considerat altădată de către Pascal drept o manifestare a spiritului de finețe”.

Desigur, oricît de rafinate ar fi metodele matematice, ele nu pot prinde decît aproximativ și progresiv infinitatea de nuanțe ale realității.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ
Constanța

SISTEMUL, categoriilor economice reflectă pe plan teoretic un anumit mod de producție și o anumită epocă. Cele mai multe din categoriile unui vechi sistem se păstrează în cel nou, dar cu un alt loc, arind alte corelații cu celelalte categorii și o altă poziție față de categoria care, exprimând esența modului de producție respectiv sau a epocii date, se situează în centrul sistemului categorial. Aceasta se explică prin faptul că însăși relațiile economice a căror totalitate formează structura economică a unei societăți, au roluri și proveniențe diferite: unele sint specifice unui anumit mod de producție sau numai unui anumit stadiu al acestuia, altele prezintă elemente comune și altor formațiuni succesive sau coexistente. Astfel, renta funciară este centrul sistemului categorial al feudalismului, ea se păstrează în cel al capitalismului, dar ocupă de această dată un loc subordonat față de plusvaloare. Valoarea se situează la periferia sistemului categorial al feudalismului, pentru a constitui punctul inițial și fondul general al economiei capitaliste; în economia socialistă se păstrează, dar într-o postură nouă.

Abordind un mod de producție superior, prin prisma exigențelor elaborării unui sistem categorial adecvat, o serie de categorii economice, care apăreau ca fiind specifice vechiului mod de producție se dovedesc a fi în realitate forme specifice de manifestare a unor categorii mai generale. Exemplul tipic îl constituie ciclul economic. Ciclul surprins și analizat de Marx este o expresie capitalistă a unei ciclicități caracteristice dezvoltării economice în general și care în socialism se poate manifesta printr-un ciclu conștient dirijat, curățat de dezavantajele formei capitaliste a ciclicității.

Situația este similară și pentru numeroase alte categorii. Profitul capitalist se vedește a

fi o formă particulară a eficienței în general, acumularea capitalului un caz specific al acumulării în general etc. Alte categorii capătă valențe neașteptate. De pildă, renta își găsește domeniu de aplicare în cercetarea științifică, la stabilirea prețului brevetelor etc.; modelul rentei diferențiale I reprezintă un embrion al sistemului de fundamentare a prețului în condițiile limitării resurselor, iar modelul rentei diferențiale II — un punct de sprijin al metodologiei de calcul a prețului aplicării științei și tehnologiei. Este acesta totodată un exemplu ce ilustrează faptul că actualele probleme

economia politică s-a limitat inițial la explicarea fenomenelor economice, iar Karl Marx — săvârșind o profundă revoluție în gândirea socială — i-a conferit rolul de a determina științific căile transformării pe baze noi a societății, în condițiile socialismului se ridică o cerință calitativ nouă — aceea de a optimiza procesele economice" (p.11).

Dar o serie de împrejurări au întârziat elaborarea teoretică și metodologică a acestei funcții. Nașterea economiei politice odată cu capitalismul, orizontul neistoric al concepțiilor economiei burgheze, chiar și la cei mai de seamă

rolul de instrument de propagandă, de justificare a măsurilor deja adoptate în locul fundamentării unor căi de optimizare a proceselor economice — toate acestea, pe fondul unei interpretări canonizante a clasicilor, au impietat asupra capacității teoriei de a dezvălui legile economice și căile utilizării lor optimale.

În epoca contemporană, cind se creează sub ochii noștri o economie de dimensiuni cu adevărat mondiale, definirea conceptelor trebuie eliberată de o anumită tendință de limitare care este de natură să le submineze în esență — este vorba de limitarea la grupul țărilor dezvoltate, prin prisma cărora s-au elaborat inițial conceptele economice, sau la tratarea separată a tuturor problemelor prin prisma celor două moduri de producție coexistente pe scară internațională.

De altfel, după părerea mea, revoluția săvârșită de Lenin în teorie și practică este legată de faptul că el a valorificat filonul puternic al operei întemeietorilor socialismului științific, care se opuneau eurocentrismului (dar nu au putut nici ei elabora sistemul categorial decît pe modelul Angliei și al țărilor europene dezvoltate) și a dat o nouă interpretare marxismului, extinzîndu-i aria de valabilitate în condițiile caracteristice ale unor vaste regiuni subdezvoltate ale globului. Este drept, împrejurări istorice obiective au făcut ca această nouă interpretare să se ridice ca o supraconstrucție pe baza monumentală a elaborării inițiale, fără să poată fi dusă pînă la elaborarea unui nou sistem categorial, sarcină care cu toate progresele înregistrate continuă să fie la ordinea zilei și în prezent.

Tudorel POSTOLACHE

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană DESPRE SISTEMUL CATEGORIILOR ECONOMICE

planetare cu care e confruntată societatea nu numai că nu fac caducă teoria economică marxistă ei, pe lîngă faptul că-i conferă acesteia funcții noi, găsește în arsenalul ei unele instrumente valoroase de abordare, care au fost anticipate cu genialitate de predecesori.

Gîndirea economică marxistă s-a născut ca o economie politică a capitalismului, dar din ce în ce mai mult s-a impus elaborarea teoretică a problematicii socialismului. Și tocmai în legătură cu aceasta a căpătat întreaga sa dimensiune sarcina ca teoria economică să preia o nouă funcție — optimizarea proceselor economice la scară socială. Emilian Dobrescu, în „Optimul economiei socialiste” formulează în felul următor această teză: „Dacă

reprezentanții ai ei, unele interpretări limitative ale tezelor lui Marx despre socialism etc. au favorizat circulația, vreme îndelungată, a tezei potrivit căreia economia politică are rațiune de a fi doar în condițiile capitalismului, că, odată cu dispariția acestuia, ar dispărea și economia politică ca știință. Pe de altă parte, atunci cînd, sub imperiul nevoilor practicii, s-a trecut la elaborarea teoriei economice despre socialism, tratarea economiei socialiste pe baza modelului oferit de o singură țară, cu o economie de tip extensiv, neangajată în comerțul exterior, precum și viziunea de ansamblu, triumfalistă, care se instalează la un moment dat în aprecierea rezultatelor noii orînduiri, reducerea în mare parte a științei economice la

Productivitatea și creșterea economică

(Urmare din pag. 2)

se inserie măsuri complexe pentru promovarea mai largă a noilor tehnologii în stare să permită micșorarea cheltuielilor de energie, de materii prime și materiale, precum și pentru renunțarea la fabricarea unor produse mari consumatoare de petrol și energie.

Ca urmare se are în vedere ca în viitor să se asigure obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările țărilor avansate din punct de vedere economic. În același cadru sint semnificative măsurile prevăzute potrivit cărora în perioada 1981—1990

urmează să se asigure o reducere a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială cu minimum 40%, pentru ca pînă în anul 2 000 acest consum să se reducă de 2.6 ori față de 1980.

Dezvoltarea în continuare a economiei noastre depinde deci într-o tot mai mare măsură de valorificarea intensivă, superioară a tuturor resurselor materiale de care dispunem; de aceea este necesar să obținem pe fiecare tonă de materii prime o valoare economică echivalentă cu cea realizată în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Răspunzînd acestei rațiuni economice, s-a prevăzut ca în

1985 față de anul 1980 indicele de valorificare a materiilor prime de bază și energie să crească cu 32—34%, iar cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană să se reducă în 1985 față de 1980 cu 5,5—6%.

Înfăptuirea obiectivelor stabilite pentru cincinalul 1981—1985 privind creșterea mai accentuată a eficienței activității economice în toate domeniile, sporirea mai rapidă a productivității muncii sociale, vor asigura condițiile pentru înfăptuirea cu succes a prevederilor Programului partidului, vor deschide noi perspective amplificării progresului economic al patriei noastre.

PRINTRE concepțiile privind dezvoltarea independentă a țărilor rămase în urmă, mai bogată în conținut și semnificații, în sensul cuprinderii mai multor aspecte și al reflectării mai profunde a situației țărilor care trebuie să realizeze o evoluție suverană în condițiile unor economii subdezvoltate, apare, de exemplu, „**concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente**” a unor economiști malgași : Nirina Andriamanerasoa și Rajaona Andriamananjara.¹⁾ Această teorie ce are un punct de contact cu precedenta concepție prezentată de noi, dezvoltarea prin forțele proprii, abordează tema dezvoltării economice în contextul preocupărilor de eliminare a subdezvoltării concomitent cu întărirea suveranității naționale, prin respingerea categorică „a remediilor din import”, respectiv a teoriei occidentale a modernizării țărilor recent eliberate.

De aici nu numai prezentarea polemică a raționamentelor de pe pozițiile combaterii acestui neocolonialism teoretic dar și susținerea necesității elaborării unei concepții complexe, proprii despre înlăturarea subdezvoltării. Exigență care, după opinia celor doi economiști africani, se impune pentru cel puțin trei motive : a) cerința găsirii unui răspuns adecvat la situațiile lor specifice și internaționale noi ; b) respingerea teoriilor occidentale ale dezvoltării intrucit „transplantarea în țările subdezvoltate a unor asemenea teorii departe de a reflecta simplu incapacitatea economiștilor de a imagina altceva, a fost gândită pentru a perpetua dominația țărilor bogate”²⁾; c) necesitatea de a vedea însăși concepția globală asupra societății pentru că nu trebuie pierdut din vedere „că într-o mare măsură subdezvoltarea este și o stare de spirit”³⁾. În acest cadru, autorii își propun ca, atrăgând atenția asupra pericolului aplicării teoriilor occidentale ale dezvoltării, să contribuie la crearea unei concepții proprii prin schițarea „în linii mari a unei strategii ce vizează promovarea unei dez-

Concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente

voltării autentice, autocentrate și independente”. Adică o dezvoltare proprie, conformă particularităților țărilor lor, îndreptată către satisfacerea nevoilor interne, pentru înlăturarea tuturor dependențelor și asigurarea condițiilor de bună-zuire pe forțele lor înseși.

Trăsăturile acestui tip de dezvoltare derivă, după cum subliniază autorii, din aplicarea următoarelor principii generale : „Dezvoltarea trebuie să fie concepută în funcție de nevoile maselor, în cadrul resurselor disponibile și în respectul valorilor și geniului propriu fiecărui popor”. Tratarea problemelor economice în această optică de către cei doi economiști africani reflectă una dintre cerințele majore ale contemporaneității și anume întărirea cadrului național ce se impune drept cea mai eficientă abordare a problemelor dezvoltării. Pentru noile națiuni africane este lesne de înțeles că această îngemănare a obiectivelor de depășire a subdezvoltării și de renaștere și renovare națională reprezintă un răspuns concret, adecvat cerințelor lor specifice. După cum explică și Adjo Boko Ignace — un reprezentant al vieții economice și politice din Benin — este necesar „de a se da poporului încrederea în el însuși și în capacitățile sale, de a transforma situația de dependență economică actuală pentru ca el să înțeleagă că în primul rând prin propriile sale forțe și muncind mult, va ajunge să pună capăt mizeriei, dominației și exploatării”.

Concretizarea acestei concepții a dezvoltării comportă în viziunea autorilor malgași amintită elaborarea unei strategii globale și a unor strategii sectoriale. Să urmărim câteva elemente esențiale în această direcție. Pe planul strategiei globale analiza părților aplicative ale teoriei occidentale prilejuiește acestor economiști o evaluare critică și respingerea totală a ceea ce ei denumesc „teoria dezvoltării lineare”. Bazată pe ipoteza falsă a analogiei situației țărilor rămase în urmă cu cea din țările dezvoltate de acum câteva sute de ani, se apreciază că această teorie „nu merge deloc în țările slab dezvoltate”. Căci ignorarea dimensiunii istorice a problemei dezvoltării, a faptului că țările subdezvoltate au fost colonii ale țărilor astăzi dezvoltate nu poate să nu ducă decît la eșecul transplantării acestor modele vechi.

În consecință soluționarea corectă a problemelor dezvoltării trebuie „să țină cont de trei aspecte fundamentale : — specificitatea fiecărei țări și respectarea acestei individualități ; necesitatea ca dezvoltarea să fie autonomă, autocentrată și independentă ; importanța transformărilor structurale pe planul relațiilor atît interne cît și externe”.

Esențialul în strategiile sectoriale de implementare a strategiei globale, după opinia acestor autori, constă în înlăturarea unor mutații structurale care să înlăture specializarea îngustă generatoare de dependență și exploatare, care să înlăture practic aplicarea unei „concepții de cooperare între cal și călăreț” impusă de țările dezvoltate. Pentru țările slab dezvoltate, caracterizate printr-un nivel scăzut al forțelor de producție și prin existența unor probleme grave în domeniul satisfacerii nevoii sociale în general, se consideră că promovarea agriculturii trebuie să constituie „baza dezvoltării”, iar industria „motorul dezvoltării”, factorul dinamizator al economiei. „O nouă strategie a dezvoltării agriculturii și industriei” — în unele cazuri prin reorien-

FIȘE

bogate mărturii documentare, în lucrare se relevă rolul și semnificația factorilor economici în procesul de apropiere, pe diverse planuri, a celor trei țări române. Raporturile economice statornicite de veacuri între principatele române au contribuit la formarea unei adevărate comunități de interese economice și sociale, bazate pe complementarități economice ; ele se desfășurau între populații aparținînd aceluiași neam, vorbind aceeași limbă, păstrînd și cultivînd tradiții, idealuri sociale și naționale comune.

Un rol deosebit în maturizarea condițiilor de realizare a unității naționale l-au avut, după cum se relevă în lucrare, relațiile economice ale Transilvaniei cu Moldova și Țara Românească. Sensul relațiilor Transilvaniei a fost statornic orientat spre cele două provincii românești și doar într-o mică măsură spre provinciile din interiorul imperiului, mai

dezvoltate din punct de vedere economic. O trăsătură caracteristică a raporturilor economice dintre țările române o constituie, totodată, caracterul de masă al purtătorilor lor : zeci de mii de mici producători, negustori, meseriași, industriași etc. treceau anual Carpații, de o parte și de alta, în vederea realizării intereselor lor economice. Odată cu valorile materiale, circulau astfel și ideile apartenenței comune la pămîntul țării, la aceeași limbă și origine etnico-istorică, elemente indispensabile dezvoltării conștiinței naționale și făuririi unității de stat. Prin vastul material documentar (din surse române și străine), prin rigoarea științifică cu care este elaborată și prin stilul clar și convingător, pătruns de un profund fior patriotic, lucrarea se adresează atît specialiștilor cît și publicului larg.

Utilizarea complexă a resurselor secundare

● M. A. Sergheev semnează în revista EKO (Ekonomika i organizaciia promislennogo proizvodstva) nr. 8/1979 studiul (Ispolzovaniiu vtoricnih resursov — gosudarstvennii podhod (Pentru o abordare statală a utilizării resurselor secundare), în care subliniază eficiența înaltă a prelucrării complexe a materiei prime. Au și fost elaborate, de către Institutul de economie al centrului din Urali al Academiei de științe a U.R.S.S., recomandări metodice pentru determinarea eficienței economice a folosirii complexe a materiei prime, la baza cărora stă comensurarea, la nivelul economiei naționale, a efectului și a cheltuielilor. Autorul consideră că fiind depășit în prezent principiul de ramură al prelucrării zăcămintelor și că ar trebui să se analizeze problema transmiterii conducerii industriei miniere la un centru unic. Atîta timp cît această industrie este subordonată diferitelor ministere

● Investigarea principalelor aspecte ale multiplexelor și permanentelor legături economice dintre țările române, ca premise economice obiective ale constituirii statului național unitar, face obiectul recentului volum apărut în Editura Academiei R.S.R. : „Premise economice ale formării statului național unitar român” de Victor Axenciuc și Ion Tiberian. Pe baza unor deosebit de

țarea radicală a structurii lor de producție — realizarea unor profunde reforme, mai ales în domeniul agrar, și aplicarea unor măsuri de organizare sînt elemente constitutive ale politicii economice necesare pentru înlăturarea extravertirii economiilor subdezvoltate. Atît agricultura cît și industria se vor dezvolta auto-centrat, adică se vor utiliza resursele naționale pentru satisfacerea în primul rînd a nevoilor din țară și nu pentru acoperirea așa zisei „cereri mondiale”; această fără a se subaprecia importanța statelor la schimbul mondial de valori, necesitatea constituirii unor resurse valutare pentru importuri.

Abordarea complexă a fenomenului dezvoltării în această concepție africană privind situația unor țări în care ameliorarea condițiilor de viață reprezintă — „o cerință vitală” este reflectată de raționamentele asupra ceea ce se definește drept „rădăcinile problemei” — finalitatea dezvoltării. Obiectivul general al dezvoltării trebuie să fie după cei doi economiști malgași „promovarea bunăstării populației și înflorirea personalității umane”, postulat de bază ce condiționează întregul proces al dezvoltării; trebuie totodată să se țină cont că „semnificație acestei finalități diferă după popoare” după cum „fiecare popor are istoria sa, obiceiurile sale proprii etc.”. De aceea în viziunea lor orice strategie a dezvoltării trebuie să cuprindă modalități adecvate repartiției judicioase a roadelor dezvoltării astfel încît să se asigure satisfacerea atît a nevoilor materiale cît și a celor nemateriale. În primul rînd, satisfacerea nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, sănătate, locuință ș.a. — parametri cantitativi variabili de la o țară la alta dar absolut necesari într-o anumită măsură pentru asigurarea nivelului minim acceptabil de viață. De partea nevoilor nemateriale, care pot fi la fel de esențiale, trebuie avută în vedere asigurarea condițiilor pentru „înflorirea socială și culturală a omului”; cu deosebire asigurarea exer-

citării unor drepturi fundamentale — trăsături specifice ale manifestării demnității umane — drept una dintre condițiile prealabile ale transformărilor cerute de eliminarea subdezvoltării. Această bipolaritate structurală din cadrul strategiei globale a dezvoltării vizează promovarea producției de alimente, a industriilor de bază sau primare care să satisfacă nevoile maselor și să furnizeze materii prime altor industrii dar și dezvoltarea unor industrii de echipament necesare modernizării vieții economice și sociale.

Realizarea acestei strategii sectoriale nu este însă concepută ca un demers către o izolare ci prin prisma corelației și interdependenței național-internațional. În acest sens trebuie subliniate considerentele privitoare la comerțul exterior — al treilea coș al strategiei dezvoltării care trebuie transformat dintr-un „instrument al schimbului inegal” într-o componentă dinamică a complexului economic național. Monopolul statului asupra operațiilor de comerț exterior ca și organizarea pe noi baze a cooperării internaționale trebuie să reprezinte elemente cheie ale politicii economice externe.

Economiștii amintiți dezvoltă tarele paradigmei capitaliste, cunoscută de aceste țări prin intermediul oprimentelor relații coloniale, în care se discută în abstract despre drepturile umane fără a se asigura, pentru toți membrii societății, condițiile exercitării lor efective. În acest cadru se subliniază legătura dintre progresul economic și necesitatea unei noi alcătuirii sociale, obiective realizabile prin efortul și pentru dezvoltarea fiecărei națiuni.

Ca atare remediile de import potrivit „schemei ortodoxe” nu sînt simplu neadecvate sau străine realităților specifice din țările rămase în urmă dar și anacronice timpurilor noastre, contravenind cerințelor de progres și, nu numai în cadru național dar și pe plan internațional. „În

faza actuală — scriu economiștii malgași — schema ortodoxă pe care țările dezvoltate au încercat să o impună țărilor subdezvoltate nu poate să le scoată pe acestea din urmă din starea lor; integrarea lor în sistemul mondial nu poate să se facă în beneficiul propriu și al maselor din aceste țări rămase în urmă”.

În acest punct al concepției „dezvoltării autentice, autocentrate și independente”, autorii ei subliniază legătura dintre lichidarea subdezvoltării și construirea unui nou sistem de relații interstatale, dintre dezvoltarea țărilor rămase în urmă și edificarea unei noi ordini economice internaționale. Se insistă cu justețe asupra necesității asigurării unei corelații între efortul și respectiv schimbările la nivel național și măsurile, respectiv mutațiile de pe plan internațional: „Pe scurt o nouă ordine economică internațională trebuie să vadă lumina zilei, dar fiecare țară subdezvoltată, ea însăși trebuie să contribuie la nașterea acestei noi ordini”.

Examinarea complexă a problemelor dezvoltării, din punct de vedere economic și social, și prin această multiplă corelație, dependență versus independență și versus interdependență, emanatie a situației deosebite a țărilor recent eliberate ca și a exigențelor internaționale actuale, se înscrie ca o dovadă peremptorie a conștientizării crescînde a lumii a treia; mai precis a aparturii gândirii economice din aceste țări la strădaniile de rezolvare a problemelor proprii și totodată a celor ce privesc cadrul mai larg al comunității internaționale.

dr. Sorica SAVA

4) Nirina Adriamanerasoa et Rajaona Andriamananjara „Pour un développement au service des masses des pays sous-developpés”, Revue Tiers-Monde, tome XVIII-No. 71/1977, pp. 481—492.

2) Idem p. 492.

3) Idem p. 492.

și instituții, spune M.A.S., se au în vedere interesele parțiale și nu ale întregii societăți. În cazul unei conduceri unice ar fi posibil nu numai să se extragă și să se utilizeze în mod complex minereul, dar și să se prelucreze de către o singură întreprindere diferitele zăcăminte situate pe un teritoriu compact. Ar decurge necesitatea: includerii în planul de stat a producției din materiale secundare, finanțării măsurilor de trecere la o tehnologie cu deșeurii reduse, stimulării materiale pentru utilizarea deșeurilor.

Reportul „Interfutures”

● Gerard Moatti prezintă în revista L'EXPANSION (iulie-august 1979) liniile generale ale unui raport prospectiv (450 p.), pus la dispoziția statelor membre ale O.C.D.E. de un grup de cercetători sub conducerea prof. François Jacques Lesourre. Conțorm Reportului. „Interfutures”, spectrul „limitelor fizice” ale

creșterii pot fi îndepărtate în patru domenii în care scenariile „apocaliptice” au înflorit în ultimii ani: 1. previziunea unei dublări a populației mondiale la fiecare perioadă de 30 de ani se dovedește falsă; lumea ar asista totuși la o presiune crescîndă a migrațiilor din țările sărace spre cele bogate; 2. alimentația: este posibilă creșterea pînă la dublare a suprafețelor cultivabile în țările în curs de dezvoltare; deși malnutriția ar da intrucitva înapoi, ea riscă să persiste la sfîrșitul secolului din cauza marilor inegalități ale veniturilor în aceste țări, precum și a eroziunii, salinizării solurilor, urbanizării ș.a. în țările foarte populate; 3. nu va exista în genere penurie în domeniul materiilor prime industriale; amenințarea vine îndeosebi de la poziția de oligopol a marilor companii miniere internaționale; 4. în domeniul energiei, pe termen lung, resursele ar fi suficiente pentru un consum mondial mult superior celui actual, dar la costuri reale mai ridicate; tranziția spre

energii noi ar putea fi dificilă la sfîrșitul secolului și chiar de prin 1985; singurul mod de a face față acestei tranziții constă în acțiunea în 3 direcții: economisirea energiei, dezvoltarea extracției și utilizării cărbunelui, energia nucleară. Raportul cuprinde 6 scenarii asupra viitorilor posibili.

Relația om-mașină-mediul în organizarea locului de muncă în industrie

● Lucrarea dr. ing. Ioan Pugna și dr. ing. Caius Mușiu Relația om-mașină-mediul în organizarea locului de muncă din industrie (cu aplicații practice în industria textilă), Ed. Facla, 1979, 256 p., își propune să prezinte relația menționată într-o concepție nouă, sistemică. Autorii expun o parte din rezultatele obținute în cursul studiilor și experimentelor făcute asupra sistemului loc

FIȘE

de muncă. Mult timp, arată autorii, relația om-mașină a fost analizată unilateral, fie de pe poziții antropomorfe, punîndu-se accentul pe orientarea, selecția, calificarea și formarea muncitorilor, fie de pe poziții mecaniciste, în care accentul cădea pe partea tehnică a locului de muncă. În carte se iau în considerare atît factorii legați direct de procesul de producție, cît și aspectele bio-psiho-sociale, omul apărînd ca element principal al sistemului loc de muncă, la științele umaniste intrînd în atenția cercetărilor din domeniul științelor tehnice. Pe baza analizei complexe, cibernetice a relației om-mediul ambiant, autorii prezintă o serie de recomandări și metode care se pot folosi la determinarea influențelor pozitive sau negative asupra capacității de muncă a omului

A VI-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate

MESAJUL PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI — EXPRESIE A UNEI POLITICI DE PACE ȘI COLABORARE ÎNTRE POPOARE

ÎN ACESTE ZILE, atenția opiniei publice de pretutindeni s-a concentrat, în mod firesc, asupra desfășurării la Havana a celei de a VI-a Conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate. Prin amploarea ei, prin prezența unui număr mare de șefi de state și guverne, prin importanța problemelor incluse pe ordinea de zi, această reuniune este considerată ca un eveniment de cea mai mare însemnătate în viața lumii contemporane, în lupta generală pentru libertate și independență națională, pentru destindere, colaborare și pace.

Această apreciere este cuprinsă și în Mesajul adresat conferinței de președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care exprimându-se satisfacția pentru participarea țării noastre în calitate de invitat la lucrările conferinței se subliniază că „România dă o înaltă apreciere rolului țărilor nealiniate — care reprezintă marea majoritate a statelor lumii — în evoluția pozitivă a cursului vieții internaționale, în soluționarea problemelor deosebit de complexe cu care este confruntată lumea contemporană. Considerăm că activitatea țărilor nealiniate reprezintă un factor de mare importanță în promovarea noilor principii de relații între state, în lupta pentru lichidarea politicii imperialiste și colonialiste, a oricărei politici de inegalitate, dominație și asuprire, pentru apărarea independenței și suveranității popoarelor, a dreptului lor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, pe propriile destine”. De altfel, tocmai datorită faptului că mișcarea de realiniere a așezat la temelie constituirea și dezvoltarea ei asemenea principii și obiective ca : apărarea păcii, a independenței popoarelor, a dreptului lor inalienabil și imprescriptibil de a fi stăpîne pe propria soartă, promovarea unor relații noi de egalitate deplină și respect reciproc între state, edificarea unei noi ordini politice și economice mondiale, face ca această mișcare să se amplifice neîncetat ; ea s-a afirmat ca una din marile forțe ale contemporaneității, mișcarea de realiniere demonstrându-și în repetate rânduri valențele în marele front antiimperialist și anticolonialist, al democratizării vieții internaționale. Sint obiective pentru a căror înlăptuire militează activ și țara noastră și, desigur, admiterea României cu statutul de invitat la precedentă Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate, desfășurată cu doi ani în urmă la Colombo, constituie tocmai o expresie a prețuirii deosebite de care se bucură pe plan mondial politica noastră externă consacrată făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, înlăptuirii aspirațiilor fundamentale ale popoarelor.

De o înaltă apreciere s-a bucurat în rîndul participanților la reuniune Mesajul ce i-a fost adresat de președintele României socialiste, considerat o contribuție realistă, constructivă, de cea mai mare importanță la abordarea eficientă a problemelor supuse dezbaterii actualei reuniuni, la cauza păcii, înțelegerii și cooperării în lume. Document de o înaltă valoare principială, mesajul exprimă pe baza aprecierii obiective, realiste și lucide a situației internaționale, poziția României socialiste față de principalele probleme cu care este confruntată lumea contemporană, demonstrează justețea și consecvența politicii externe a Partidului Comunist Român, a țării noastre, al cărei obiectiv prioritar este asigurarea unui viitor de pace și bunăstare întregii omeniri.

Evoluția evenimentelor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa rostită la sărbătorirea zilei de 23 August, prilej cu care a făcut și o amplă analiză asupra evoluției situației internaționale, confirmă pe deplin aprecierea partidului nostru asupra proceselor dezvoltării mondiale, asupra complexității deosebite a acestei situații. Reluînd această apreciere, în Mesajul adresat Conferinței de la Havana este pus în lumină tocmai caracterul complex, contradictoriu, al împrejurărilor în care ea își desfășoară lucrările : pe de o parte accentuarea continuă a transformărilor revoluționare, naționale și sociale, a

schimbărilor profunde ce se petrec în raportul mondial de forțe ca rezultat al voinței și hotărîrii popoarelor de a se dezvolta libere, independente, de a promova o politică nouă, de deplină egalitate și respect, pace și colaborare ; pe de altă parte, evenimentele evidențiază o ascuțire a contradicțiilor, continuarea politicii imperialiste de forță și dictat, intensificarea tendințelor spre o nouă reîmpărțire a zonelor de influență și dominație, concomitent cu accentuarea fenomenelor de criză, accelerarea cursei înarmărilor, adîncirea decalajelor dintre state, toate acestea creînd o atmosferă de tensiune, pericole mari la adresa libertății și independenței popoarelor, a păcii și securității mondiale.

Tocmai aceste împrejurări fac mai necesară ca oricînd acțiunea unită a tuturor popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni — și în acest cadru un rol de cea mai mare însemnătate poate și trebuie să joace actuala conferință de la Havana — pentru împiedicarea agravării încordării internaționale, pentru continuarea și afirmarea cursului spre destindere și colaborare, a politicii de pace și dezvoltare liberă a tuturor națiunilor. „Mai mult ca oricînd, se subliniază în mesaj, viața arată că baza progresului și păcii mondiale o constituie astăzi promovarea fermă în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță și amenințarea cu forța, respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a se dezvolta liber, deplin stăpîne pe soarta sa, fără nici un amestec din afară”. În spiritul acestor principii România își reafirmă poziția sa consecventă cu privire la necesitatea soluționării tuturor problemelor, diferendelor și litițiilor dintre state — cu atît mai mult cînd este vorba de state nealiniate — exclusiv pe cale politică, prin tratative directe între părțile interesate, eliminîndu-se cu desăvîrșire recurgerea la forță : „Locul forței să-l ia în viața internațională rațiunea, limbajul înțelegerii reciproce, respectul față de interesele fiecărui popor”.

Poziții de înaltă principialitate, pentru afirmarea cărora România a militat consecvent și care și-au cîștigat o largă recunoaștere pe plan mondial, sint exprimate în mesaj și față de alte probleme ale situației internaționale. Un loc important ocupă, desigur, cerința lichidării subdezvoltării, problemă fundamentală a lumii de azi, absolut necesară pentru întărirea stabilității economice mondiale, pentru însăși consolidarea securității și păcii mondiale. În legătură cu aceasta, se arată în mesaj, o importanță deosebită prezintă întărirea solidarității și colaborării dintre țările în curs de dezvoltare care în majoritatea lor sint țări nealiniate, lichidarea divergențelor dintre ele, unirea forțelor lor pentru realizarea propriului progres. De o mare însemnătate apare în acest context instaurarea noii ordini economice internaționale care să asigure o colaborare echilibrată, reciproc avantajoasă, între toate popoarele lumii, democratizarea relațiilor internaționale.

Dînd glas hotărîrii ferme a României de a-si dezvolta și în viitor relațiile cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii, de a-si aduce contribuția la cauza păcii, progresului și independenței, mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu exprimă convingerea poporului nostru că ampla reuniune de la Havana va constitui un moment de seamă în întărirea solidarității și colaborării tuturor națiunilor, va da un nou impuls luptei pentru realizarea idealurilor comune de pace, independență și progres social al popoarelor, înscriindu-se ca o importantă contribuție pozitivă în eforturile pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte.

N. IONESCU

România — prezență activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

CONTRIBUȚIE DE PREȚ LA EDIFICAREA SECURITĂȚII ȘI COOPERĂRII ÎN EUROPA, LA EFORTURILE GENERALE PENTRU ASIGURAREA PĂCII ȘI PROGRESULUI OMENIRII (II)

VITOAREI reuniuni de la Madrid din 1980 îi revine o răspundere de prim ordin în direcția accelerării aplicării Actului final de la Helsinki, luării unor hotărâri concrete în problematica securității europene.

După cum se știe, țara noastră acordă o atenție deosebită înfăptuirii securității și cooperării în Europa, realizării concrete în viață, ca un tot unitar, a documentelor semnate la Helsinki. Împreună cu celelalte state iubitoare de pace de pe continent — sublinia recent președintele Nicolae Ceaușescu — „ne vom aduce contribuția activă la buna pregătire și desfășurare a viitoareii reuniuni de la Madrid, din 1980, astfel ca aceasta să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor, să dea un puternic impuls eforturilor consacrate promovării unei largi și neîngrădite colaborări în Europa și, îndeosebi, să deschidă calea trecerii la măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, fără de care nu se poate vorbi de securitate și pace”.

Se așteaptă, desigur, ca reuniunea de la Madrid să reflecte voința tuturor statelor participante la C.S.C.E. de a asigura aplicarea integrală a hotărârilor conferinței general-europene și de a duce mai departe procesul început.

Complexitatea problematicii viitoarei reuniuni, precum și experiențe negative nu prea îndepărtate, impun cu stringență punerea în centrul dezbaterilor de la Madrid a problemelor esențiale care privesc securitatea și cooperarea europeană. Pornind de la răspunderea deosebită pentru destinele păcii și securității, reprezentanții statelor semnatare ale Actului final, participante la reuniune, vor trebui să facă eforturi pentru a învinge inerțiile, pentru a se debarasa de chestiunile marginale, pentru a pune accentul pe problemele de fond; s-ar evita astfel dezbateri sterile și abstracte, distragerea atenției și consumarea timpului — care n-ar trebui să mai fie limitat — în favoarea realizării, prin consens, a unor hotărâri în chestiuni esențiale, care să impulsioneze efectuarea de pași concreți pe calea edificării securității și cooperării pe continent.

România, consecventă conduitei sale principiale, va desfășura și în etapa următoare o activitate susținută de consultări bi- și multilaterale cu alte state, va prezenta o seamă de propuneri concrete de natură să dinamizeze aplicarea integrală a prevederilor Actului final, să contribuie la consolidarea destinderii, cooperării și păcii în Europa. În acest context țara noastră

consideră că o importanță deosebită ar avea trecerea la acțiuni ferme de adâncire și dezvoltare neîngrădită a relațiilor și schimburilor în domeniile economiei, științei, educației și culturii. Poporul român, ca și celelalte popoare europene, dorește ca reuniunea de la Madrid — pe lângă convenirea unor măsuri concrete în vederea înfăptuirii, în toate domeniile, a documentelor semnate la Helsinki — să acorde o importanță prioritară trecerii la adoptarea de măsuri și la înfăptuirea unor pași concreți în problema dezangajării militare și dezarmării, componentă esențială a securității, în care până în prezent, în mod practic, nu s-a realizat aproape nimic.

Pentru atingerea acestui obiectiv esențial, pentru asigurarea securității europene, o mare însemnătate ar avea discutarea propunerilor țării noastre, ca și ale altor state, în vederea adoptării unor măsuri concrete privind: înghețarea cheltuielilor militare și trecerea la reducerea lor treptată; reducerea efectivelor militare și armamentelor statelor în condițiile asigurării echilibrului — nu prin creșterea armamentelor, ci prin diminuarea lor continuă — care ar urma să se efectueze pe baza principiului respectării securității a tuturor statelor; asumarea angajamentului de a nu se mai amplasa noi trupe și armamente pe teritoriile altor state și de a se trece la reducerea lor treptată și apoi la retragerea tuturor trupelor străine în limitele frontierelor naționale, la desființarea bazelor militare, în primul rând a celor nucleare; trecerea la reducerea trupelor naționale și realizarea de înțelegeri regionale de dezarmare și dezangajare militară; crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei; angajamentul statelor posesoare de armament nuclear de a nu-l folosi (ca de altfel nici un fel de armament) împotriva statelor nenucleare; restrângerea sferei de activitate a blocurilor militare de pe continent, în vederea creării condițiilor pentru desființarea lor concomitentă.

O influență pozitivă pe această cale ar putea exercita adoptarea unor măsuri tranzitorii cum ar fi: instituirea de-a lungul liniei de demarcație dintre cele două blocuri militare a unei zone, în care să nu fie amplasate nici un fel de armate și armamente străine și unde să nu aibă loc nici un fel de manevre și demonstrații militare; nelărgirea blocurilor militare existente; reducerea și încetarea manevrelor militare și în general a oricăror demonstrații de forță în apropierea fron-

tierelor naționale ale altor state, precum și alte măsuri de natură să ducă la întărirea încrederii și stabilității în Europa.

România, considerând din totdeauna că dezbaterile problemelor dezangajării militare și dezarmării pe continent, ca de altfel a tuturor problemelor complexului securității europene, trebuie să aibă loc cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final, sprijină propunerea de convocare a unei conferințe consacrată măsurilor de creștere a încrederii între state și de dezangajare militară, precum și a unei conferințe a tuturor statelor semnatare ale documentelor de la Helsinki, dedicată dezarmării în Europa, măsuri fără de care nu se pot înfăptui securitatea și pacea.

La întărirea încrederii între statele semnatare ale Actului final, menită să stimuleze realizarea de măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, ar fi de natură să contribuie încheierea unui pact general-european, care să conțină angajamentul statelor participante de a renunța la forță și la amenințarea cu folosirea forței în relațiile dintre state.

Și în domeniul cooperării economice, științifice și tehnice, propunerile avansate de țara noastră își păstrează pe deplin valabilitatea. Printre acestea o importanță deosebită ar avea: instituirea unui centru de cooperare industrială în Europa; stabilirea și practicarea unor forme permanente de cooperare bi- și multilaterală în domeniul conservării și folosirii raționale a surselor de energie și identificării de noi rezerve; dezvoltarea cooperării în domeniul agriculturii, transporturilor etc.; lărgirea transferului de tehnici și tehnologii; participarea la acțiuni de cooperare economică multilaterală pe plan european regional, inclusiv la realizarea de obiective în țările în curs de dezvoltare.

ROMANIA a acordat și acordă o atenție constantă cooperării cu toate statele în domeniile educației, culturii, schimbului de informații și contactelor umane, destinate prin excelență să contribuie la cunoașterea reciprocă, la creșterea stimei și respectului reciproc față de valorile spirituale autentice create de fiecare popor, la întărirea încrederii între state și națiuni. În acest cadru sînt cunoscut și apreciate propunerile românești privind educația tineretului în spiritul promovării înțelegerii, respectului și prieteniei între popoare, organizarea de întâlniri periodice, de ma-

nifestări culturale, inclusiv festivaluri europene, care să contribuie la dezvoltarea prieteniei, la mai buna cunoaștere între popoare.

Analizând realist evoluția raporturilor intereuropene în aceste domenii, din ultimii patru ani, nu se poate să nu se constate pe lângă unele aspecte pozitive, efectele negative, datorate tendinței de transformare a reuniunilor C.S.C.E. în tribune de confruntări ideologice și filozofice, de scoatere în evidență a divergențelor decurgând din deosebirile de orinduri și sisteme sociale. Este bine cunoscut, inclusiv de către promotorii acestor tendințe, că asemenea deosebiri și divergențele ce le implică au existat și înainte de Conferința general-europeană și continuă să existe în mod obiectiv. Așa cum ele n-au putut împiedica pregătirea în comun, de către statele europene, S.U.A. și Canada a primei conferințe pentru securitate și cooperare europeană, încheiată cu semnarea Actului final de către șefii de state sau de guverne ai statelor participante, ele n-ar trebui, în mod logic, să împiedice sau să afecteze reuniunile următoare pe care le face necesare procesul edificării securității și cooperării pe continent. Desigur, pentru realizarea de progrese continue pe această cale, esențială rămâne înțelegerea de către toți participanții că întâlnirile în cadrul C.S.C.E. — având drept obiectiv dezvoltarea și consolidarea a ceea ce este pozitiv în raporturile bi- și multilaterale dintre statele europene — tre-

buie să constituie rodul efortului comun, al voinței colective a tuturor statelor de a transpune în viață, cu bună credință, principiile și prevederile înscrise în Actul final.

În perspectiva pregătirii reuniunii de la Madrid, din 1980, țara noastră ca și celelalte state semnatare ale Actului final, au trecut deja la consultări bilaterale și multilaterale în legătură cu problematica, organizarea și desfășurarea lucrărilor reuniunii. Asigurarea succesului acestei reuniuni va depinde în mare măsură și de natura și conținutul propunerilor ce vor fi prezentate, de voința colectivă a participanților de a-și exprima acordul, consensul cu măsurile ce urmează să fie adoptate. Pentru buna pregătire a reuniunii ar fi utilă și necesară organizarea unei consultări multilaterale la care să ia parte toate țările semnatare ale Actului final și în cadrul căreia să se procedeze la efectuarea unui schimb de păreri cu privire la măsurile ce trebuie întreprinse în vederea asigurării încheierii ei cu rezultate pozitive.

Succesul reuniunii, așa cum o arată experiența, va depinde în mare măsură de mobilizarea opiniei publice, a forțelor democratice și progresiste de pe continent, a tuturor popoarelor, astfel încât speranțele lor în Conferința general-europeană, în procesul complex al edificării securității și cooperării pe continent — pe care l-a inaugurat — să fie justificate și satisfăcute.

Deși în Europa continuă să existe numeroase probleme nesoluționate și se reactivează forțe ostile cursului spre destindere, poporul român privește cu optimism viitorul Europei, acționează conștient și activ pentru instaurarea securității și cooperării pe continent, fiind convins că stă în puterea statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki, a tuturor popoarelor europene să transpună în viață ansamblul prevederilor acestuia, să asigure pacea și colaborarea în Europa și în întreaga lume.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea rostită la adunarea festivă din Capitală consacrată zilei de 23 August, „**interesele supreme ale popoarelor cer ca în Europa să se instaureze relații de deplină egalitate, respect reciproc și încredere între state, care să dea fiecărei națiuni garanția că se află la adăpost de orice amestec din afară, de orice agresiune, să-și poată consacra plenar energiile dezvoltării economice și sociale**”.

Poporul nostru este conștient de faptul că progresele pe această cale depind de efortul, voința și participarea activă a tuturor statelor, pe bază de deplină egalitate, la lucrările reuniunii de la Madrid, ca și la alte reuniuni viitoare, de măsura în care vor fi anihilate tendințele unor cercuri reacționare care caută să împiedice procesul destinderii, colaborării și înțelegerii între statele europene.

Vasile TUDORAN

Agricultura și omogenizarea socială

(Urmare din pag. 4)

cesului de omogenizare prin pregătirea condițiilor obiective și subiective pentru diminuarea treptată a deosebirilor esențiale și dispariția lor totală, care se va realiza în etapa construirii societății comuniste. Existența inegalității sociale și a deosebirilor esențiale dă naștere la o serie de contradicții. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu „este evident că la noi nu mai există clase sociale antagoniste; continuă să existe însă clase, categorii sociale. E adevărat, sînt clase prietene, animate de dorința de a fături împreună noua orînduire socială; dar ar fi greșit să nu vedem că există totuși contradicții și deosebiri între clasele și grupările sociale din societatea noastră. Sînt anumite contradicții între țărăniile și muncitorime, între sat și oraș, atît în ce privește condițiile și felul lor de muncă cît și nivelul conștiinței, situația veniturilor și așa mai departe. Este clar că aceste deosebiri nu pot să nu genereze contradicții. Acestea se pot dezvolta și pot deveni antagoniste dacă nu sînt bine înțelese și dacă nu acționăm pentru a lichida cauzele care le generează”¹³⁾.

Principalele cauze ale contradicțiilor respective se găsesc în sfera economicului, care duc la disparități ale veniturilor și condițiilor de viață. Dezvoltarea proprietății socialiste pe o nouă treaptă va asigura condiții de muncă și de existență superioare și tot mai unitare tuturor claselor și categoriilor sociale atît de la orașe cît și de la sate. În prezenta etapă are loc un proces legic al colaborării și conlucrării dintre proprietatea de stat și cea cooperatistă. În acest cadru, un loc central îl ocupă recenta organizare a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Consiliile creează cadrul organizatoric stimulator ridicării la o nouă calitate a colaborării și conlucrării dintre cele două forme ale proprietății sociale, ridicîndu-le pe o treaptă superioară. Prin introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne se va ridica nivelul tehnic al producției, gradul de calificare al tuturor producătorilor agricoli, se va asigura baza economică necesară aplicării unui sistem unitar și mai cointerativ de retribuire.

Importante schimbări se vor produce în nivelul de pregătire profesională și de conștiință social-politică a țărănimii cooperatiste. Țărănimea cooperatistă va avea un nivel de pregătire similar cu cel din unitățile de stat, participînd, totodată, nemijlocit la procesul de luare a deciziilor pentru consolidarea și dezvoltarea cooperativelor și a consiliilor unice.

Statutul țărănimii în cadrul consiliilor agroindustriale va fi același cu cel al lucrătorilor din unitățile de stat, de coproprietari, conducători și beneficiari asupra mijloacelor de producție și ai rezultatelor muncii depuse.

Etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este caracterizată printr-un grad ridicat de mobilitate socială, de trecere a unor grupuri mari de oameni dintr-o clasă socială în alta, de la o categorie socială la alta. Ca urmare a proceselor de modernizare a forțelor de producție, a schimbărilor de ordin calitativ în întreaga economie națională, a mecanizării și chimizării agriculturii, creșterii productivității muncii în această ramură, țărănimea se va reduce numeric, trecînd în rîndul clasei muncitoare sau în alte categorii sau pături sociale. Cu toată această reducere, România nu va deveni în această etapă o țară „fără țărani”, această clasă socială continuînd să joace un rol de cea mai mare importanță atît în producția de bunuri materiale cît și în conducerea societății.

Așa cum se subliniază în Programul partidului, „Alianța muncitorească-țărănească va reprezenta și în viitor factorul esențial al progresului economic și social în țara noastră, principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului”¹⁴⁾.

MĂREȚELE REALIZĂRI obținute în construcția socialismului în cele trei decenii și jumătate de la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste constituie o temelie sigură de înfăptuire a directivelor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, care constituie un în-suflețitor program al prosperității și progresului societății românești.

¹³⁾ Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, în „Știința” din 8 oct. 1976.

¹⁴⁾ Programul partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, Buc. 1974, p. 103.

R. P. BULGARIA

CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI — TEMELIA PROGRESULUI TEHNIC

POLITICA ECONOMICĂ a Partidului Comunist Bulgar — întruchipată, în etapa actuală, în hotărârile Congresului al XI-lea, ale Conferinței naționale a partidului și ale plenarelor care au urmat ale C.C. al P.C. Bulgar — este legată de realizarea cu succes a obiectivului „o calitate superioară și o eficiență ridicată”.

În practică, înnoirea producției și extinderea gamei de produse reprezintă una din pirghiile principale pentru ridicarea eficienței în economia națională și pentru înlăptuirea politicii social-economice a Partidului Comunist Bulgar. Un rol de frunte în înlăptuirea acestei direcții principale — înnoirea și extinderea nomenclatorului de produse — revine industriei construcțiilor de mașini, care prin însăși natura ei trebuie să producă noi mașini și instalații, cu caracteristici tehnico-economice superioare și cu calități înalte de utilizare, pentru a înlocui fondurile fixe din economia națională și a ridica eficiența producției.

În acest sens, hotărârile Congresului al XI-lea al P.C.B. prevăd ca în industria construcțiilor de mașini producția să atingă cel mai modern nivel — tehnic, tehnologic și organizatoric — trecându-se de la producția de mașini unicate la producția unor sisteme de mașini, instalații și aparate cu eficiență superioară, care să asigure un înalt grad de mecanizare și automatizare iar pe această bază — condițiile pentru reutilizarea tuturor ramurilor și activităților, în conformitate cu exigențele revoluției tehnico-științifice.

A NII care au trecut din actualul cincinal (1976—1980) au fost deosebit de rodnici pentru construcțiile de mașini din Bulgaria. Biroul politic al C.C. al P.C. Bulgar a aprobat studii de dezvoltare pentru aproape toate subramurile construcțiilor de mașini, pe baza cărora s-au stabilit principalele orientări pe o perioadă îndelungată. Aceste studii au devenit punctul de plecare și baza planificării activității privind organizarea producției, a muncii și a conducerii. Prin intermediul lor s-au schițat direcțiile strategice privind extinderea și înnoirea nomenclatorului produselor, și anume:

— dezvoltarea accelerată a unor noi subramuri, îndeosebi a celor producătoare de echipament greu pentru satisfacerea cerințelor energeticii, ale metalurgiei, chimiei, industriei cimentului ș.a.;

— asimilarea și introducerea accelerată în producție a unor mașini și linii tehnologice inclusiv de agregate și linii automate specializate, cu folosirea roboților, pentru înnoirea și modernizarea fondurilor fixe în însăși industria construcțiilor de mașini;

— dezvoltarea cu precădere a producției acelor mașini, în care Bulgaria s-a specializat sau a devenit furnizor tradițional pentru alte țări. Este vorba de producția de electrocare și motoare, palane electrice, acumulate, unele

tipuri de strunguri așchietoare, compresoare frigorifice, nave ș.a.;

— „electronizarea” producției construcțiilor de mașini în scopul îmbunătățirii parametrilor de exploatare, a eficienței mașinilor, și al alinierii după cei mai renumiți producători din lume;

— extinderea și ameliorarea structurii nomenclatorului la export și, pe această bază, îmbunătățirea indicatorilor economici ai ramurii;

— raționalizarea pregătirii tehnice a producției prin rezolvarea problemelor de tipizare, unificare și standardizare, ca premisă pentru introducerea sistemului de construcție bazat pe agregate și moduli.

A fost elaborată o nouă schemă generală de concentrare și specializare în construcțiile de mașini, asigurându-se dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf ale industriei constructoare de mașini din Bulgaria. Principala formă de organizare a unităților de producție devine combinatul în care sînt reunite activitățile de dezvoltare și producție, creîndu-se astfel premisele pentru o mai rapidă înnoire a producției și pentru ridicarea nivelului tehnic. S-au creat mari combine pentru: motoare cu ardere internă, autobuze, autocamioane, electrocare, motocare, transmisii, acumulate, construcții de mașini în domeniul energeticii, construcții de echipament greu pentru investiții, de palane electrice, de echipament pentru industria alimentară, de tehnică frigorifică, de tehnică pentru construcții, de instalații de epurare, pentru producția de scule, de strunguri universale ș.a. S-au specializat în mod deosebit în construcțiile de mașini raioane ca Pernik în mașini grele; Haskovo — în mașini pentru industria chimică și de prelucrare a tutunului; Gabrovo — în sculărie și construcții de palane electrice; Botevgrad — în autobuze; Sumen — în autocamioane ș.a.

Producția de obiective complete a crescut rapid în anii cincinalului curent. Participarea construcțiilor de mașini la construirea de obiective complete în perioada pînă în anul 1980 vizează cu precădere energetica, metalurgia, chimia, industria materialelor de construcții, industria alimentară, gospodăria de depozite ș.a. În prezent se asimilează, între altele, producția unei game de cazane energetice pentru termoficare precum și de termocentrale complete.

D UPĂ ANUL 1980, în colaborare cu alte țări socialiste, urmează să se producă o gamă de laminare, agregate de laminat pentru metalurgia neferoasă, instalații pentru turnarea continuă a oțelului, utilaje pentru centrale nucleare ș.a. Se va trece, pe etape, la producția de utilaje tehnologice de bază pentru exploatarea miniere la zi pentru industria cimentului (mori, dispozitive de amestecat, cuptoare rotative).

În domeniul strungurilor, în peri-

oada 1976—1978 a fost asimilată producția familiei de strunguri universale „Hemus”, cu parametri tehnico-economici superiori, și a unor noi familii de mașini de înaltă productivitate cu comandă program. În anul 1978, producția de strunguri agregate și de strunguri speciale, de înaltă productivitate, strunguri cu comandă numerică și program a crescut la 220% față de anul 1975 și se preconizează să crească în anii 1979—1980 la 340%. Astfel încît ponderea acestor mașini în volumul total al strungurilor așchietoare produse va depăși 45%.

Hotărârile plenarei din iulie 1978 a C.C. al P.C.B. au dat un puternic impuls dezvoltării construcției de roboți — direcție strategică a progresului tehnic. În cursul acestui an se produc roboți cu aplicabilitate în operațiile de presat, sudat, vopsit, precum și în alte operații.

În producția de electrocare este în curs de realizare înnoirea totală a producției. Se asimilează într-un ritm accelerat noua familie de motocare „Rekord”, cu înalți indicatori tehnico-economici, pe baza unificării de subansamble și agregate.

În domeniul construcției de automobile, anul trecut au fost produse primele autocamioane Diesel „GAZ-53-A”. Dezvoltarea continuă a ramurii se va reflecta în renovarea completă a producției de autobuze la Combinatul „Ciavdar” din Botevgrad, în asimilarea unor noi autocamioane cu construcție modificată etc.

Ca urmare a realizărilor menționate, ca și a celor obținute în alte subramuri ale construcțiilor de mașini (instalații hidraulice, construcții de nave etc.) în primii trei ani ai celui de-al șaptelea cincinal (1976—1980) producția a fost reînnoită într-un procent de 16, 18 și — respectiv — de circa 20%, iar pentru anii 1979 și 1980 se preconizează înnoirea ei într-un ritm mediu anual de 20%. Ponderea relativă a producției cu componente electronice în producția industrială totală crește de la 5% în anul 1975 la 16% în 1980, urmînd să atingă la finele celui de-al optulea cincinal peste 30%.

REZULTATELE obținute contribuie la intensificarea participării construcțiilor de mașini bulgare la diviziunea internațională a muncii. Pînă în prezent, Bulgaria a participat la peste 80 de acorduri de specializare și cooperare pe baze multilaterale și bilaterale și s-a specializat în producția a circa 780 de tipuri de mașini și utilaje, îndeosebi în domeniul strungurilor pentru prelucrarea metalelor și utilajelor pentru industria alimentară și a tutunului, al utilajelor energetice, inclusiv cele destinate centralelor atomo-electrice etc.

Construcțiile de mașini constituie principalul promotor al progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale a R.P. Bulgaria. De aici rezultă concluzia că ritmurile de înnoire a producției industriei construcțiilor de mașini și orientarea către asimilarea de produse noi vor determina într-o măsură importantă creșterea potențialului economic al țării și ridicarea bunăstării poporului.

ing. Vladimir POPOV

„Ikoniceski život”, Sofia

Construcțiile navale mondiale

POTRIVIT cotidianului britanic Financial Times, în cursul acestui an construcțiile navale mondiale continuă să traverseze o perioadă de criză caracterizată printr-o cerere care reprezintă numai o treime din producție. Numai subsidiile guvernamentale au salvat industria navală occidentală de la prăbușire și au asigurat menținerea relativ constantă a prețurilor la cea mai mare parte a tipurilor de nave realizate; în Piața comună, de exemplu, aceste subvenții s-au ridicat la 500 mil. lire sterline anual.

Constructorii se așteaptă, însă ca anul viitor sau cel tirziu peste doi ani industria navală să cunoască un reviriment, semne ale acestuia înregistrându-se în legătură cu creșterea — începând cu octombrie 1978 — a comenziilor pentru petroliere cu tonaj de 80—100.000 tdw. În același timp se constată o anumită creștere a cheltuielilor de afretare (în special la navele de transport în vrac pentru minerale și cereale) și reducerea tonajului naval neexploatat, respectiv la 36 mil. tdw în martie a.c. față de aproape dublu cu un an în urmă.

Sursa citată mai apreciază că țările socialiste și cele în curs de dezvoltare nu au întâmpinat astfel de dificultăți, în ultimul an constructorii din alte țări decât

Japonia, S.U.A. și cele vest-europene preluând — pentru prima dată — 30% din totalul comenziilor mondiale.

C.E.E.: dificultăți pe fondul crizei energetice

DUPĂ PREVIZIUNILE pesimiste pentru 1979 pe ansamblul țărilor O.C.D.E., C.E.E. face aprecieri asemănătoare în ceea ce privește membrii comunității. Creșterea cu circa 42,5% (de la sfârșitul anului trecut), a prețurilor la petrol și produse petroliere a determinat revizuirea prognozelor pentru acest an.

Ultimul raport al Comisiei Pieței Comune apreciază că rata inflației va crește de la 7% anul trecut la 9% în acest an — față de 7,5% previziuni inițiale pentru 1979. Diferența dintre rata minimă și maximă a inflației a crescut deja de la 12,4% în trimestrul IV 1978 la 16,5% în primul trimestru al anului în curs — aceasta fiind cea mai mare diferență înregistrată în ultimii 4 ani.

Rata de creștere pe ansamblul C.E.E. este anticipată la 3,2%, față de 3,4% cât se aprecia anterior, iar excedentul în conturile curente ale balanței de plăți se așteaptă să fie de 8 mlrd. dolari, față de 11,5 mlrd. dolari cât se prevăzuse inițial.

Raportul Comisiei apreciază că se impun

măsuri în ceea ce privește consumul de energie, respectiv revizuirea priorităților de consum, iar în industrie dezvoltarea ramurilor care nu sînt mari consumatoare de energie.

Piața firelor sintetice și naturale

RECESIUNEA care amenință statele occidentale va determina și o dominare a cererii de fire în general. În ce privește lina trasă în fire, stocurile actuale, relativ scăzute, se pare că vor atenua tendința de reducere a prețurilor, existind chiar posibilitatea unor scăderi suplimentare a stocurilor la principalii producători în lume.

Potrivit unei prognoze realizată de Economist Intelligence Unit se are în vedere o creștere cu 2% pe an în următorii cinci ani în producția de fire naturale și sintetice a S.U.A. Perspectivele pe termen scurt în Piața comună sînt puțin optimiste în privința posibilităților de desfacere pe piețe terțe, acestea urmînd să rămînă în orice caz sub nivelul de vîrf din deceniul '60, cu prognoze mai bune pentru R.F.G. și Anglia.

Raportul menționat consideră că în viitor, inclusiv în cadrul Acordului multifibre va prevala orientarea către intensificarea protecționismului în ceea ce privește comerțul.

Orientări în dezvoltarea economică

Algeria: valorificarea resurselor energetice

IMPORTANȚA resurselor de hidrocarburi pentru dezvoltarea economică de ansamblu a Algeriei constă alit în furnizarea energiei și materiilor prime necesare economiei interne cit și în veniturile în devalize realizate din export.

Producția de petrol a Algeriei în 1978 a atins un volum de 57,2 milioane tone, înregistrînd o creștere de 7% față de 1977 (cînd producția a fost de 53,5 milioane tone). Din totalul extracției de țitci a anului 1978, 85% a fost exportat în stare brută iar restul rafinat pe teritoriul național și în exterior pentru consumul intern (4,5 milioane tone) și pentru exportul de produse petroliere (3,5 milioane tone). Perspectiva exploatării viitoare nu se bazează alit pe descoperirea de noi zăcăminte de țitci cit pe aplicarea unui program intens de recuperare secundară a zăcămintelor existente. Cele patru rafinării în funcțiune (de la Alger, Arzew, Hassi Messaoud și El Borma), cu o capacitate totală de 5,6 milioane tone pe an asigură consumul intern cit și exportul unor produse petroliere. Pînă la sfârșitul anului 1980, prin intrarea în funcțiune și a rafinăriilor de la Skikda și Bejaia (în trim. IV 1979), Algeria va putea prelucra 40% din producția sa anuală de țitci.

Producția algeriană de gaze naturale a crescut la 14,1 miliarde m³ în 1978, exporturile cifrîndu-se la 6,4 miliarde m³. Programul vast de extindere a producției de gaze naturale întreprins în ultimii ani vizează realizarea unui volum de export care pînă în 1982 să depășească pe cel al țiteiului, contribuind în același timp la realizarea unor venituri anuale de 4,5 miliarde dolari. Darea în folosință la 18 iunie a.c. a celui de-al doilea „modul“ de gaz lichefiat la Complexul Hassi R'Mel si lansarea în aceeași zi a lucrărilor primei conducte de gaze transmediteraneene pentru a alimenta Italia și o parte din Europa occidentală constituie una din piesele de bază ale „planului Valhyd“ care acoperă perioada 1976—2005. Acest plan prevede construirea în Algeria a 7 unități de lichiefiere a gazului natural — din care 3 au fost construite sau sînt în curs de realizare — și darea în folosință a unor unități de tratare a gazului la Hassi R'Mel și în alte cîmpuri petroliere. Costul global al planului Valhyd este evaluat la 33,4 miliarde dolari din care 17,4 miliarde vor proveni din credite externe. Pentru asigurarea contractelor de livrare de gaze naturale lichefiate, angajate cu firmele americane și vest-europene Algeria va produce începînd cu 1981, 100 miliarde m³ pe an, din care 70 miliarde m³ pentru export.

Dezvoltarea bunelor relații dintre România și Algeria se reflectă în creșterea schimburilor reciproce de mărfuri și extinderea și diversificarea domeniilor de cooperare. Pe această linie, specialiștii români au participat și participă la executarea de lucrări de foraj petrolier în diferite zone ale Algeriei, iar recent au fost stabilite noi posibilități de cooperare în industria petrolieră, petrochimică, minieră precum și în domeniul formării de cadre de specialitate.

Narcis CRAIU

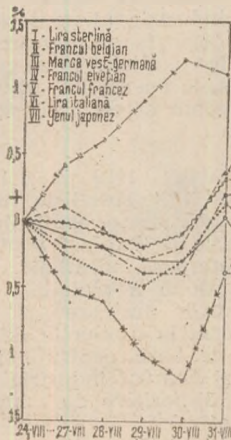
EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 27—31 VIII 1979 a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

După ce în prima parte a intervalului moneda americană s-a întărit, în special ca urmare a publicării datelor balanței comerciale a S.U.A. pe luna iulie a.c. (reducere a deficitului la 1,1 mrđ. dolari, comparativ cu 1,9 mrđ. dolari cu o lună în urmă, cursul dolarului a slăbit din nou, sub influența unor mișcări în cadrul sistemului valutar vest-european.

Lira sterlină, urmare a menținerii diferențelor de dobîndă în favoarea depozitelor în eurosterlină, a manifestat o permanentă tendință de depreciere față de dolar, astfel că nivelul de la sfârșitul săptămîinii de 2,2525 dolari/liră era cu 1,1% peste cel al perioadei de referință de 2,2270 dolari/liră. Marca vest-germană a înregistrat pe ansamblul perioadei o redresare față de dolar, cotînd pe 31 VIII circa 1,8225 mărci/l dolar (+0,3%). Mișcarea mărcii vest-germane a fost urmată și de francul belgian, care era tranzacționat la sfârșitul intervalului la circa 29,20 franci/l dolar, față de 29,30 franci/l dolar cu o săptămîină în urmă. Francul francez, după ce a înregistrat o depreciere de 0,5% la 29 VIII (4,2730 franci/l dolar) ca urmare în principal a publicării creșterii cu 1,3% a indicelui prețurilor cu amănuntul în luna iulie a.c. la sfârșitul săptămîinii cota de 4,25 franci/l dolar, cu 0,2% peste nivelul din 24 VIII 1979. de 4,2570 franci/l dolar.

Lira italiană a evoluat între 816 și 818,25 lire/l dolar, tranzacționîndu-se pe 31 VIII la un nivel foarte apropiat

de închidera de referință de 816 lire/l dolar. Yenul japonez a fost supus din nou unor presiuni „à la baisse“, după ce la Tokyo s-a anunțat deficitul balanței comerciale pe primele 20 zile ale lunii curente cifrat la 978 milioane dolari, față de 751 milioane dolari în perioada corespunzătoare a lunii precedente. Banca Japoniei a fost nevoită să intervină masiv pe piață reușind să mențină cursul yenului la circa 220 yen/l dolar la închiderea săptămîinii ceea ce reprezintă totuși o depreciere de 0,4% față de nivelul din 24 VIII 1979 de 219,10 yen/l dolar.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat cotați de 12,25% la cele în eurodolari, 7,75% la cele în euromărci vest-germane și 2,025% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul metalului galben a înregistrat fluctuații importante, cu un fixing la Londra pe 30 VIII de 319,15 dolari/uncie — record istoric absolut — dar cu o închidere a săptămîinii cu ușor peste cea de referință (315,10 dolari/uncie al doilea fixing din 31 VIII, comparativ cu 314,75 dolari/uncie cel corespunzător din 24.VIII.1979).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27—31 VIII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 24 VIII a.c.

AL 10-LEA CONGRES MONDIAL AL PETROLULUI

ÎN TRE 9 și 14 septembrie va avea loc la București cel de al 10-lea Congres mondial al petrolului, importantă manifestare tehnico-stiințifică, la care și-au anunțat până acum participarea aproape 5 000 specialiști din numeroase țări ale lumii.

„Congresele mondiale ale petrolului” sînt o organizație internațională neguvernamentală, înființată la Londra în anul 1933 și care are ca principal obiectiv promovarea științei și tehnologiei petrolului, asigurarea schimbului de informații științifice și tehnice, mijlocul cunoașterii reciproce a oamenilor de știință și specialiștilor în domeniul petrolului din întreaga lume. Congresele mondiale anterioare au avut loc la Londra (1933), Paris (1937), Haga (1951), Roma (1955), New York (1959), Frankfurt pe Main (1963), Ciudad de Mexico (1967), Moscova (1971) și Tokio (1975).

Alegerea Bucureștiului drept gazdă a celui de al 10-lea Congres mondial a ținut seama, desigur, și de faptul că România este una din cele mai vechi țări producătoare și prelucrătoare de țiței, avînd în consecință o mare experiență în dezvoltarea acestor ramuri industriale și în formarea cadrelor de specialiști. Țara noastră ocupă, de asemenea, un loc de frunte pe plan mondial în producția și exportul de utilaj petrolier, bucurîndu-se de un bine me-

ritat prestigiu și datorită realizării prin cooperare a unor importante obiective într-o serie de țări în curs de dezvoltare. Este de menționat în aceeași ordine de idei că în ultimii ani țara noastră a găzduit mai multe asemenea manifestări tehnico-stiințifice internaționale, cum au fost al VII-lea Congres mondial minier, A IX-a Conferință Internațională de Energetică Industrială, Congresul mondial de protecția muncii ș.a.

La Congresul mondial al petrolului de la București vor fi prezentate circa 150 de comunicări științifice asupra unor aspecte esențiale — cu deosebire în condițiile actualei crize energetice mondiale — cum sînt resursele energetice și utilizarea lor rațională, progresele tehnologice în creșterea gradului de recuperare a petrolului din zăcăminte, în prelucrarea hidrocarburilor etc. Dezbaterile vor fi organizate pe patru tipuri de sesiuni și referate tehnice.

Pe primul loc ca importanță și volum se situează dezbaterile în grupuri de lucru, avînd ca obiect schimbul de idei și experiență în domeniile științei și tehnologiei petrolului. În cele 23 de asemenea sesiuni de dezbateri vor fi prezentate peste 100 referate pe teme cum sînt: geneza, migrarea și acumularea hidrocarburilor, aplicarea de noi procedee de cercetare geologică și de

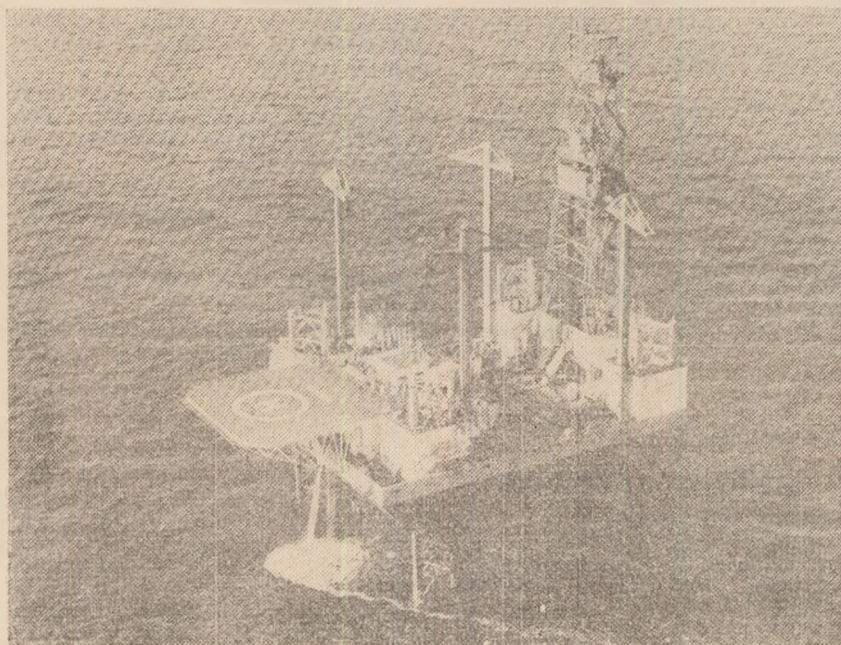
prospecțiuni, forajul și exploatarea sondelor în zone cu grad ridicat de dificultate, procedee noi pentru recuperarea avansată a petrolului, evoluția rezervelor mondiale de petrol și gaze, dezvoltarea tehnologiilor de prelucrare a țițeiului, protecția mediului înconjurător în zonele cu industrie petrolieră ș.a.

Pentru prima dată în istoria acestor manifestări, programul științific al Congresului mondial va cuprinde și dezbateri la masa rotundă pe probleme economice și tehnice de interes mai general: evoluția cererii și ofertei mondiale de petrol, producția de hidrocarburi sintetice din nisipuri asfaltice, sisturi bituminoase și cărbune, progrese în producerea carburanților pentru automobil în condițiile exigențelor sporite în domeniul protecției mediului înconjurător și economisirii energiei, formarea și perfecționarea personalului din industria petrolieră în țările industrializate și în cele în curs de dezvoltare. Deosebit de dens, programul științific al congresului mai cuprinde un număr de 10 referate cu caracter general și 13 referate speciale, asupra unor aspecte tehnico-stiințifice dintre cele mai recente în industria mondială a petrolului.

Avînd o tradiție și o experiență îndelungată în extracția și prelucrarea țițeiului, țara noastră va fi reprezentată la toate aceste sesiuni. Specialiștii români vor susține în cadrul congresului un număr de nouă comunicări privind: dezvoltarea industriei petroliere a României, metamorfismul diferitelor tipuri de materie organică din rocile sedimentare din România și importanța lor în generarea țițeiului, studii de paleontologie detaliate în explorarea țițeiului, limitele teoretice și practice ale tehnicilor seismice actuale și îmbunătățirile preconizate pe structurile cu tehnică complicată, aspecte ale fluașului structural al materialului de tubaj destinat constituirii schemelor de construcție a sondelor cu adîncimi mari, variația constituenților nehidrocarburici din gazele naturale în diferite suprafețe din România, Metoda Monte Carlo aplicată la terenul Mata Acema, recuperarea țițeiului prin metode miniere, aspecte ale valorificării unor produse petroliere degradate.

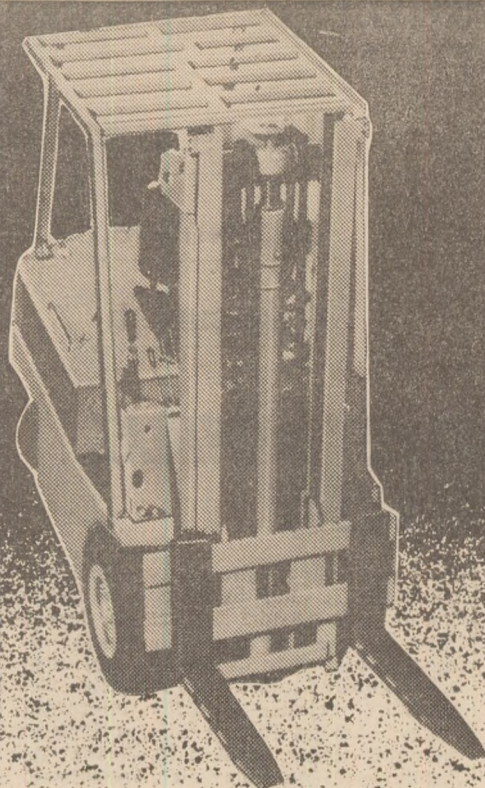
Programul congresului cuprinde de asemenea prezentarea de filme tehnice și a unei expoziții de cărți de specialitate, puse la dispoziție de țările participante. Cu interes sînt așteptate de numeroșii participanți de peste hotare și excursiile tehnice ce vor fi organizate la Ploiești, principalul centru petrolier al țării noastre, unde se va vizita Combinatul petrochimic Brazi, Uzina constructoare de utilaj petrolier „1 Mai” și Muzeul republican al petrolului, la Pitești (Combinatul petrochimic) și la Tirgoviște (Uzina de utilaj petrolier), alături de care vor fi vizitate și cele mai importante obiective turistice din zonă.

Participarea bogată și seriozitatea prezărilor desfășurate sub coordonarea Comitetului român de organizare a celui de al 10-lea Congres mondial al petrolului îndreptătesc așteptările ca această importantă manifestare tehnico-stiințifică găzduită de țara noastră să reprezinte un moment de referință în cooperarea științifică internațională, atât de necesară în condițiile actualei crize energetice pe plan mondial.

Platforma românească de foraj marin „Gloria”

Dinu DRAGOMIRESCU

RENTABILITATE RIDICATĂ ȘI FIABILITATE ÎN EXPLOATARE
sint trăsăturile caracteristice
ALE ELECTROCARELOR DE RIDICAT ȘI STIVUIT, CU PATRU ROTI

balkancar

- o largă sferă de aplicație în întreprinderile industriale, parcuri de stocare, porturi, aeroporturi etc.
- o mașină cu adevărat universală care poate să lucreze în culoare înguste, având o putere energetică ridicată
- o construcție compactă, în variante multiple — privind capacitatea, înălțimea de ridicare, echipamentul electric și cauciucurile roților
- manevrare ușoară și rază de întoarcere minimă
- motor electric de tracțiune cuplat direct cu puntea motorului, acesta cuprinzând o transmisie unghiulară și un diferențial de semiosii flotante
- viteze de translație și de ridicare mari

- grupuri cu randament ridicat: în altă variantă este montat un variator electronic de viteză
- posibilitate de a echipa câruciorul cu baterii de tracțiune de tipul cu pozitive tubulare
- acces ușor și simplitate de întreținere
- echipamente amovibile pentru manipularea diferitelor încărcături, cu configurație variată
- siguranță asigurată pentru conducător, câruciorul și încărcătura transportată.

Capacități de 1 000, 1 250, 1 600, 2 000, 2 500 și 3 000 kg.

Înălțimi de ridicare de 2 200, 2 500, 2 800, 3 300 și 4 500 mm.

Exportator :

balkancarimpex

BALKANCARIMPEX

1000 Sofia, str. Alabin nr. 56

Telefon 88-21-22. Telex 022386

Adresa telegrafică : Balkancarimpex
Sofia

Publicom

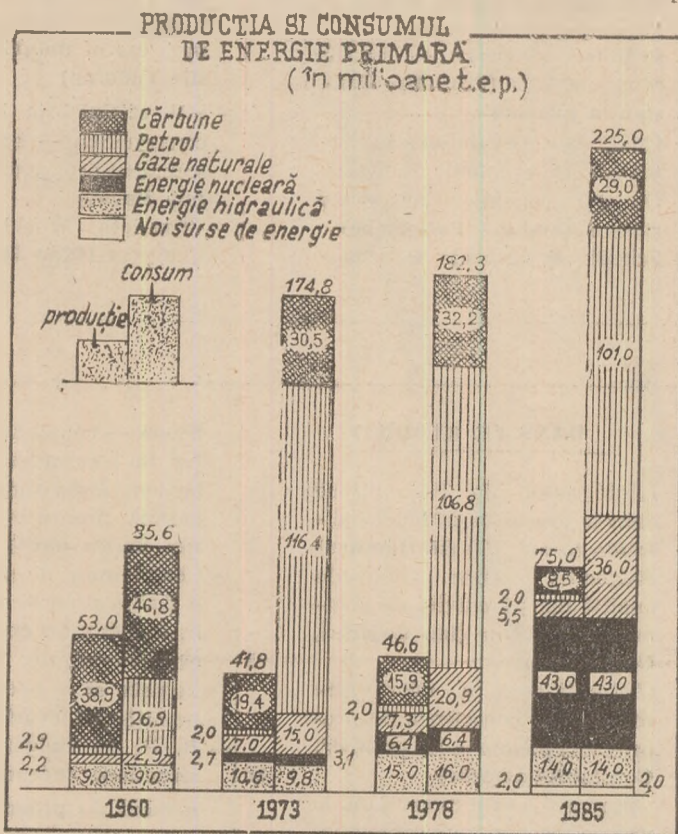
Restructurări ale balanțelor energetice

POLITICA de economisire a energiei aplicată de guvernul francez a determinat deja și va determina în continuare ample mutații în evoluția consumului de energie pe plan național și în structura balanței energetice a Franței. Din graficul alăturat se constată că ascensiunii rapide a consumului de energie primară în perioada 1960—1973 (de peste două ori) și, implicit, a dependenței față de importul de energie (de la cca. 38% la 76% din total consum) i-a urmat — între anii 1973 și 1978 — o creștere foarte lentă (sub 1% pe an) a consumului.

În perspectivă, previziunile specialiștilor Ministerului de industrie converg către o creștere moderată a consumului total de energie primară până în 1985, în condițiile extinderii accelerate a producției interne de energie (dependența de import urmînd să scadă la 66—67% din total) și ale diversificării structurii balanței energetice, prin mărirea ponderii energiei nucleare, a gazelor na-

turale și reducerea sensibilă a celei a petrolului. Ținîndu-se seama de faptul că aceste previziuni asupra necesarului de consum de energie au fost stabilite anterior ultimei majorări a prețurilor la petrol pe piața mondială și că acest necesar a fost calculat cîntîndu-se pe

restea pentru hirtie și pentru alte scopuri industriale, pînă la sfîrșitul secolului. După anul 2000 se așteaptă, însă, să apară o penurie de lemn de esență moale, în special în Europa occidentală, S.U.A. și Japonia, în timp ce producția de lemn de esență tari va fi superioară cererii.

un ritm mediu anual al creșterii economice pînă în 1985 de 4% (obiectiv dificil de realizat în actuala conjunctură), nu este exclus ca balanța energetică a Franței din acest din urmă an să se încheie cu parametri mai favorabili decît cei previzionați.

rită cărui necesarul de energie termică s-a redus cu pînă la 75% ș.a.m.d.

R. D. Germana: economisirea energiei

ÎNTEPRINDERILE constructoare de instalații chimice din R.D. Germană desfășoară o activitate susținută de optimizare a consumului de energie în cadrul proceselor tehnologice din industria chimică. După cum relatează revista *Die Wirtschaft*, în ultimii șapte ani, pe această cale, a fost obținută o economie anuală de 85 milioane de mărci la cheltuielile de producție.

Un exemplu concludent în acest sens îl oferă optimizarea tehnico-economică a unor rezervoare pentru produse petroliere și chimice, care a dus la o serie de rezultate pozitive, cum sînt: realizarea unui strat protector de suprafață de tip nou, ceea ce a permis reducerea cu pînă la 98% a pierderilor prin evaporarea produselor petroliere; reducerea la minimum a suprafeței rezervoarelor pentru amoniac lichid, cu menținerea volumului de depozitare; elaborarea unui nou sistem, economic, al suprafețelor de încălzire pentru rezervoarele de petrol și păcură, dato-

Producția mondială de hirtie

UN recent raport F.A.O. apreciază că la sfîrșitul secolului fabricile de hirtie vor absorbi circa jumătate din materialul lemnos produs în lume în scop industrial (față de numai 1/4 în prezent). Se pare, însă, că țările industriale vor fi deficitare în ceea ce privește materia primă necesară acoperirii capacității de prelucrare, în creștere, a fabricilor de hirtie. Pe termen scurt, se prevede dezvoltarea capacităților de producere a lemnului destinat fabricării hirtiei, cu o rată de 2,5% pe an pînă în 1983, capacitatea totală urmînd să atingă 164 mil. t. față de 145 mil. t anul trecut. Previziunile indică totodată, creșterea capacităților fabricilor de hirtie și carton cu 2,7% pe an pentru perioada menționată, de la 188 mil. t în 1978 la 214 mil. t în 1983.

F.A.O. apreciază că, în condițiile unei exploatari raționale, pădurile lumii vor putea furniza suficient lemn și che-

R.P.D. Coreeană: dinamici ale comerțului exterior

CONCOMITENT cu dezvoltarea economiei naționale a R.P.D. Coreene, s-a amplificat și comerțul său exterior, practicat pe baza respectării principiilor egalității depline între parteneri și ale avantajului reciproc. În prezent, R.P.D. Coreeană întreține relații economice cu peste o sută de țări din diferite regiuni ale lumii, iar valoarea exporturilor sale a crescut — numai în perioada 1965—1977 — de aproape zece ori. În acest cadru, exportul de mașini și echipament industrial a sporit de douăzeci de ori între anii 1956—1977, livrările de mașini, instalații, articole metalice, produse chimice și materiale de construcții reprezentînd actualmente peste 80% din volumul global al exporturilor.

Se apreciază că în cursul actualului plan septenal de dezvoltare, comerțul exterior va avea un aport esențial la îndeplinirea sarcinii privind majorarea de 2,2 ori a producției de mijloace de producție și de 2,1 ori a producției de bunuri de consum. Totodată, realizarea prevederilor planului va permite extinderea volumului și nomenclatorului produselor oferite la export, îndeosebi exportul unui sortiment variat de mașini, de laminate din oțel, de metale neferoase, oxid de magneziu, ciment etc., precum și de produse agricole, ale industriei ușoare etc.

Perspective ale economiei britanice

O PROGNOZĂ recentă a Institutului londonez de economie consideră că pînă în 1981 Anglia va fi confruntată cu probleme accentuate datorită șomajului, diminuării creșterii economice, creșterii inflației. Produsul intern brut se prevede să crească cu 1,6% în acest an, apoi va urma o rată negativă (—0,4%) în 1980, după care se așteaptă o perioadă de revenire (1,7% în 1981, 3,4% în 1982), favorizată și de exploatarea de petrol din Marea Nordului.

Șomajul în rîndul adulților va crește de la 1,28 mil. persoane în acest an, la 1,55 mil. în 1980 și 1,87 mil. în 1982. Specialiștii britanici consideră că, începînd cu 1981, lumea occidentală va intra într-o perioadă de înviore economică, fenomen care va caracteriza inclusiv economia Angliei și va aduce o diminuare considerabilă a inflației, creșterea consumului privat.

Se așteaptă, de asemenea, o îmbunătățire a situației balanței comerciale care, însă, nu va fi însoțită de o evoluție similară a balanței de plăți, prevăzută să rămînă deficitară pe fondul slăbirii continue a poziției lirei sterline față de celelalte valute occidentale, precum și ca urmare a deteriorării balanței comerțului invizibil.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 7 septembrie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Un vast program in slujba infloririi patriei
 - Productivitatea muncii și creșterea economică (Gh. Obreja, drd. St. Militaru) 1
 - Integrarea agriculturii în procesul de omogenizare socială (II) (D. Dumitru) 3
 - Exigențe ale trecerii la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior (Ion Bujorică, Costel Dan) 5
- Eforturi sporite pentru înfăptuirea integrală a programului de investiții (Gh. Ruseanu) 7
- Reducerea consumului energetic pe întreg fluxul producției de oțel (prof. ing. D.C. Trăușanu) 9
- Prețul — pîrghie de stimulare a progresului tehnic (I) (dr. Constantin Tudoran) 11
- Tîrgul de mostre — instrument de perfecționare a relației producători-consumatori (dr. Aurel Vainer, dr. Lupu Dima) 12

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Avantajele unei organizări în flux tehnologic (I) (dr. Nicolae Costake) 14

TFORII — IDEI

- Educarea și dezvoltarea conștiinței de proprietar socialist (I) (prof. dr. Constantin Enache) 16
- Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad (II) (Maria Laiu) 18
- Conceptele dialectice și procesul economic (Constantin Virgil Negoită) 20
- Opinii și evoluții în gândirea economică contemporană. Despre sistemul categoriilor economice (Tudorel Postolache) 21
- Școli ● curente ● economiști. Concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente (dr. Sorica Sava) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- A VI-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniat. Mesajul președintelui României — expresie a unei politici de pace și colaborare între popoare (N. Ionescu) 24
- Contribuție de preț la edificarea securității și cooperării în Europa, la eforturile generale pentru asigurarea păcii și progresului omenirii (II) (Vasile Tudoran) 25
- R.P. Bulgaria. Construcțiile de mașini — temelia progresului tehnic (ing. Vladimir Popov) 27
- Tendințe-conjuncturi 28
- Al 10-lea Congres mondial al petrolului (Dinu Dragomirescu) 29

IN SUPLIMENTUL NUMARULUI:
Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Agriculture integration in the social homogeneity making process (II) (D. Dumitru) 3
- Requirements for a new quality of the foreign trade activity (Ion Bujorică, Costel Dan) 5
- Education and evolution of the socialist property — owner conscience (I) (Prof. Dr. Constantin Enache) 16
- Opinions and evolutions in contemporary economic thoughts. On the economic categories system (Tudorel Postolache) 21
- Schools ● currents ● economists. The conception of an authentic, independent and self-reliant development (Dr. Sorica Sava) 22
- Valuable contribution to establishing security and cooperation in Europe, to the general efforts for ensuring peace and progress of mankind (II) (Vasile Tudoran) 25
- P.R. of Bulgaria. Machine-tool construction — basis for the technical progress (Eng. Vladimir Popov) 27
- The 10th World Petroleum Congress (Dinu Dragomirescu) 29

DANS LE NUMÉRO

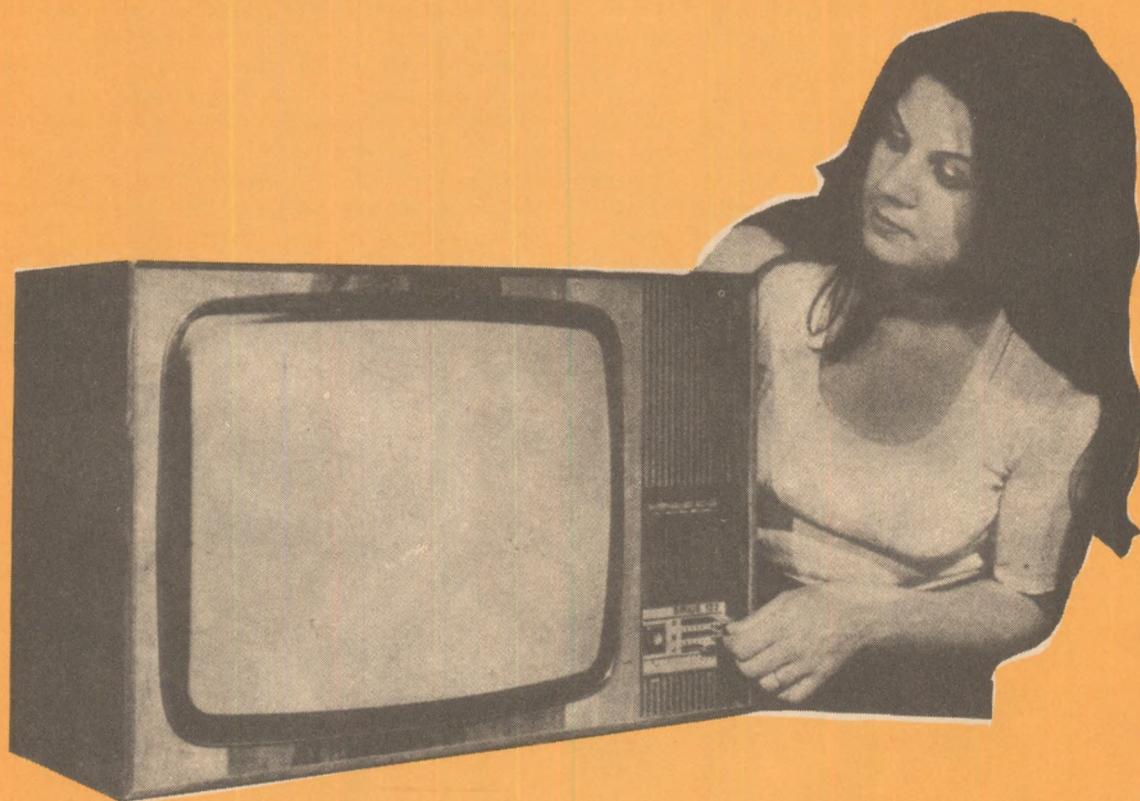
- L'intégration de l'agriculture dans le processus d'homogénéisation sociale (II) (D. Dumitru) 3
- Exigences d'une nouvelle qualité dans l'activité de commerce extérieur (Ion Bujorică, Costel Dan) 5
- L'éducation et le développement de la conscience de propriétaire socialiste (I) (prof. dr. Constantin Enache) 16
- Opinions et évolutions dans la pensée économique contemporaine. Le système des catégories économiques (Tudorel Postolache) 21
- Ecoles — courants — économistes. La conception du développement authentique, basé sur l'effort propre et indépendant (dr. Sorica Sava) 22
- Contribution de grande valeur à l'édification de la sécurité et la coopération en Europe, aux efforts généraux pour assurer la paix et le progrès de l'humanité (II) (Vasile Tudoran) 25
- R. P. de Bulgarie. Les constructions mécaniques au fondement du progrès technique (ing. Vladimir Popov) 27
- Le 10ème Congrès mondial du pétrole (Dinu Dragomirescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Интегрирование сельского хозяйства в процессе социального гомогенизирования (II) (Д. Думитру) 3
- Требования перехода к новому качеству работы во внешней торговле (Ион Бужорика, Костел Дан) 5
- Воспитание и развитие сознания социалистического владельца (проф. др. Константин Энаке) (I) 16
- Взгляды и эволюции в современном экономическом мышлении. Относительно системы экономических категорий (Тудорел Постолаке) 21
- Школы ● тенденции ● экономисты. Концепция подлинного, основанного на собственных усилиях, самостоятельного развития (др. Сорика Сава) 22
- Ценный вклад в дело создания безопасности и кооперирования в Европе, в общи усилия для обеспечения мира и прогресса человечества (II) (Василе Тудоран) 25
- Н.Р. Болгария. Машиностроение — основа технического прогресса (инж. Владимир Попов) 27
- Десятый Мировой конгресс по нефти (Дину Драгомиреску) 29

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Științei“.

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33⁰/₀. Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
SPORT	31	3 000	450	106
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128
LUX	65	4 000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VĂRIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat în timpul;

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare;

● Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași garantează urmașilor înscrisi în poliță, primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește: jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; o două jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării;

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm:

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani;

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani;

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate;

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%;

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei;

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterior făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă;

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței;

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta;

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plată dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris”, prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cit și pentru cele pe care le va încheia sau reinnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.